

Nevidljivi Hrvati u Srbiji

Konačno i dobre i lijepe vijesti za hrvatsku zajednicu u Srbiji. Stižu knjige za đake koji pohađaju nastavu na hrvatskom jeziku u školama u Vojvodini, a nije još ni kraj prvog polugodišta. Osim toga, od 30. studenoga organiziraju se pripreme za polaganje državne mature iz hrvatskog jezika za učenike koji žele studirati u Republici Hrvatskoj. Lijepa je bila i svečana akademija kojom se naše autohtone velikane, kao što je bio Aleksa Kokić, nastoji otrgnuti od zaborava i s njegovim djelom i životom upoznati mlade naraštaje.

Dobra je vijest i da će na 16. forumu hrvatskih nacionalnih manjina, koji se održava u Zagrebu, tema biti mediji hrvatskih manjinskih zajednica s naglaskom na mogućnostima otvaranja novih komunikacijskih kanala. Već godinama medijski poslenici i pripadnici hrvatske nacionalne manjine u regiji govore o tome kako se u Hrvatskoj malo zna o životu autohtonih hrvatskih manjina u zemljama susjednim Hrvatskoj i koji su im problemi. I zato veseli da su ciljevi ovogodišnjeg stručnog skupa u organizaciji Hrvatske matice iseljenika usmjereni prema veoma važnom pitanju zastupljenosti manjina u medijskom prostoru matične i domicilne zemlje i da se želi potaknuti rasprava između pripadnika istog hrvatskog naroda – većinskog u matičnoj domovini, i manjinskog u okolnim zemljama – o otvaranju novih medijskih projekata. Kao što znamo, hrvatski su mediji u Srbiji vidljivi i gledani, gledaju ih i pripadnici manjina i većinskog naroda, ali položaj hrvatskog naroda u Srbiji vrlo se rijetko tematizira, pa nije niti čudno da se Zagrepčani, kad posjetimo glavni grad Hrvatske, iznenade kad čuju koliko Hrvata još uvijek živi u Srbiji. I tko je tomu kriv? Možda su tome krivi političari u matičnoj domovini zauzeti otvaranjem i zatvaranjem poglavlja u procesu europskih integracija, možda su tome krivi politički predstavnici Hrvata u Srbiji koji nisu dovoljno glasni kada je riječ o statusu hrvatske manjine i zadovoljavaju se time da daju podršku europskim integracijama Srbije. Činjenica ostaje da, za razliku od položaja srpske manjine u Hrvatskoj, o čemu pišu i govore i srpski i hrvatski mediji, položaj hrvatske manjine u Srbiji uglavnom nije tema niti jednih niti drugih »velikih« medija, pa čak niti tzv. hrvatskog programa na Radioteleviziji Vojvodine. Utoliko je pokretanje ove teme dobro došlo, i ne samo teme na jednom forumu, već i zajedničkih projekata koji bi takvo stanje mogli promijeniti.

J. D.

INTERVJU

Pero Horvacki, član Izvršnog odbora HNV-a zadužen za obrazovanje

VIŠE POTICAJNIH MJERA ZA OBRAZOVANJE.....12-13

SUBOTICA

Održan šesti međunarodni festivalorganskih proizvoda »Biofest«

EDUKACIJA POTROŠAČA PRVI ZADATAK.....18-19

DOPISNICI

U Beču održan okrugli stol na temu »Manjine i identitet«

JEZIK JE VAŽAN ČIMBENIK NACIONALNE SAMOBITNOSTI.....25

Svečani koncert u povodu 107. obljetnice HKPD-a »Matija Gubec« iz Rume

PUBLIKA ODUŠEVljena PRIKAZANIM.....27

KULTURA

Izložba Lee Vidaković »Splendid Isolation« u Galeriji SC-a u Zagrebu

BEZVREMENSKA PRIČA O OSJEĆAJU (NE)SIGURNOSTI.....33

SPORT

Ivona Šarić, skakačica u vis

ŽELJA MI JE OTIĆI NA EP U ESTONIJU.....47

SADRŽAJ

AKTUALNO

Dani Istre u Vojvodini

NASTAVAK DOBRE SURADNJE NA SVIM POLJIMA.....7

REPORTAŽA

Bikovo

SELO BEZ PRAZNIH KUĆA...14-17

TEMA

Predsjednik Srbije Boris Tadić u Vukovaru

POŠTOVANJE I POKLONJENJE ŽRTVAMA.....8-9

Svečanost i obuka za dopisnike

U povodu izlaska 400. broja tjednika, NIU »Hrvatska riječ« organizira svečanost na koju je direktor NIU *Ivan Karan* pozvao predstavnike Generalnog konzulata Republike Hrvatske u Subotici, Pokrajinskog tajništva za informacije, predsjednika i dopredsjednike HNV-a, predsjednika i članove Izvršnog odbora HNV-a, Upravnog odbora, Nadzornog odbora i Novinskog vijeća NIU »Hrvatska riječ«, predstavnike Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, kulturnih udruga, Crkve, medija na hrvatskom jeziku, tjednika drugih manjina i medija na srpskom jeziku s kojima ustanova surađuje.

Svečanost će biti održana u prostorijama HNV-a u Subotici u ponedjeljak, 15. studenoga, od 19 sati.

Obilježavajući izlazak 400. broja tjednika, redakcija Hrvatske riječi će u subotu, 13. studenoga, u Stanišiću organizirati i godišnju obuku dopisnika iz Podunavlja (Sombor, Bački Breg, Bezdan, Bački Monoštor, Bač, Vajska, Plavna, Bođani). Osim stalnih dopisnika, pozivaju se i svi oni koji žele postati dopisnicima, da se jave u redakciju. Ustanova osigurava prijevoz, sredstva za rad i domjenak. Početak obuke je u 9 sati.

H. R.

Čestitka ZKVH-a Hrvatskoj riječi

»Upućujemo vam iskrene čestitke u povodu izlaska četiristoga broja tjednika Hrvatska riječ – što držimo hvale vrijednim uspjehom, koji je od značaja za cijelu hrvatsku zajednicu«, kaže se u čestitki koju su direktoru NIU »Hrvatska riječ« *Ivanu Karanu* i odgovornoj urednici tjednika *Jaminki Dulić* uputili ravnatelj Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata *Tomislav Žigmanov* i zaposlenici te ustanove. »Ujedno, koristimo prigodu čestitati na ustrajnosti kojom i uposlenici i vanjski suradnici prate događaje, zbivanja i procese u hrvatskoj zajednici u Vojvodini i Republici Srbiji, napose načinom i zastupljenošću informacija kako iz naše kulturne scene tako i o aktivnostima Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Svjesni smo kako je pojavljivanje prvog broja vašeg i našeg tjednika, bio povijesni događaj prvoga reda za hrvatsku zajednicu, ali smo također svjesni i suvremenog, bremenitog ekonomskim teškoćama, trenutka i izazova s kojima se suočavate za zadobivanje povjerenja kod čitatelja. Stoga vama, svim djelatnicima i suradnicima i nadalje želimo puno uspjeha u nadasve korisnom radu te nastojanjima u ostvarenju temeljne vaše misije – profesionalno, pravodobno, objektivno i nepristrano informiranje na hrvatskom jeziku.

U nama ćete i nadalje imati potporu u ostvarivanju tih ciljeva.«

H. R.

IZ UREDA HNV-A

Pripreme za polaganje državne mature

Pripreme za polaganje državne mature iz hrvatskog jezika za učenike koji žele studirati u Republici Hrvatskoj održavat će se od 30. studenoga, svakog utorka od 19,30 do 21 sati u prostorijama Hrvatskog nacionalnog vijeća, Preradovićeva 13, u Subotici. Pripreme će voditi profesorica hrvatskog jezika *Đurđica Stuhldreiter*.

Godišnja skupština »Pučke kasine 1878«

Godišnja skupština »Pučke kasine 1878« bit će održana 18. studenoga u Gradskoj knjižnici u Subotici. Početak je u 19,30 sati.

Iduće godine otvara se Ured Vojvodine u Bruxellesu

Predstavništvo AP Vojvodine u Bruxellesu početak će s radom početkom sljedeće godine u okviru Misije Srbije pri Europskoj Uniji, dogovoreno je tijekom razgovora predsjednika Vlade AP Vojvodine dr. *Bojana Pajtića* i ministra vanjskih poslova Republike Srbije *Vuka Jeremića* u prošli petak.

»U mjesecima koji su prethodili današnjem razgovoru, u više smo navrata isticali kako pokrajina Vojvodina neće otvarati svoje predstavništvo u Bruxellesu do trenutka kada Srbija postane kandidat za člana EU, jer ne bi bilo moguće ostvariti pozitivan ekonomski i

finansijski efekt, s obzirom da su troškovi koji se odnose na pribavljanje i zakup prostora u Bruxellesu preveliki, a Srbija nema još toliku mogućnost sudjelovanja u pretpripravnim fondovima«, rekao je Bojan Pajtić. »Nakon današnjeg razgovora s ministrom Jeremićem i njegove ponude da predstavništvo Vojvodine bude otvoreno u Misiji Srbije pri EU, te samim tim činjenice da nas neće ništa koštati ni pribavljanje prostora, ni zakup, kao i da ćemo dobiti punu logističku potporu za funkcionisanje predstavništva Vojvodine u Bruxellesu, početkom sljedeće godine Ured Vojvodine u Bruxellesu početak će s radom«, stoji u priopćenju Pokrajinskog tajništva za informacije.

Pajtić smatra kako je ta odluka veoma važna, »kako zbog toga što ćemo moći, kroz lobističke procese i profesionalno usavršavanje ljudi ostvariti veća financijska sredstva, veći udio u fondovima i privući više investicija u pokrajinu i pripremiti se za proces koji je pred nama – proces kandidature i članstva kada će fondovi i ta sredstva biti veći«.

Pajtić je dodao i kako će u Uredu Vojvodine u Bruxellesu raditi samo vrhunski profesionalci i ljudi koji će biti birani na natječaju, ljudi koji imaju iskustva u međunarodnim organizacijama ili diplomatskoj službi, »dakle oni koji će nas moći predstavljati na pravi način, koji će moći pribaviti što više sredstava i lobirati za ono što je interes razvoja pokrajine Vojvodine«.

DANI ISTRE U VOJVODINI

Nastavak dobre suradnje na svim poljima

Istru i Vojvodinu posebno povezuje to što, kao dvije multinacionalne i multikulturalne regije, znaju prepoznati i iskoristiti prednosti i bogatstvo multietničkog suživota, izjavio predsjednik Skupštine Vojvodine Sándor Egeresi

Ovogodišnja manifestacija »Dani Istre u Vojvodini« održana je od 4. do 7. studenoga i to u trima gradovima: u Novom Sadu, Senti i Zrenjaninu. Deveti je to put da se ove dvije regije naizmjenično predstavljaju jedne godine u Istri, sljedeće u Vojvodini, te se ističe kako je ova manifestacija rezultat prijateljstva i suradnje među ovim specifičnim i po mnogo čemu sličnim regijama. Vojvodina i Istarska županija od 2001. godine surađuju na različitim društvenim područjima, s ciljem unapređenja odnosa ovih dviju regija, pa samim tim i dviju država. Suradnja se odvija na gospodarskom i kulturnom polju.

Ovogodišnje Dane Istre u Vojvodini otvorili su predsjednik Skupštine Vojvodine Sándor Egeresi i pročelnik Upravnog odjela za međunarodnu suradnju i EU integracije Istarske županije Oriano Otočan, na svečanosti 4. studenoga u Novom Sadu. Naglašavajući dobru dosadašnju suradnju, Egeresi je rekao: »Istra i Vojvodina predstavljaju model za kvalitetnu regionalnu suradnju, koju ćemo, zahvaljujući

obostranim željama i interesima, upotunjavati novim programima i konkretnom suradnjom na polju gospodarstva, turizma, zaštite okoliša, poljoprivrede i razmjene mladeži. Istru i Vojvodinu posebno povezuje i to što, kao dvije multinacionalne i multikulturalne regije, znaju prepoznati i iskoristiti prednosti i bogatstvo multietničkog suživota. Imamo zajedničku povijest, a vjerujem da ćemo imati i zajedničku europsku budućnost.«

Oriano Otočan je također potvrdio kako Istrani od Vojvodana očekuju snažnu gospodarsku suradnju, te suradnju u području turizma i europskih integracija.

Nakon otvorenja u Skupštini AP Vojvodine je organiziran okrugli stol na kojem se razgovaralo o temi »EU programi u pretpripremnom procesu«, s ciljem da se predstave fondovi EU. Na okruglom stolu govorili su, uz Oriana Otočana, i pokrajinski tajnik za međuregionalnu suradnju Boris Barjaktarović, ravnatelj Fonda za europske poslove Predrag Novikov i ravnateljica Centra za strateško-ekonomska istraživanja Vlade Vojvodine

»Vojvodina-CESS« Valentina Ivanić.

Potpisan je i sporazum o suradnji u području poljoprivrede i ruralnog razvitka između Upravnog odjela za poljoprivredu, šumarstvo, lovstvo,

»Fotografije u Istri do 1918.« iz fundusa Zbirke fotografija, negativa i fotografske opreme, koju je otvorio pokrajinski tajnik za kulturu Milorad Đurić. Ova izložba predstavlja najstariju fotografsku baštinu Istre, prikazujući početak

ribarstvo i vodno gospodarstvo i Pokrajinskog tajništva za poljoprivredu, vodno gospodarstvo i šumarstvo.

Ovogodišnja manifestacija obogaćena je i izložbom Povijesnog muzeja Istre

ke razvitka fotografije u Istri. Njom je obuhvaćeno razdoblje od 1862. godine, kada je otvoren prvi fotografski profesionalni atelje u Puli, pa sve do 1918. godine.

Ankica Jukić-Mandić

Najavu otvaranja Ureda Vojvodine u Bruxellesu pozdravio je i predsjednik Skupštine Vojvodine Sándor Egeresi, naglašavajući kako će Vojvodina lobiranjem u središtu Europe »prezentirati sve potencijale naše pokrajine, brže dolaziti do informacija o aktualnim europskim projektima i lakše komunicirati kako s ostalim europskim regijama, tako i s europskim institucijama«.

DZH: Vrijeme je za nove izbore

Teška ekonomska situacija, loše stanje u zemlji i gospodarstvu, te brojni problemi u vladajućoj koaliciji glavni su pokazatelji da se raspisivanje izvanrednih izbora ne može više odlagati, ma koliko se vlast trudila održati postojeće stanje do kraja svog mandata, kaže se u priopćenju Demokratske zajednice Hrvata. Što više

problem u budućnosti bude odlagan, poraz vladajuće koalicije na sljedećim izborima bit će uvjerljiviji, dodaje se u priopćenju.

»Ponašanje državnih institucija koje ne plaćaju troškove ni same sebi i tako dolaze u situaciju da država duguje državi, eklatantan je primjer da nešto ne štima udružiti. U cjelini negativno izvješće Europske komisije jasan je pokazatelj da aktualna Vlada ne radi i ne provodi obećane i zacrtane reforme, te je izravno odgovorna za gospodarstvo koje i dalje nema rješenja i rezultate. Dana obećanja na početku mandata 2008. godine o cjelokupnim reformama zemlje i europskom putu Srbije se ne ostvaruju, već se uporno i dalje samo kupuje vrijeme. Najnovija obećanja o dobivanju kandidature Republike Srbije na kraju 2011. godine, nova je obmana u zadržavanju privilegija i trenutačnog stanja bez mogućnosti da se nešto promijeni u poboljšanju životnog standarda i boljitka za sve građane Srbije. Vladajuća koalicija rastuće nezadovoljstvo građana više ne može zaustaviti niti opovrgnuti«, smatra DZH.

PREDSJEDNIK SRBIJE BORIS TADIĆ U VUKOVARU

Poštovanje i poklonjenje žrtvama

Predaja dokumentacije otuđene iz Vukovarske bolnice

Sunčan dan, kakvih je rijetko u ovo doba godine, bio je kao poručnik za simboliku susreta dvojice predsjednika, hrvatskog *Ive Josipovića* i srbijanskog *Borisa Tadića*. Tadić je prvi visoki predstavnik Republike Srbije koji je nakon 19 godina došao pokloniti se žrtvama Vukovara i Ovčare.

Studen i se Vukovarcima urezao u pamćenje i vjerojatno je zato studeni i izabran za ovaj susret, no poklopilo se s nadnevkom rođendana *Siniše Glavaševića*, ratnog reportera Radio Vukovara koji je istinu o Vukovaru i slavu vukovarskih branitelja pronosio eterom sve do dana kada je pogubljen na Ovčari, zajedno s 260 svojih sugrađana. Danas bi navršio 50. rođendan.

GOLUBICOM DO VUKOVARA

Visokog gosta sa suradnicima dočekali su na gradskom pristaništu njegov hrvatski kolega Ivo Josipović, gradonačelnik Vukovara *Željko Sabo* i župan vukovarsko-srijemski *Božo Galić*. I tu je ponovno riječ o simbolici. Boris Tadić došao je preko Dunava skelom Golubica, darom vlade Nizozemske, koja ponovno treba povezati Srbiju s Hrvatskom. Susret je nastavljen

u Gradskom poglavarstvu gdje su dvojica predsjednika imala razgovore u četiri oka, a novinari je dopušten pristup baš kad je gost predao domaćinu dokumentaciju otuđenu iz vukovarske bolnice na dan pada Vukovara. Naime, tu je dokumentaciju predao predsjednik Komisije za nestale u Vladi Republike Srbije *Veljko Odalović* svojem hrvatskom kolegi *Ivanu Grujiću*. Čuli smo i kako je predsjednik Tadić tom prigodom obećao pomoć u izgradnji Vukovara.

VIJENCI NA OVČARI

Visoki gosti potom su se s pratnjom uputili na Ovčaru, gdje su položili vijence i zapalili svijeće, a predsjednik Josipović je izjavio: »Došli smo se pokloniti žrtvama i izraziti sućut obiteljima i obećavamo da nijedan zločin neće ostati nekažnjen. Došli smo ohrabreni porukom pravedne žrtve, svjesni naše odgovornosti za budućnost naših naroda i naših zemalja. Pomirenje je naš cilj i mi ćemo ga ostvariti.« I predsjednik Tadić je izjavio: »Ja sam danas ovdje da se poklonim žrtvama i moja je namjera odati im poštu i poštovanje. Ovdje sam da, klanjajući se žrtvama, još jednom uputim riječ isprike, iskazem žaljenje, da stvorim mogućnost da Srbi i Hrvati, da

Srbija i Hrvatska, okrenu novu stranicu povijesti.«

Mi novinari imali smo dojam da je potpuno iskren, a i predsjednik Josipović je poslije obračunajući se novinarima rekao: »Da sam sumnjao u iskrenost, ovaj susret ne bismo ni zakazivali.« Dan-dva poslije iz ureda Vlade Republike Srbije došlo je priopćenje da je predsjednik Tadić iznio ne samo osobne stavove već i stavove srbijanske Vlade i Republike Srbije, što je ovome činu dalo još veću težinu.

SUSRETI

Oba predsjednika dali su i izjave nakon susreta s predstavnicima udruga Domovinskoga rata Vukovara i majkama žrtava rata, koje su tu došle iz Vukovara, Sotina i Lovasa i od ranoga jutra su ispred grobnice na Ovčari molile krunicu. Tom susretu nazočila je i predsjednica Vlade

*Pomirenje je naš cilj i mi ćemo ga ostvariti, rekao je predsjednik Hrvatske Ivo Josipović * Ovdje sam da, klanjajući se žrtvama, još jednom uputim riječi isprike, iskazem žaljenje, da stvorim mogućnost da Srbi i Hrvati, da Srbija i Hrvatska, okrenu novu stranicu povijesti, kazao je predsjednik Tadić*

RH *Jadranka Kosor*. I te su izjave odisale iskrenošću i željom za što bržom normalizacijom odnosa dviju zemalja. Kako su bila dozvoljena i novinarska pitanja, predsjednici su se trudili pojasniti svoja stajališta, no predsjednik Tadić nije odgovorio na izravno pitanje o Srbiji kao agresoru na Republiku Hrvatsku. Tu su se predsjednici susreli s predstavnicima parlamentarnih stranaka i predstavnicima srpske zajednice u Hrvatskoj, a potom su se uputili u Paulin Dvor, gdje je 1991. godine ubijeno 18 civila srpske i jedan mađarske nacionalnosti. Na upit, nije li to umanjeno značaja žrtava Vukovara i Ovčare, oba su predsjednika bila izričita; Josipović, »da svaki zločin zaslužuje osudu a žrtva pijetet i isprike«, a Tadić, »da brojke nisu mjerilo i mi danas ovdje nismo u matematičkoj, već u etičkoj ravni, a nijedan zločin nikome nije donio dobro«.

PROSVJEDI

Većina je Vukovaraca s odobravanjem prihvatila susret predsjednika u svojem gradu, no HSP je najavio mirni prosvjed. Oni su transparentima ispratili kolonu koja je išla prema Ovčari, a u podne zapalili su svijeće na Trgu dr. Franje Tuđmana. Predsjednik HSP-a *Danijel Srb*

Danijel Srb

je rekao: »Mi smo danas željeli uputiti poruku da je ovo verbalna isprika a ne iskreno žaljenje, jer Tadić je slično učinio i u Srebrenici, gdje je relativizirao odgovornost za zločin a krivnju sveo na bivše političke lidere. Isto želi i ovdje, svodeći na istu razinu zločin na Ovčari i očajnički čin osvetnika u Paulin Dvoru, koji su optuženi i procesuirani, a za Vukovar još nije podignuta ni jedna optužnica, a na ovim našim prostorima ljudi su sustavno ubijani i protjerivani s ciljem stvaranja nekakve Krajine.«

Petar Matut

I dopredsjednik vukovarskog HSP-a *Petar Matut* bio je izričit: »Morali smo u prosvjed jer Tadić je najavio neslužbeni posjet, a onda je to njegovo osobno

žaljenje i isprika. Drugo, Tadić je predsjednik Srbije a nije i SDSS-a, a predsjednik te najjače srpske stranke u Hrvatskoj *Vojislav Stanimirović* još nikada nije bio na Ovčari niti je ikada ijednom riječju izrazio kajanje, žaljenje i sućut. A bio je gradonačelnik okupiranog Vukovara i bio je ravnatelj okupirane bolnice na koju se baca blatom. I treće, isprika Tadića je ništavna jer nije priznao da je Srbija agresor na Hrvatsku.«

POZDRAVI

Za razliku od ovoga dvojca, vukovarski poduzetnik podrijetlom iz Plavne u Bačkoj *Stipan Mijok* podržava simboliku vukovarskog susreta predsjednika. »Pozdravljam i one koji misle kao ja i one koji misle drukčije. Osobno smatram ovo velikim korakom koji tek treba dati rezultate. I naš predsjednik Josipović inzistira na pomirbi, a pomirba je osnova za okretanje nove stranice povijesti, a Vukovaru to itekako treba. Ja sam poduzetnik, zapošljam četrdesetak ljudi i moramo razmišljati u duhu otvaranja novih mogućnosti, otvaranja novih radnih mjesta, jer samo tako prebrodit ćemo ovu krizu i našoj će djeci biti bolje.«

U isto vrijeme grupa mladeži, a rekli su da su iz Vukovara, Zagreba i Beograda i da pripadaju Inicijativi mladih za ljudska prava, došli su ovim povodom na razini delegacija, njih tridesetak, položiti cvijeće u rijeku Vuku. Dvjesto bijelih karanfila za 200 pokopanih na Ovčari, koje će Dunav ponijeti svojim

Stipan Mijok

tokom, a *Dušan Lopišina* iz Beograda rekao je: »Ovo nije prosvjed, ovo je susret prijatelja iz Vukovara, Zagreba i Beograda u povodu susreta dvojice predsjednika, u prigodi da je netko od zvaničnika iz Srbije nakon 19 godina došao u Vukovar da se pokloni žrtvama, da se stvori atmosfera da se suočimo sa stvarnošću. Ja sam iz Beograda i odgovorno tvrdim da mladi ljudi u Beogradu ne znaju što se doga-

đalo 150 kilometara od njihovog grada prije 19 godina i sljedeći je važan korak da u udžbenicima iz istorije u Srbiji saznamo što se to u neposrednoj okolici u neposrednoj prošlosti događalo.«

KUNTIĆ I KUPREŠAK O POSJETU

Odlazak predsjednika Tadića u Vukovar trebao bi biti na dobrobit svih, pa tako i na dobrobit hrvatske zajednice u Srbiji, kaže predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić*.

»Očekujem da će ovi razgovori i službeni posjet koji će se odigrati za dvadesetak dana u Zagrebu, barem malo smanjiti animozitet većinskog naroda ovdje u Srbiji spram hrvatske zajednice, koji je prema nedavnim istraživanjima visok i sličan kao i prema Bošnjacima ili Albancima. Konkretno, očekujem da će se dogoditi pozitivni pomak u ostvarivanju naših prava poslije službenog susreta Tadića i Josipovića u Zagrebu i nakon petog po redu sastanka Međuvladinog mješovitog povjerenstva sredinom sljedećeg mjeseca. Zbog potpuno pogrešne politike koja je vođena devedesetih godina prošloga stoljeća sada se mora ispričavati netko tko nije sudjelovao u počinjenim djelima«, izjavio je Kuntić za hrvatski program Radio Subotice.

Za isti je program hrvatski veleposlanik u Beogradu *Željko Kuprešak* rekao kako bi »jedan politički čelnik i šef države trebao istupiti i priznati da su događaji u Hrvatskoj početkom devedesetih zapravo bili čin agresije«.

»Velika većina građana u Republici Hrvatskoj to očekuje. Znaite, hrvatski vojnik nije sudjelovao u bombardiranju Novog Sada ili Beograda, niti je išao preko Vojvodine na Čačak ili Kragujevac, već smo se branili. U onome dijelu gdje je bilo grešaka to smo već davno priznali. To je pitanje Bosne i Hercegovine, te sudjelovanje u tamošnjim sukobima«, rekao je Kuprešak.

Slavko Žebić

Predsjednik Srbije Boris Tadić u Vukovar je došao skelom Golubica

SVEČANO OBILJEŽENA 70. GODIŠNJICA TRAGIČNE SMRTI SVEĆENIKA I PJESNIKA ALEKSE KOKIĆA

Nemojmo zaboraviti naše velikane

*Uz svoj nacionalni ponos, on nikada nije podredio
i negirao Drugoga i to je njegova veličina.
Onaj tko kao katolički svećenik ljubi Boga,
a kao Hrvat ljubi svoj narod, nije protiv drugih,
on želi sebe pozicionirati kao pripadnika 'tko sam Ja'
i svoj narod pozicionirati po pitanju 'tko smo Mi',
kazao je povjesničar Krešimir Bušić*

U povodu sedamdesete godišnjice tragične smrti mladoga svećenika i pjesnika *Alekse Kokića*, prošloga je petka održana svečana akademija u crkvi Isusova uskrsnuća, posjećen je njegov grob na Bajskom groblju i položen vijenac na poprsje u dvorištu župe.

O kratkom ali iznimno bogatom Kokićevom životu, njegovu djelovanju te značaju za očuvanje identiteta bačkih Hrvata govorili su pomoćni biskup Đakovačko-osiječke nadbiskupije mons. dr. *Đuro Hranić* i povjesničar mr. sc. *Krešimir Bušić*, župnik vlč. *Bela Stantić* i subotički biskup dr. *Ivan Penzeš*, a u programu je sudjelovao Katedralni zbor »Albe Vidaković« pod ravnanjem s. *Mirjam Pandžić* i mladi iz župe Isusova Uskrsnuća.

SVEĆENIK, KNJIŽEVNIK I HRVATSKI DOMOLJUB

»Povijest umjetničkog stvaralaštva je odraz pojedinih osoba, sredina i naroda. Umjetnička djela govore o svojim autorima, uvode u poznavanje njihove intime, onoga što ih oduševljava, od čega žive i za što žive. Stoga je već sama umjetnost duhovnost, a povijest umjetnosti istodobno i povijest duhovnosti. Pjesnika Aleksu Kokića nalazimo, stoga, ne samo u zbirkama i antologijama duho-

vne poezije, nego i u antologijama hrvatskog pjesništva općenito«, rekao je mons. dr. *Đuro Hranić* govoreći o Aleksi Kokiću, svećeniku-pjesniku. Mons. Hranić je govorio o Kokićevim stihovima i pjesmama kao izričaju njegova svećeničkog identiteta, kao obliku evangelizacije i pastoralne, te njegovim pjesmama kao plodu čovjekovog traženja vlastita identiteta. »Pjesničko umjetničko stvaralaštvo Alekse Kokića svjedoči o njemu kao vjerniku katoliku i sinu hrvatskoga naroda, koji iskreno voli, cijeni, poštuje i prepoznaje vrijednosti ove bunjevačke ravnice i njezinih bačkih salaša«, kazao je mons. Hranić.

Mr. sc. *Krešimir Bušić* govorio je o utjecaju vlč. Alekse

Kokića na procese kulturne i nacionalne integracije bačkih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca. »Identitet odgovara na tri pitanja: Tko sam Ja? Tko smo Mi kao zajednica, kao zajednica kršćana i kao nacionalna zajednica? I odakle dolazimo? To je najvažnije pitanje. Alekse je odgovorio – iz zemlje *Herceg Stjepana*, slavnog kralja u svojoj pjesmi 'Za ljepšu budućnost' koja je jedna od osnovnih identitetskih pjesama prve polovice XX stoljeća, jedna od najvećih patriotskih pjesama koje sam ikad pročitao«, kazao je na početku svojega predavanja *Bušić* te je iscrpno opisao Kokićevo djelovanje i značaj u kontekstu povijesnih događanja prve polovice XX. stoljeća kada hrvatski narod ulazi u zajednicu

s drugim jugoslavenskim narodima.

»U monarhističkoj jugoslavenskoj zajednici pritisak na Hrvate ovoga kraja je bio iznimno velik i tada se postavljalo pitanje razlikovanja Bunjevaca i Šokaca, i Hrvata, ali su hrvatska zajednica i hrvatski intelektualci pokušavali naći način djelovanja da se afirmira hrvatska nacionalna svijest preko katoličkog pokreta i organizacija.« *Kokić* je skupa s drugim značajnim hrvatskim intelektualcima, svećenicima i laicima toga doba, djelovao na osnaživanju hrvatske nacionalne svijesti kroz pisanje i objavljivanje, uređivanje i nakladu časopisa i knjiga.

»*Kokić* je pripadao grupi hrvatske sveučilišne pravaške mladeži i u jednoj patriotskoj pjesmi zaziva ličkog bunjevačkog Hrvata *Antu Starčevića* da pomogne hrvatskom narodu. Ali uz svoj nacionalni ponos on nije nikada podredio i negirao drugoga i to je njegova veličina. Onaj tko kao katolički svećenik ljubi Boga, a kao Hrvat ljubi svoj narod, nije protiv drugih, on želi sebe pozicionirati kao pripadnika 'tko sam Ja' i svoj narod pozicionirati po pitanju 'tko smo Mi', ali i tko odakle dolazi«, kazao je *Bušić* te je zaključio. »Ja se nadam, da ne samo što se trebamo sjetiti njega na 70. godišnjicu njegove tragične smrti, nego da ćemo imati

Biskupi Đuro Hranić i Ivan Penzeš i povjesničar Krešimir Bušić s darovima

snage i duhe i unutar Crkve, ali i unutar današnjeg hrvatskog građanskog društva, napraviti znanstveni skup gdje ćemo Kokića osvijetliti i afirmirati kao književnika, kao svećenika, kao hrvatskog patriota, ali i kao čovjeka koji je izniman i za nas danas.«.

ONO ŠTO JE U NARODU, TO JE NAJSIGURNIJE

Župnik župe Isusova Uskrsnuća vlč. Bela Stantić je, zahvaljujući svima koji su sudjelovali u svečanom obilježavanju 70. godišnjice Kokićeve smrti, poručio: »Naš se Aleksa sve više vraća

liku objavljena Aleksina nova knjiga, pod nazivom 'Prvijenci', koja je faksimil njegove prve bilježnice vlastoručno napisane počevši od 1928. godine do 1933. i ukrašene svečanim inicijalima i ukrasnim slovima. Knjiga se može nabaviti u župi, a domaćinu, subotičkom biskupu Ivanu Penzešu, mons. Đuri Hraniću i Krešimiru Bušiću su uručeni darovi, riječi prve pjesme Alekse Kokića ispisane slamom i prvi primjerci nove knjige.«

Zatvarajući svečanu akademiju biskup Ivan Penzeš je rekao: »Kad pogledamo sliku i vidimo tog mladog čovjeka, onda

Sudionici programa

svojim korijenima i trasira put do naših škola i kulturnih institucija gdje mu je zajedno s drugim kulturnim djelatnicima i mjesto. Bila bi to prava nepravda prepustiti zaboravu naše autohtone duhovne velike iz ovoga podneblja koji su tu živjeli i radili i ostavili veliku baštinu koja vapi za mladim naraštajima. Tim više što se daje velika šansa novim demokratskim procesima kako za većinski narod tako i za nacionalne manjine. Zato vjerujemo da su ova predavanja dobro primila oba nacionalna vijeća i da su prepoznali u Aleksi pravu osobu koja može objediniti ovaj narod, jer je on baš u sebi i svojim pjesmama znao povezati nacionalno s etničkom pripadnošću. Na žalost, njegove knjige koje su ugledale svjetlo dana rasprodane su i zato je za ovu pri-

neminovno u nama kao da se nešto buni, pa se pitamo, dobro, kako to netko živi deset, dvadeset, trideset, a netko osamdeset

ili devedeset godina. Ja nisam neki pjesnik, to moram iskreno kazati, ne čitam puno pjesama, ali znam kako je u pjesmama toliko sadržaja da nikad u prozi

Aleksa Kokić

Aleksa Kokić, jedan od najvećih pjesnika iz reda bačkih Hrvata-Bunjevaca, rođen je u Subotici 14. listopada 1913. godine, a umro je 17. kolovoza 1940. u Cetinju. Pokopan je u Subotici 23. kolovoza 1940. u sprovodu što je predvodio mons. Lajčo Budanović. Tijelo mu je iz obiteljske grobnice preneseno u svećeničku grobnicu na svečani način 1980. godine. Tada je u sjemeništu »Paulinum« u Subotici održana svečana akademija pod nazivom »Kokićeve dani«, na kojoj su o Kokiću kao religioznom, socijalnom i zavičajnom pjesniku govorili pomoćni biskup zagrebački mons. dr. Đuro Kokša, franjevac dr. Domagoj Šimunović, s. Fides Vidaković i vlč. Marko Vukov.

Aleksa Kokić je pisao pjesme, govorne zborove, pripovijesti, članke i prijevode. Javljao se u preko 30 časopisa, zbornika, kalendara... Za života je sam objavio zbirku pjesama pod nazivom »Klasovi pjevaju« (1936.) i »Zvona tihe radosti« (1938.). Posthumno su mu njegove kolege svećenici objavili zbirku pjesama pod nazivom »Srebrno klasje« (1962.), a za njim je ostao veliki broj neobjavljenih pjesama i članaka. Ovom prigodom svjetlo dana su ugledali njegovi prvi stihovi sačuvani u rukopisu pod nazivom »Prvijenci«.

to čovjek ne može opisati. Ako netko uzme obraditi znanstveno njegove pjesme, onda može uzeti pojedine riječi, stih ili rečenicu

oni zapravo prenose ono što su primili od gospodina Boga i bilo koliko godina mi imali, koliko god je netko živio, život je jedna cjelina. I onaj tko mlad umire, i onaj tko umre stariji, i najstariji, jer uvijek je u pitanju kvaliteta života. A što se tiče identiteta, to svakako nije predmet rasprave, jer prije 22 godine kad sam postao biskupom dolazili su novinari i pitali me i za identitet Bunjevaca, Šokaca, Hrvata. Ja sam onda izjavio, i poslije sam bio jasno napadnut, kako je moj otac meni kao djetetu rekao da su Bunjevci Hrvati i ja ne otvaram dalje nikakve rasprave. Ono što je moj otac rekao to je sigurno u narodu i to je najsigurnije što može biti«, poručio je Penzeš te je poželio da ova svečana akademija pobudi nadu i hrabrost u daljnjem životu.

J. Dulić

PERO HORVACKI, ČLAN IZVRŠNOG ODBORA HNV-A ZADUŽEN ZA OBRAZOVANJE

Više poticajnih mjera za obrazovanje

Razgovarao: Davor Bašić Palković

Područje obrazovanja, kako se to više puta moglo čuti u izjavama dužnosnika, označeno je kao najvažnije za ovdašnju hrvatsku zajednicu. U tom smislu, i novi saziv Hrvatskog nacionalnog vijeća na tom području očekuju brojne zadaće. Na dužnost člana zaduženog za obrazovanje u novom Izvršnom odboru HNV-a imenovan je *Pero Horvacki*, koji u intervjuu za »Hrvatsku riječ« govori o prioritetima u svojem radu, problemima obrazovanja na hrvatskom jeziku te planovima kako bi se ti problemi riješili. **HR: Koje su osnovne smjernice vašeg programa pri dolasku na dužnost člana Izvršnog odbora HNV-a zaduženog za obrazovanje?**

Osnovna mi je ideja motivirati što više pripadnika naše zajednice da upisuju svoju djecu u hrvatske odjele. U tom smislu, nužno je osigurati da pitanje obrazovanja na hrvatskom jeziku bude sustavno riješeno unutar

institucija, kako ne bismo uvijek oko nečega morali urgirati. Novo vodstvo HNV-a je već uvelo neke poticajne mjere glede obrazovanja – poput plaćanja putnih troškova učenicima i poklon-paketića koji su im darovani na početku školske godine. Obujam poticaja ćemo proširivati, time što ćemo nastojati osigurati da učenici srednjih i osnovnih škola budu uključeni u sustav predmetnih natjecanja u Republici Hrvatskoj. Samim time ćemo moći mjeriti postignutu razinu kvalitete ovdašnjeg obrazovanja na hrvatskom jeziku, jer nam je i kvaliteta nastave jedan od ciljeva. Daljnji poticaji će svakako ovisiti i od proračuna Vijeća u 2011. godini, a u nacrtu proračuna će se sigurno naći i projekti vezani za obrazovanje.

Upravo zbog svega navedenog, inzistirao sam da Odbor HNV-a za obrazovanje, koji je nedavno imenovan, za razliku od drugih ima najviše članova, preciznije sedam. Odbor će uskoro imati

*U Ministarstvu obrazovanja nailazimo na neki vid tihe opstrukcije * HNV je podnio zahtjev Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje za otvorenje lektorata, odnosno Katedre za hrvatski jezik* Smatram da osjećaj nacionalne pripadnosti može biti dovoljan razlog da svoje dijete upišete u hrvatski odjel*

svoju prvu sjednicu gdje ćemo usvojiti plan rada. Rješavanje problema neće ići brzo i jednostavno, ali vjerujem da ćemo uspjeti odgovoriti na izazove.

HR: Prema stanju koje ste zatekli dolazeći na ovu dužnost, koji su trenutačno najveći problemi obrazovanja na hrvatskom jeziku u Vojvodini? Uz naravno problem oko udžbenika i malog broja djece, svakako se kao problem ističe i nepostojanje lektorata na hrvatskom jeziku, odnosno mogućnosti za obuku nastavnika koji rade u nastavi na hrvatskom jeziku, te polaganja ispita iz poznavanja hrvatskog jezika. Time bi, s jedne strane, ravnatelji mogli bolje odabirati nastavnike, a s druge strane, nastavnici bi bili bolje obučeni. Oni su išli na obuke u Hrvatsku, imaju određena znanja i sigurno sada imamo višu razinu kvalitete u nastavi nego prije devet godina kada je obrazovanje započelo, ali svakako ima prostora za unapređenje. Temelj obrazovanja je dobar nastavni kadar. HNV je podnio zahtjev Pokrajinskom tajništvu za obrazovanje za otvorenje lektorata, odnosno Katedre za hrvatski jezik. Još se ne zna hoće li to biti pri Filozofskom fakultetu u Novom Sadu ili pri Učiteljskom fakultetu na mađarskom jeziku u Subotici. Smatram važnim što je to pitanje pokrenuto, a vremenom ćemo vidjeti što nas očekuje u tom procesu.

HR: Što se dešava s udžbenicima koji trebaju stići iz Hrvatske?

Udžbenici su stigli jučer. Moram istaknuti kako nam je glede rješavanja ovog pitanja veleposlanik RH u Beogradu *Željko Kuprešak* pružio pomoć, zakažavši nam početkom rujna sastanak kod ministra obrazovanja *Željka Obradovića*, kada je naglašeno, kako će nam, ukoliko se ne osiguraju udžbenici,

Hrvatska pomoći. Dakle, iznesen je vrlo čvrst i konkretan stav. I prigodom nedavnog sastanka dužnosnika hrvatske zajednice s visokim dužnosnicima Republike Hrvatske u Zagrebu, istaknuto je kako će Hrvatska pomoći. Oko nabave udžbenika pomogao nam je i Generalni konzulat Republike Hrvatske u Subotici.

HR: Jedno od rješenja kojim bi problem oko uvoza udžbenika iz Hrvatske bio eliminiran, jest da se formiraju timovi nastavnika koji će sudjelovati u pisanju originalnih udžbenika na hrvatskom jeziku, a koji bi bili u skladu s važećim nastavnim planom i programom Republike Srbije. Radite li na tome, ima li u zajednici stručnih kapaciteta za ovu zadaću? Jeste li, s tim u svezi, tražili pomoć nekih institucija ili nakladničkih poduzeća, spominjan je BIGZ (»Nova školska knjiga«) kao jedan od potencijalnih interesenata za taj posao?

Udžbenik mora zadovoljavati standarde koji se zahtijevaju u nastavi. Mislim kako naši nastavnici mogu izraditi neke udžbenike, ali im je potrebno neko tijelo koje će to nadzirati, te se opet vraćamo na priču o lektoratu. No, poenta je u tome da ne treba raditi nove udžbenike u cijelosti, nitko na tomu ne inzistira, ali prijevod mora biti stručno verificiran. I moja je prethodnica *Stanislava Stantić-Prčić* radila na rješavanju ovog pitanja, potpisavši ugovor s »Novom školskom knjigom« koja se obvezala da će svoje prijevode, koje već ima, predati na dobivanje suglasnosti kod meritornih tijela. Oni su već nešto uradili glede toga i nadamo se da bismo od iduće školske godine mogli imati dio prevedenih udžbenika.

Zakoni koji reguliraju ova pitanja doneseni su u ožujku ove

godine, a po tome su sada svi nakladnici dužni izdvajati određeni postotak za tiskanje tzv. niskotiražnih udžbenika. Tim se novcem stvara mogućnost da nakladnik ima »računicu« za tiskanje niskotiražnih udžbenika. Razgovori s vodstvom »Nove školske knjige« su išli u tom smjeru da će prvo biti tiskani udžbenici iz općih predmeta koji su prisutni na svim razinama obrazovanja, a da će se potom ići dalje. Isto tako, imamo preporuku Pokrajinskog tajništva za obrazovanje da naši nastavnici izrade priloge koji se tiču 30 posto gradiva iz nacionalne povijesti, umjetnosti i jezika. Mi ćemo, u tom smislu, dati priliku našim nastavnicima, pa ćemo vidjeti kako će biti izrađeno, jer i ti materijali trebaju također dobiti stručnu suglasnost.

HR: Imate li uvid u to kako su ova pitanja riješena kod drugih, »starijih« nacionalnih manjina u AP Vojvodini?

Njihovo obrazovanje traje preko 60 godina i vjerujem da su isto tako prolazili kroz slične muke. Naime, da smo čekali na to da se sustavno riješe sva ta pitanja, bojim se da još uvijek ne bi ni započelo školstvo na hrvatskom jeziku. No, i tzv. starije manjine danas rade na novim nastavnim planovima i programima te udžbenicima budući da se obrazovno-odgojni standardi vremenom mijenjaju.

HR: Kakve su aktivnosti glede pripreme »male mature«, odnosno završnih ispita iz matematike i materinjeg jezika za učenike koji ove školske godine završavaju osmi razred?

Naši nastavnici rade na tome. Predano je već prevedenih 100 zadataka iz matematike i materinjeg jezika, a na sastanku u Pedagoškom zavodu Vojvodine, održanom prošlog tjedna, nam je rečeno kako do kraja godine treba dostaviti još po 300 zadataka i upravo radimo na tome.

HR: Kod kojih meritornih tijelima u državi, zaduženih za obrazovanje, nailazite na najveći otpor kada su u pitanju potrebe nastave na hrvatskom jeziku? Može li se nešto uraditi političkim lobiranjem, budući da je DSHV, čiji ste vi član, u koaliciji s vladajućom Demokratskom strankom?

Može li se, u tom smislu, očekivati neka vrsta pozitivne diskriminacije spram obrazovanja na hrvatskom jeziku?

Situacija je takva da su ministarstva podijeljena po strankama, i tu imamo okolnost da Ministarstvo obrazovanja u posljednjih nekoliko godina ne vode ljudi iz Demokratske stranke. Određeni problemi u komunikaciji s ministarstvom postoje, budući da dolazi do stvaranja atmosfere nejasnoće oko nadležnosti, kako bi rješavanje pojedinih problema što duže trajalo. To je, po našem mišljenju, neki vid tihe opstrukcije.

HR: U čemu vidite razlog što se veći broj roditelja ne odlučuje svoju djecu upisati u predškolske skupine i odjele na hrvatskom jeziku?

Nedostatak sustavnih rješenja u školstvu sigurno ih odvlači od toga. Strah od isticanja nacio-

na hrvatskom jeziku, neće učiti srpski te da neće moći nastaviti školovanje na srpskom jeziku. Neki, pak, kažu kako su to slični jezici, te da je svejedno gdje će se upisati. No, i pokraj svega navedenoga, mišljenja sam kako osjećaj nacionalne pripadnosti može biti dovoljan razlog za nekoga da se odluči svoje dijete upisati u hrvatski odjel.

HR: Ove je godine otvoren odjel na hrvatskom jeziku u Politehničkoj školi u Subotici. Koliko taj odjel trenutačno ima đaka i kako se razvija njegov rad?

Odjel je krenuo s radom, ima 14 učenika. Nastavni kadar postoji, nekoliko nastavnika iz te škole je ranije već bilo na obuci iz hrvatskog jezika.

Ima i nekih ideja da se u toj školi iduće godine otvori odjel smjera za građevinskog tehničara, ali mislim da upis iduće

dođe iduće godine. U članstvu Odbora za obrazovanje su, između ostalih, ravnatelj škole u Sonti *Zvonko Tadijan* te pomoćnica gradonačelnika Sombora *Snežana Periškić*, koja je bila tajnica u školi u Bačkom Monoštoru. Akciju poticanja roditelja da djecu upišu u hrvatske odjele započeo ćemo početkom iduće godine. S druge strane, važno je napomenuti situaciju u Srijemskoj Mitrovici, gdje lijep broj djece izučava hrvatski jezik s elementima nacionalne kulture.

HR: Od prošle godine učenici za upis na fakultete u Republici Hrvatskoj polažu državnu maturu koja se sastoji iz nekoliko ispita. Prošle se godine u organizaciji HNV-a nekoliko ovdašnjih maturanata pripremalo i išlo na polaganje tih ispita u Osijek. Kakvi su ovogodišnji planovi?

Krajem mjeseca će početi pripremna nastava, a HNV će im pružiti potporu glede nostrifikacija svjedodžbi i odlaska na polaganje ispita kao i prošle godine.

HR: U listopadu je na fakultetima startala nova akademska godina. Ima li naznaka da bi Hrvatska mogla osigurati sustavniju potporu glede stipendiranja vojvodanskih studenata i njihova smještaja u studentske domove?

Mislim da bismo tu mogli očekivati neke pomake u kontekstu donošenja Strategije Republike Hrvatske prema Hrvatima izvan Republike Hrvatske. Problema sa smještajem nema, nisam baš pratio popis studenata, ali mislim da su svi ovogodišnji bruceši dobili smještaj u studentski dom. A oni koji su svojim prosjekom zaslužili smještaj ili stipendiju sigurno su to i ostvarili, ravnopravno s Hrvatima iz Hrvatske.

HR: Mješovito međuvladino povjerenstvo Srbije i Hrvatske za nacionalne manjine donijelo je niz preporuka, među kojima i više njih koje se tiču ovdašnjeg obrazovanja na hrvatskom jeziku. Je li se počelo s realizacijom neke od tih preporuka?

Oni kao povjerenstvo nisu neko izvršno tijelo koje može uraditi nešto konkretno, ali svakako mogu utjecati da se stvari ubrzaju. Mislim da se u tom smislu radi, te da ima nekih pomaka.

Strojarski inženjer s iskustvom rada u obrazovanju

Pero Horvacki je rođen 1957. godine u Tavankutu. Višu tehničku školu, zanimanje strojarski inženjer – smjer automatičke, završio je 1979. godine u Subotici kao najbolji student u generaciji. Radio je u tvornici »Bratstvo«, u »Agrokombinatu – OOUR Kooperacija« na radnom mjestu voditelja strojnog parka i radionice. Godine 1985. zaposlio se u »Severu« na radnom mjestu tehnolog održavanja.

Godine 1993. godine se upošljava u Tehničkoj školi kao nastavnik praktične nastave, tehnologije i hidrauličkih i električnih komponenata (za V. stupanj stručnog obrazovanja). U nastojanju da proširi stručno znanje 1999. godine zaposlio se u tvrtki »Genius« na radnom mjestu voditelja proizvodnje PET – ambalaže. Od 2000. do 2001. godine radio je u »Sigmik« na radnom mjestu tehnolog održavanja. Godine 2001. godine ponovno se zaposlio u Tehničkoj školi. U studenome 2007. godine imenovan je za zamjenika gradonačelnika Subotice, čiju dužnost obnaša i danas. Član je Predsjedništva Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini.

nalne pripadnosti, koji se navodi kao razlog, smatram izgovorom, jer, s druge strane, oni kojima je bitno tko je Hrvat ili Hrvatica, to već svakako znaju. Također, postoji i neka vrsta nepoznavanja situacije kod roditelja, što pokazuje nedavni slučaj u Maloj Bosni gdje smo roditeljima ukazali na pravo da djecu mogu upisati u predškolsko na hrvatskom jeziku, te je formirana skupina od osmero djece. Kod roditelja postoji i pogrešno mišljenje kako njihovo dijete, upisujući se

godine neće ići punom širinom, budući da imamo svega 14 učenika koji završavaju osnovnu školu na hrvatskom jeziku.

HR: I pokraj otvorenog poziva predsjednika Srbije i Hrvatske Borisa Tadića i Ive Josipovića, ove godine nisu otvoreni hrvatski odjeli izvan Subotice, konkretno u osnovnim školama u Bačkom Monoštoru i Sonti, gdje, kako se već godinama unatrag priča, za to ima mogućnosti?

Radit ćemo na tome da do toga

ŽIVJETI IZVAN GRADA: BIKOVO

Selo bez praznih kuća

REALIZACIJU SERIJE REPORTAŽA
POD ZAJEDNIČKIM NAZIVOM
»ŽIVJETI IZVAN GRADA«
SUFINANCIRAO JE GRAD SUBOTICA.

U tijeku priključivanje na gradski vodovod, rješava se kanalizacija, uskoro kreće plinifikacija, stižu internet, kablovska TV, IPTV. Nedostaju vrtić i, naravno, radna mjesta...

Tekst: Zvonimir Perušić

Fotografije: Nada Sudarević

IVAN ZADRO, PREDSEDNIK SKUPŠTINE MZ BIKOVO

Korak do gradskog vodovoda

»Pri kraju je uvođenje gradskog vodovoda u selo, taj je posao praktički već završen, treba još dovršiti dokumentaciju i priključivanje građana može početi«, kaže predsjednik Skupštine Mjesne zajednice Bikovo Ivan Zadro. »Dosad su se mještani vodom opskrbljivali iz svojih privatnih bunara, ali je ta voda jako loša, nije za piće, čak niti za pranje više nije dobra. Traje to već desetak, petnaestak godina, ali sada to napokon uspijevamo riješiti. Škola je već priključena, a ovih dana kreću priključci i dalje. Novac smo za vodovodnu mrežu dobili od Pokrajinskog fonda za kapitalna ulaganja, bunar je izbušen samodoprinosom, u njegovo opremanje sada ulazu Grad Subotica i JKP 'Vodovod i kanalizacija', a mještani su se još prije desetak godina odrekli parcela zemlje kako bi vodovod mogao biti rađen.«

Od većih ulaganja Zadro izdvaja nov, jači trafo koji će služiti za opskrbu bunara, a zahvaljujući tome u selu će biti ojačan i napon električne energije.

Glavni problem je, međutim, kao i u drugim mjestima, slabo gospodarstvo i nedostatak radnih mjesta.

»Gospodarstvo je u selu takoreći na nuli«, slikovit je Ivan Zadro. »Nekad smo u selu imali Agrokombinat i Peščaru, ovdašnji su ljudi radili u okolnim tvrtkama kao što su 29. novembar, Fidelinka i Bratstvo, ali eto, sad je situacija jako loša, većina tih tvrtki više ne radi. Pitanje je i što će nam donijeti Regionalni deponij, koji će biti građen na teritoriju naše mjesne zajednice. To ćemo vidjeti.«

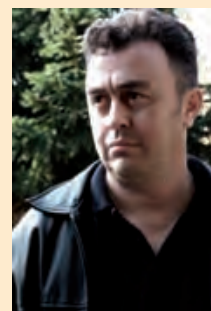
Zadro objašnjava kako će Regionalni deponij biti građen na 5-6 km od središta Bikova prema Oromu, a od naselja Gabrić na svega oko 2 km. Dodaje kako na tu odluku mještani nisu mogli utjecati, nitko ih zapravo nije niti pitao. Ipak, ako taj Regionalni deponij uistinu bude izgledao onako kako je građanima predstavljen, i kao što izgleda u Mađarskoj, gdje su mještani organizirano odlazili vidjeti kako funkcionira, bit će, kaže, jako dobro. Vodstvo tog poduzeća obećalo je i zapošljavanje većeg broja mještana. No, ako se obećanja izjalove pa od tvornice za prerađu otpada ne bude ništa, nego samo deponij za skladištenje smeća, bit će jako loše.

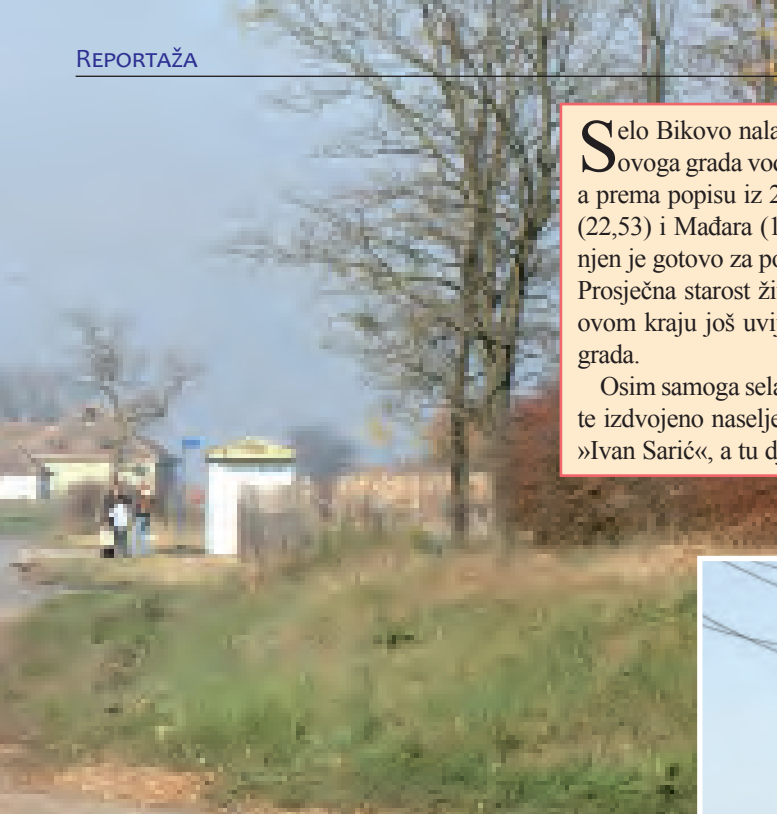
Predsjednik Skupštine MZ sa zadovoljstvom ističe kako na Bikovu nema praznih kuća i da mladi uglavnom ostaju, premda i tu ima problema.

»Imamo nastavu do četvrtog razreda osnovne škole, imamo i predškolsko, ali nemamo organiziran smještaj za mladu djecu. Ljudi se snalaze pa djecu čuvaju bake, djedovi, tete, ujne, kako bi roditelji mogli ići raditi. Od petog do osmog razreda i dalje u srednju školu mladi odlaze u Suboticu. Taj je prijevoz dobro organiziran, postoji školski autobus koji djecu odvozi do škole u Aleksandrovu i dovozi ih nazad, na to se ne možemo požaliti. Inače, redovita prometna veza nije tako učestala, imamo autobus u špicama u vrijeme kada ljudi idu na posao i kad se vraćaju. Problem je što naši umirovljenici nemaju nikakav popust na autobusne karte, dok ga umirovljenici u gradu imaju. Kad pogledate koliko je duga linija od Palića do drugog kraja Subotice, a ljudi za to plaćaju gradsku cijenu prijevoza, iz Bikova do grada je možda ista duljina, ali je cijena mnogo veća, jer se ovo vodi kao prigradski promet. Na Bikovu nema ljekarne, nema zubara, liječnik dolazi svaki drugi dan, pa su ljudi prinuđeni ići u Suboticu, nekad i više puta na dan, a nemaju nikakve pogodnosti prijevoza, pogotovo tu mislim na umirovljenike«, kaže Zadro.

Što se naselja Gabrić tiče, Ivan Zadro podsjeća kako je to mjesto nekada bilo dobro organizirano, tamošnjim je ljudima radno mjesto bilo blizu, jer su gotovo svi radili u tamošnjem Agrokombinatu, imali su prodavaonicu, restoran, predivan park, nogometni teren, sve što im je trebalo, ali otkako je kombinat propao, tamo više ničeg od infrastrukture nema. U jednom su momentu, prije tri godine, ostali i bez vode, jer je netko »odnio« trafo, pa su Grad i MZ pripomogli da se nađe prijelazno rješenje, iskopani su bunari, ali to nikako ne može biti trajno i održivo stanje. Vodovod, na koji će se uskoro priključiti mještani Bikova, na žalost neće ići do Gabrića, jer kapacitet bunara nije dovoljan, a i udaljenost je prilično velika.

Ivan Zadro je vlasnik samoposluže u središtu Bikova, prilično velike i dobro opskrbljene. Ali, mještani uglavnom kupuju samo osnovne potrepštine. Kriza je, kaže Ivan Zadro, velika. Njegov se otac, inače, na Bikovo doselio šezdesetih godina prošlog stoljeća iz Prozora-Rame u Bosni i Hercegovini. U selu ima i drugih doseljenika, poglavito iz Bosne i Hercegovine i središnjeg dijela Srbije.

Selo Bikovo nalazi se dvadesetak kilometara jugoistočno od Subotice, uz cestu koja iz Sovoga grada vodi za Sentu i dalje prema Banatu. Tu živi nešto više od 1800 stanovnika, a prema popisu iz 2002. godine najviše je Hrvata (30,87 posto), Srba (23,08), Bunjevaca (22,53) i Mađara (14,20). U posljednjih pet desetljeća broj stanovnika u ovom selu smanjen je gotovo za polovicu. U selu ima 617 kućanstava s prosječnim brojem članova 2,96. Prosječna starost žitelja je 40,2 godine, što je ohrabrujuće i pokazuje kako kod mladih u ovom kraju još uvijek postoji kolika-tolika nada da je budućnost moguće graditi i izvan grada.

Osim samoga sela, Mjesnoj zajednici Bikovo pripadaju i Lamićev kraj uz Bikovački put, te izdvojeno naselje Gabrić. Na prostoru Bikova nalazi se i poznata sportska zračna luka »Ivan Sarić«, a tu djeluje i Nogometni klub Bikovo.

Anketa

Radimir Marković: Na Bikovu ima oko 250 umirovljenika, ostali su uglavnom poljoprivrednici. Umirovljenici u selu žive prilično loše. Umirovljenici svuda uživaju povlastice kad je riječ o kartama za prijevoz, a kod nas toga uopće nema. U gradu sigurno bar polovica umirovljenika ima povlastice

za prijevoz, a ovdje nitko. Ljudi moraju često u bolnicu na pregled, po rezultate, na liječenje, i svaki put plaćaju po 200 dinara i to je za ovdašnje umirovljenike jako puno. Dvije smo peticije podnijeli mjerodavcima u gradu, ali još smo nitko nije odgovorio. Život je umirovljenika ovdje prilično težak, jedino što su dobili povoljnije – to je ogrjev za zimu. Drugih problema ovdje nema, osim onih kojih ima svuda.

Lazar Vujković: Na Bikovu se živi kao i u drugim mjestima. To znači – loše. Osim toga, često se dešavaju provale, evo sad su neki dan provale kod mog brata, pokrali mu platenik. Jednom su lopovu tijekom provale ispale i naočale, evo našao sam ih, a policija ne izlazi, iako ih zovemo. Često se događaju krađe i to je problem.

Vera Kopunović: Ja sam iz grada nedavno došla živjeti na Bikovo. Mislila sam da je tu bolje. I bolje je. Zrak je čistiji. Bolje su mogućnosti za život i ne bih se vratila u grad.

Bundeva od 50 kg

Ranko Ćurčić, umirovljenik s Gabrića, svake godine u dvorištu posadi nešto povrća, a ima tu i pokoja voćka. Ove su mu godine najbolje uspjele bundeve, neke od njih teške su i preko 50 kilograma.

NIKOLA KOZIĆ, PREDSEDNIK SAVJETA MZ BIKOVO

Život bi ovdje mogao biti kvalitetan

»Rečeno nam je da će na Bikovu biti sanitarni deponij i regionalni centar za izdvajanje otpada, a da će same postaje za prikupljanje otpada biti na drugim lokacijama«, kaže predsjednik Savjeta MZ Bikovo Nikola Kozić. »Na naše izravno pitanje, odgovorni u poduzeću Regionalni deponij odgovorili su kako tu kod nas neće biti otpada organskog podrijetla, čega se naši stanovnici najviše plaše, nego će biti samo neorganskog i ne štetnog otpada. Naravno, vjerujemo im na riječ, a očekujemo i da će se veći broj ovdašnjih mještana, Bikovčana, Gabrićana i Oromčana zaposliti u tom poduzeću.«

Kozić također upozorava na nedostatak radnih mjesta, jer na Bikovu žive poljoprivrednici i umirovljenici, a onih koji rade u nekoj tvrtki praktički više i nema.

»Nekada je 30 posto stanovništva radilo u Agrokombinatu 'Aleksandrovo-Bikovo' i u Peščari, a sada je to samo državna zemlja koja se izdaje u zakup privatnicima, oni dođu, odrade svoj posao i uberu rod, dakle čak niti ne održavaju ove objekte. Za Bikovčane tu nema nikakvog posla.«

Slabo je razvijen i društveni život.

»Postoji jedan privatni kafe bar, tu se mladi vikendom navečer okupe na partiju biljara i druženje, ponekad nogometni klub organizira neku zabavu, ali jako rijetko. Mladi navečer uglavnom odlaze u grad i to svojim vozilima, jer nema autobusa u to vrijeme. Nogometni klub Bikovo (ranije Poljoprivrednik) igra u gradskoj ligi i uz angažiranje MZ uspjeli smo ga sačuvati, da se održi u ovim teškim vremenima. Igrači su s Bikova, a najljepše je što ima i pjetlića, sad ih je 20-ak koji redovito dolaze na treninge i igraju«, kaže Kozić.

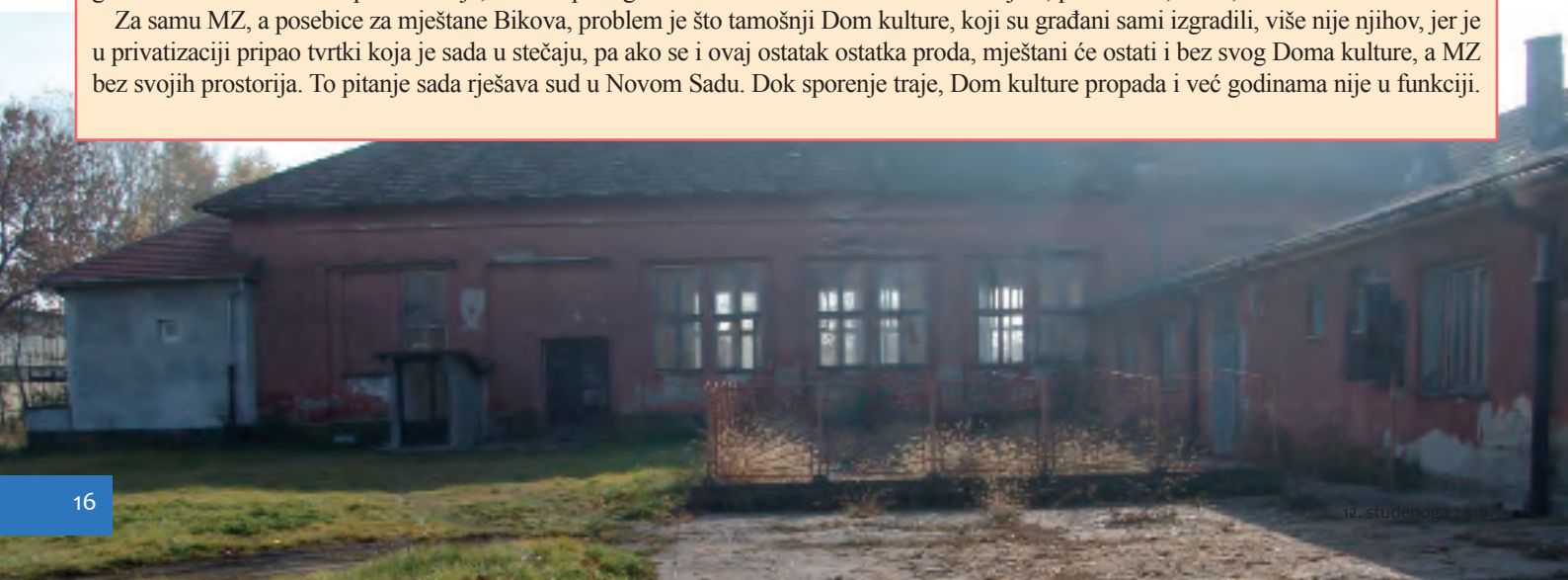
Članovi Skupštine i Savjeta MZ Bikovo članovi su različitih stranaka, ali se to ne odražava na njihov rad.

»Funkcioniramo vrlo dobro«, kaže Kozić. »Stranke nikada ne spominjemo, osim u šali, zajednički radimo na rješavanju problema i mislim da su skoro sve odluke donesene ili jednoglasno ili uz jedan ili dva suzdržana glasa, što govori da svi mi imamo isti cilj i isto razmišljamo.«

Kozić, po vlastitim riječima, prije 10-15 godina Bikovo nije smatrao mjestom u kome se može kvalitetno živjeti, no to je mišljenje vremenom promijenio.

»Otkad Bikovo ima asfaltirane ulice, otkad ima dobro napajanje električnom energijom, evo sad ćemo imati priključak na vodovod, radimo i na kanalizaciji, mogu reći kako je ovdje prilično lijepo. Rekao bih čak kako mi je ljeti draže što sam tu nego da sam u gradu. Sljedeće godine na Bikovu kreće i plinifikacija, a u sklopu toga u selo stižu i dodatni telefonski brojevi, pa internet, IPTV, kablovska TV...«

Za samu MZ, a posebice za mještane Bikova, problem je što tamošnji Dom kulture, koji su građani sami izgradili, više nije njihov, jer je u privatizaciji pripao tvrtki koja je sada u stečaju, pa ako se i ovaj ostatak ostatka proda, mještani će ostati i bez svog Doma kulture, a MZ bez svojih prostorija. To pitanje sada rješava sud u Novom Sadu. Dok sporenje traje, Dom kulture propada i već godinama nije u funkciji.

GRGO TIKVICKI, VLASNIK I DIREKTOR VETERINARSKE STANICE »VETERINAR«

Za Bikovo me vežu uspomene i dobri ljudi

Na Bikovu je sve dobro, a prvenstveno su dobri ljudi – vrijedni, radni, ugledni, dobri domaćini, kaže *Grgo Tikvicki*, Bikovčanin, osnivač i direktor Veterinarske stanice »Veterinar« u Subotici. Jedini je problem, dodaje, ono čime se oni bave – poljoprivreda. To su teški, a danas najlošije plaćeni poslovi.

»Većinu stanovnika na Bikovu čine poljoprivrednici koji se bave ratarstvom i stočarstvom«, objašnjava Grgo Tikvicki. »Jedan manji dio čine radnici koji su nekada radili u subotičkim tvornicama, te u ovdašnjem Agrokombinatu i Peščari. Većina tih tvrtki više ne radi. Mene Bikovu privlači najviše to što tu, uz susjede, imam puno rođaka, prijatelja i pretelja. Na Bikovu sam i rođen, odnosno na salašu na Bikovačkoj pustari, u duši sam salašar i dandanas žalim što je tih stotinjak salaša na pustari nestalo. No i danas, bez obzira što je sjedište Veterinarske stanice u Subotici, ja i dalje na Bikovu živim, tu djelomice i radim i to mi je neka vrsta kompenzacije za ono što je nekada bilo, a za čime žalim.«

Grgo Tikvicki se, kaže, opredijelio za terensku veterinu, premda ne podcjenjuje niti luksuznu praksu, njegova se veterinarska stanica bavi i time, ali to rade kolege u gradu, on najradije po cijele dane, a ponekad i noći, provodi u poslu po salašima i selima. U dogovoru s odgovornima iz gradske i republičke vlasti, sada na Bikovu gradi karantenu za unutar-nji promet životinja, jedan od pet takvih u zemlji, a u selu i ima veterinarsku ambulantu, koja je ispostava Veterinarske stanice »Veterinar«.

»U grad dolazim odraditi ono što se mora odraditi u gradu, a kad odem u mirovinu, bit ću salašar, pravi. To mi je želja«, kaže Tikvicki.

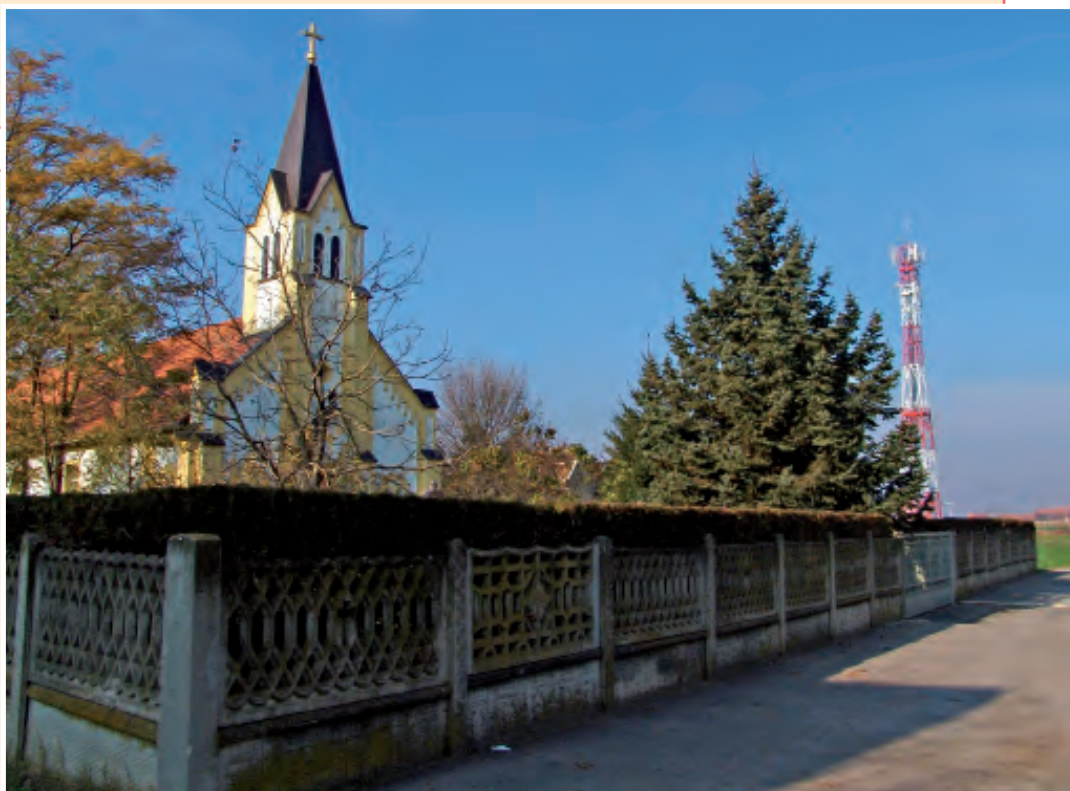
On napominje kako je Bikovo uvijek bilo među nerazvijenijim mjesnim zajednicama u subotičkoj općini, te također naglašava kako je za ostanak mladih u mjestu, uz svu infrastrukturu koja stiže ili će stići, jako važno otvoriti vrtić za malu djecu i asfaltirati još preostale ulice. Najavljuje i kako je u planu rušenje stare škole, pokraj crkve, i na tom mjestu gradnja groblja, katoličkog i pravoslavnog. Takvi su planovi, a kad će se to dogoditi, još nije precizirano.

»Očekujemo i proširenje ceste koja prolazi uz selo, a očekujemo i da će na Bikovo doći ulagači i ovdje otvoriti manje tvornice, odnosno da ćemo dobiti industrijsku zonu uz autocestu«, kaže Tikvicki. »Puno je ljudi ovdje ostalo bez posla, pogotovo onih u najboljim godinama, a oni rijetki koji eventualno i dobiju neki posao, obično je to negdje prema Paliću, pa moraju nekoliko autobusnih linija promijeniti tako da im na koncu dobar dio plaće ode na prijevoz.«

Grgo Tikvicki također izdvađa problem Gabrića, odakle se, kaže, puno ljudi odselilo, no još uvijek tamo ima stanovnika, čak i djece, te da čitavo naselje nekako funkcionira ljeti, ali kad padne snijeg, tad nastaju problemi.

Duga povijest crkvene zajednice

Na teritoriju današnje župe Uznesenja Blažene Djevice Marije na Bikovu organizirana crkvena zajednica postojala je još prije turskih vremena. Na tom su prostoru pronađene iskopine od prethodnih crkava. Od teritorija župe sv. Terezije 1922. je osnovana samostalna administratura, a od 1956. to je samostalna župa. Sadašnja crkva izgrađena je 1921. godine, 1936. je dograđen toranj, a obnavljana je pedesetih godina i u prvom desetljeću 21. stoljeća. Župnik vlč. *Julije Bašić* jedna je od najomiljenijih osoba u selu, tu je na službi još od 1978. godine.

Edukacija potrošača prvi zadatak

Procjene su da je pod organskom proizvodnjom nekih 15.000 hektara, što je još uvijek poprilično mala proizvodnja u odnosu na ukupnu poljoprivrednu površinu

Ovogodišnji, šesti po redu Međunarodni festival organskih proizvoda »Biofest« protekao je u znaku obilježavanja dva desetljeća od osnivanja udruge Terra's, organizacije koju je osnovala dr. Tereza

NA DRŽAVI JE RED

Direktor poduzeća za kontrolu i certifikaciju Organic control system (OCS) *Nenad Novaković* kaže kako proteklih 20 godina organske proizvodnje nije jed-

U Srbiji danas radi nekoliko certifikacijskih kuća, ali zbog neažurne baze podataka teško je saznati koliko je proizvođača ušlo u sustav organske proizvodnje. Za sada su procjene da je pod organskom proizvodnjom

nalne poljoprivrede, organskoj poljoprivredi nije toliko problematično da se natječe s njom. Primjerice, prošlogodišnji prinos pšenice kod organskih farmara bio je za 60-70 posto veći nego što je bio prosjek subotičkog atara. To pokazuje kako to može biti jedna vrlo uspješna proizvodnja ukoliko ste zaista opredijeljeni za nju, i da proizvođači ne trebaju imati strah kada je u pitanju ulazak u organsku proizvodnju«, kaže Novaković.

HRVATSKI EKO FARMERI NA SAJMU

»Biofest« je ove godine posjetila i skupina organskih proizvođača iz Hrvatske, koji su u organizaciji Društva za tehničku suradnju iz Njemačke (GTZ) u Srbiji boravili na četverodnevnom studentskom putovanju. Njihovi su dojmovi da je Srbija u području organske proizvodnje naprednija u odnosu na prilike u Hrvatskoj, te pčelar *Zrinoslav Gusak* kaže kako će mu dragocjeni biti kontakti, iskustvo i ideje koje je ponio iz Srbije. Njegov brat

Horvat-Skenderović i koja je u Srbiji i regiji započela pionirski posao promidžbe i potpore razvoja organske proizvodnje.

Terra's je već tih prvih dana od osnivanja postao i punopravnom članicom IFOAM-a, Međunarodne federacije pokreta za organsku poljoprivredu, a kao logičan slijed aktivnosti nastao je i mali sajam organskih proizvoda. U proteklih šest godina, koliko se održava »Biofest« u Subotici, sudjelovalo je više od 50 izlagača iz 20 gradova naše zemlje, te iz Hrvatske, Mađarske, Bosne i Hercegovine, Njemačke, Italije, Albanije, Makedonije, Austrije i Crne Gore, kao i oko 400 sudionika u raznim pratećim programima.

nostavno sumirati, ali ni toliko komplicirano ako se ima u vidu današnji stupanj razvoja organske proizvodnje u odnosu na početke 1990. godine. »Učinjeno je doista jako puno na razvoju organske proizvodnje s obzirom na to koliko jedna udruga i nevladina organizacija može uraditi, i mislim da je u jednom ne tako malom dijelu ta misija udruge i završena. Dakako, sada treba donijeti zakonske propise, jačati ulogu države, subvencije i poticaje koje zaslužuju ti proizvođači. Ne treba zaboraviti i kako Poljoprivredni fakultet u Novom Sadu sada već ima odjel za organsku poljoprivredu, Megatrend svučilište ima biofarming, tako da i formalno obrazovanje jača iz dana u dan.«

nekih 15.000 hektara, što je još uvijek poprilično mala proizvodnja u odnosu na ukupnu poljoprivrednu površinu.

»Zemlje u regiji već ozbiljnim koracima grabe i sve veće površine se nalaze pod organskom proizvodnjom, jer ne treba zaboraviti da je poljoprivreda i ukupna industrija koja je prati jedan od najozbiljnijih zagađivača okoliša, a naravno suvremena društva teže što čistijem okolišu, pa tako i zajednička poljoprivredna politika EU kaže da će ubuduće sve subvencije biti omogućene proizvođačima koji ne ugrožavaju okoliš, bave se održivom poljoprivredom, itd. S druge strane, s obzirom na razinu razvoja naše konvencio-

Goran Gusak

Goran Gusak vlasnik je eko gospodarstva »Orlov put« osnovanog prije desetak godina, koji u

svom posjedu ima sedam hektara zemljišta na kojemu uzgaja voće i povrće, bavi se proizvodnjom džemova, sokova, ajvara, kupinovog vina, a budući da se nalazi u Kopačkom ritu, bavi se i agroturizmom. Ističe kako sa subotičkim »Organicom« i Nenadom Novakovićem već duže vrijeme surađuje, obraća se za savjete i pita, kaže, sve što ne zna. »Vi imate stvarno neke tvrtke koje su puno veće od onih kakve imamo u Hrvatskoj, ali mislim da je situacija vezana uz eko temu negdje na sličnoj razini. Pogotovo je prerada voća i povrća razvijena i izvozi se u cijeli svijet, što je u Hrvatskoj još u počecima.«

Hrvatska je, međutim, povećala poticaje eko poljoprivrednicima na pet tisuća kuna po hektaru, što je značajna potpora za one koji se opredjele za ovakvu vrstu proizvodnje. Na taj način država planira svega 0,6 posto zemljišta pod organskom proizvodnjom povećati na 10 posto. »Do sada smo imali uglavnom mala gospodarstva s dva-tri hektara, a sada imamo bio farmere koji imaju i po 1200 hektara. Tako

da će se ove godine u Hrvatskoj doći na 1,5 posto pod organskom proizvodnjom – što je još daleko, daleko od onih željenih 10 posto. Ali očekujem da će se to u sljedeće dvije, tri godine udvostručiti, ako država bude poštovala ono što je obećala, jer obično tu zapinje«, kaže Goran Gusak.

ULAGANJA JOŠ UVIJEK VEĆA OD DOBITI

Marica Jug iz okolice Osijeka nositeljica je obiteljskog poljoprivrednog gospodarstva »Jug«

Marica Jug

i upraviteljica novoosnovane zadruge »Eko voće«. Desetak godina se bavi proizvodnjom i preradom voća s oko sedam hektara vlastitog posjeda te nekih 40 hektara površina od drugih članova zadruge. Na »Biofestu« je prvi put imala i svoj štand sa sokovima, a ističe kako je prije četiri godine ta proizvodnja dostizala nekih tisuću litara soka dok sada proizvodi sto tisuća, te dodaje kako je to još uvijek premalo. »Cijela moja obitelj je uključena u posao, svi sudjelujemo u proizvodnji, ali još uvijek je više ulaganja nego dobiti. Mogli bismo mi u ovom trenutku proizvoditi i više ali je teško pronaći siguran plasman, koji bi bio isplativ, koji će se vraćati i od kojeg se ima dobit. Svi mi, u stvari, bez obzira što smo zaljubljenici u eko poljoprivredu radimo to iz nekakvog interesa, jer drugačije ne bi bilo moguće, mora se složiti i jedno i drugo«, kaže Marica Jug. Ona ističe kako se od samog početka vodi time da se najprije moraju stvoriti zadovoljavajući uvjeti organske proizvodnje, a onda se dalje

pozabaviti tržištem, marketingom i ostalim. »Većina proizvođača ide obrnutim redom, ulaže u marketing i onda ne može opstati jer ne zadovoljava osnovne kriterije koje moderan svijet traži, koje traže primjerice supermarketi. To su visoki europski standardi bez kojih vi ne možete ući u bilo koji market. Upravo to je najteži dio i financijski zahtjevan«, kaže Marica Jug.

U čitavoj regiji ozbiljnija edukacija potrošača je glavni zadatak, kako bi oni doista znali prepoznati organski proizvod, smatra Nenad Novaković. »Sigurno treba mnogo vremena i truda kako bi se izgradilo ozbiljno tržište, i to će sigurno biti jedan od zadataka vjerojatno svih država ponaosob u regiji. U tomu trebaju sudjelovati svi oni koji imaju interes da se razvije to tržište, počevši od proizvođača, trgovaca, kupaca, i naravno države, jer ne treba zaboraviti da države EU ulažu u marketing organske proizvodnje značajna sredstva, što kod nas nije slučaj«, kaže Novaković.

S. Mamužić

IZLOŽBA »DETALJI« FOTO KLUBA »PANONIJA«

Nezaboravne vrijednosti

U galeriji Gradske knjižnice prošle je srijede otvorena izložba fotografija članova Foto kluba »Panonija«, jedinog takve vrste u Subotici, koji okuplja fotografe amatere ali i profesionalce s idejom širenja i promicanja vrijednosti suvremene fotografije. Tema i naslov izložbe je »Detalj«, a gotovo sve izložene fotografije 14 autora prikazuju detalje s gradskih fasada.

»Ako pogledamo izložene fotografije uvjerit ćemo se u nepresušnost onoga što se zove urbanitet grada i onoga što nam se čini kao nasušna potreba da ponovno tumačimo i čitamo tragove koji su posijani iza nas. Pogledajte s koliko pažnje i ljubavi se susrećemo s detaljima vezanim za žolnai keramiku, secesiju, za naše sakralne objek-

te, s koliko ljubavi i pozornosti govorimo o vajarima i o djelima znamenitih naših Subotičana koji su nam ostavili upečatljive tragove«, rekao je otvarajući izložbu upravnik Gradske knjižnice Dragan Rokvić.

Foto klub »Panonija« osnovan je 2006. godine, okuplja 25 aktivnih članova, a ovo je njihova

12. izložba u četiri godine od osnutka. »Većina naših članova su amateri, ali imamo i profesionalne fotografe, kao i diplomirane umjetnike fotografije, te članove iz Mađarske, kao i suradnju s klubovima iz raznih krajeva Vojvodine. Suradujemo i s nekoliko klubova iz Mađarske, a u Hrvatskoj s fotoklubom iz

Đurđevca, s kojima se sastajemo skoro svake godine. Prvo i najvažnije je da se družimo i razmjenjujemo iskustva, a svaki naš član može imati samostalnu izložbu, ukoliko to želi. Velika je stvar što, primjerice, u ovom trenutku »Panonija« u našem gradu ima istodobno tri otvorene izložbe. Osim ove u Gradskoj knjižnici, fotografije članova kluba otvorene su u galeriji »Népköri« i »Sóltis Lajos studiju«, kaže predsjednik Foto kluba Oliver Vicai, te najavljuje i veliku retrospektivnu izložbu prosinca u Likovnom susretu. Vicai kaže kako fotograf može biti svatko »s dobrim okom«, te poziva zaljubljenike u fotografiju da im se pridruže svake srijede od 19 sati u »Népköru«, gdje klub ima vlastite prostorije.

S. M.

ŠKOLA ZA PUBLIKU U NARODNOM KAZALIŠTU

*Naša će publika znati
na kvalitetniji način
gledati kazališnu predstavu,
jer će naučiti gledati režiju,
dramatugiju
predstave, glumu, kostime,
scenografiju, pokret,
glazbu, dakle sve osnovne
elemente predstave,
kaže Ljubica Ristovski*

Drugačije gledanje predstava

Kako se priprema kazališna predstava, što radi redatelj a što dramaturg, znate li zašto vam se neka predstava dopala a druga nije, i tko je za to »kriv«? O velikom poslu, brojim detaljima, kako nastaje i svemu onome što prethodi izvođenju gotovog kazališnog komada, subotička publika ima priliku saznati u Školi za kazališnu publiku koju je organiziralo Narodno kazalište. Idejni tvorac ovog projekta, direktorica kazališta *Ljubica Ristovski* kaže kako je ovakav način educiranja publike korak više od uobičajenog.

»Posljednjih godina imali smo puno tih akcija koje su bile namijenjene upravo njegovanju kazališne publike, i ovo je jedna od tih. Sada idemo korak dalje s namjerom da publiku naučimo kako se gledaju predstave na drugi način. Gledatelji obično kažu za neku predstavu kako im se sviđa ili ne, i tu se završava priča o samoj predstavi. Zato sam smislila ovu školu kako bismo objasnili osnovne elemente predstave i kako se ona gleda. Jako sam zadovoljna jer je odaziv publike

bio veliki. Ovaj prvi tečaj pohađa 35 gledatelja, ali već nam se javljaju i za drugi krug koji će krenuti kad se ova škola završi«, kaže Ljubica Ristovski.

Predavanja se održavaju dvojezično svakog četvrtka po dva školska sata, trajat će dva mjeseca, a na kraju će polaznici imati zadatak analizirati jednu kazališnu predstavu. Narodno kazalište će onima koji polože »ispit« dodijeliti diplome čime će oni steći zvanje diplomiranog gledatelja. Prošloga su četvrtka polaznici škole učili o dramaturgiji, o tome što je dramatizacija, što radi dramski autor, kakav je kazališni tekst u predstavi i kakva je dramaturgija. Na pitanje zašto pohađa predavanja i što od njih očekuje, jedna od polaznica, *Laura Marton Bence*, kaže: »Redovito gledam sve predstave Narodnog kazališta, i mađarsku i srpsku scenu, a u školu za publiku sam se prijavila jer sam željela vidjeti drugu stranu kazališta, što se radi i kako izgleda u stvari iza scene. Očekujem da ću saznati nešto više o pripremanju predstave i

da ću kazališni komad razumjeti malo detaljnije, a ne samo da li mi se dopada ili ne.«

Glumac Narodnog kazališta *Srđan Sekulić* kaže kako je iznenađen i oduševljen time što se puno gledatelja prijavilo slušati predavanja: »Super je što su nas svi tako zainteresirano pratili, što ljude to zanima, i ja sam baš uživao. I sam sam, kao srednjoškolac prije nego što sam upisao akademiju, cijelu priču oko kazališta mistificirao, i znam kako je to ljudima sve nepoznato i nemaju uopće predstavu o tome kako funkcionira, jer publika dođe i pogleda završni proizvod i to je zapravo sve ono što znaju. Zato pretpostavljam da je jako zanimljivo slušati sa strane ljude koji sudjeluju u stvaranju predstave i koji imaju što reći o tome. Onda se zapravo vidi koliko se ozbiljno i temeljno pristupa radu u kazalištu, što je zaista istina, jer kad se pogleda broj suradnika koji rade jednu predstavu – od tehnike, dekoratera koji pomiču scenografiju do redatelja i pisca – shvati se da je to zapravo složen i ozbiljan sustav.«

Školu za publiku Narodno kazalište realizira iz vlastitih sredstava, a Ljubica Ristovski kaže kako nije uobičajena praksa da kazališta na ovakav način educiraju svoju publiku.

»Ne mogu tvrditi da smo jedinstveni, ali jesmo po tomu što ćemo imati diplomirane gledatelje. Bilo je tih raznoraznih programa u okviru kojih se publiku provede kroz kazalište da im se pokaže sve ono iza scene. Tako su se pokazale neke osnovne stvari kako kazalište funkcionira s one strane rampe, ali po mom mišljenju to nije dovoljno, jer publici može biti zanimljivo vidjeti gdje sjedi inspicijent, gdje su dekorateri, gdje se glumci spremaju, ali i dalje neće znati na kvalitetniji način gledati kazališnu predstavu. Kod nas će to znati jer će naučiti gledati režiju, dramatugiju predstave, glumu, kostim, scenografiju, pokret, glazbu, dakle sve osnovne elemente predstave«, kaže Ljubica Ristovski, a na pitanje pribojava li se »oštroga oka« takve educirane publike, kaže: »Ne, jedva čekamo«.

S. Mamužić

Pomoć građanima Kraljeva

Solidarizirajući se s građanima Kraljeva i okolice, koji su ugroženi višestrukim zemljotresima, Grad Subotica je uplatio 150.000 dinara na jedinstveni račun koji je Uprava za trezor Ministarstva financija otvorila za pomoć u saniranju posljedica zemljotresa u Kraljevu. Lokalna samouprava ovim želi ohrabriti poduzeća, poduzetnike i ustanove, da u okviru svojih mogućnosti, pomognu ugroženom stanovništvu Kraljeva. Broj računa je: 840-2390740-88. Naziv računa: Grad Kraljevo – sredstva za elementarne nepogode-zemljotres 2010. Građani se mogu uključiti u akciju slanjem SMS-a na broj 1003 koji je jedinstven za sve mreže mobilne telefonije u Srbiji. Cijena poruke je 50 dinara plus PDV. Građani i kompanije novčanu pomoć mogu uplaćivati i na šalterima poslovnih banaka i Pošte Srbije.

Tatravagonka kupila Bratstvo

Predstavnici Tatravagonke iz Slovačke i Agencije za privatizaciju Republike Srbije potpisali su u Bratstvu kupoprodajni ugovor za subotičku tvornicu vagona. Istodobno, ugovor s Tatravagonkom u Bratislavi je potpisao *Mladen Dinkić*, ministar ekonomije u Vladi Srbije.

Bratstvo je plaćeno 5,4 milijuna eura, s obvezom ulaganja u visini od 3 milijuna eura u sljedećih pet godina. Tatravagonka će preuzeti sve zaposlene poslije još jednog ciklusa dragovoljnog odlaska kroz socijalni program.

Slovačka tvrtka jedan je od najvećih europskih proizvođača i serviser šinskih vozila s oko 2000 zaposlenika. U 2008. godini ostvarila je prihod od oko 280 milijuna eura prodajom na tržištima Slovačke, Austrije, Njemačke, Švicarske i Češke.

Potpisan ugovor s Njemačkom tvrtkom Dunkermotoren

Menadžment njemačke kompanije Dunkermotoren, koja će u Suboticu preseliti proizvodnju malih motora za žaluzine, potpisao je ugovor o zakupu poslovnog prostora u Slobodnoj zoni. Proizvodnja će u hali površine oko 1500 četvornih metara u Malom Bajmoku započeti siječnja sljedeće godine. U tijeku je primanje zaposlenih, a posao će dobiti 40 radnika.

»Predstavnici kompanije Dunkermotoren danas su obavili i razgovor s predstavnicima Više tehničke škole o budućoj suradnji, što predstavlja novinu u procesu investiranja u grad u odnosu na

prvobitni val koji je zasnovan na jeftinoj radnoj snazi«, ocijenio je gradonačelnik *Saša Vučinić*.

Dio radnika je već upućen na obuku u Bonndorf u Njemačkoj, što također čeka i zaposlene u odjelu menadžmenta koji će u Njemačku otići za nekoliko dana.

Svjetski dan dijabetičara

Subotička Udruga za borbu protiv šećerne bolesti poziva sugrađane da im se pridruže u obilježavanju Svjetskog dana dijabetičara, 14. studenog (nedjelja), u Gradskoj kući od 16 sati, kada ova udruga prvi put organizira besplatno mjerenje šećera u krvi za sve zainteresirane građane Subotice. O prevenciji i liječenju govorit će pedijatar - endokrinolog dr. *Tomislav Čuk*, endokrinolozi dr. *Klara Tucić-Nemet* i dr. *Angelina Obradović*, te predstavnik Abbott Diabetes Care dr. *Srdan Tanurdžić*. U programu će nastupiti umjetnici *Diana Miskolci*, *Eva Rakić* i *Lajos Megyeri*.

K. K.

Hrana za moje srce

U okviru novog projekta Zavoda za javno zdravlje Subotica »Hrana za moje srce«, u osnovnim školama »Vuk Karadžić« u Bajmoku, »Matija Gubec« u Tavankutu i »Vladimir Nazor« u Đurđinu od 25. do 28. listopada organizirane su tribine pod nazivom »Opterećenost stanovništva faktorima rizika i kardiovaskularnim bolestima«, namijenjen roditeljima učenika nižih razreda i nastavnici. Slijede prikazi radionica s edukacijom o pravilnoj prehrani i antropometrijska mjerenja učenika, čime će se napraviti baza podataka djece s prisutnim rizicima za obolijevanje od kardiovaskularnih bolesti.

S prvim radionicama i antropometrijskim mjerenjima počelo se u ponedjeljak, 8. studenoga, u OŠ »Matija Gubec« u Tavankutu. Cilj projekta je primarna prevencija bolesti srca i krvnih žila, odnosno usvajanje navika koje su u korist zdravlja u što ranijem razdoblju života, kao i motivacija i stjecanje vještina za promjenu načina prehrane i života u cjelini. »Stanovništvo u selima je u mnogo manjem obujmu obuhvaćeno kampanjama i promidžbenim programima prevencije kardiovaskularnih bolesti i zbog toga smo se opredijelili da se projekt provodi u osnovnim školama u Bajmoku, Tavankutu i Đurđinu«, navele su voditeljica Odjela higijene u Zavodu za javno zdravlje dr. med. *Jasna Čopić* i koordinatorica projekta dr. med. *Karolina Berenji*.

K. K.

SUBOTICA-TRANS obavještava cijenjene putnike na međunarodnoj autobusnoj liniji, Subotica – Zagreb, važe cijene prijevoza s nizom pogodnosti:

- djeca do 6 godina voze se besplatno
- djeca od 6 do 12 godina imaju popust 50% (cijena povratne karte iznosi 1.225 din.)
- studenti uz prikaz studentske legitimacije (koja se dobiva na autobusnoj stanici) uživaju popust od 20% (povratna karta je 3.332 din., a u jednom smjeru 1.960 din.)

**POPUSTI VAŽE ISKLJUČIVO ZA IZRAVNU LINIJU OD SUBOTICE DO ZAGREBA
U OBA SMJERA I VAŽE 30 DANA.**

VAŠ SUBOTICA-TRANS

SUBOTICA KOJA NESTAJE

Heizlerovo kupatilo (I. dio) – Petra Drapšina 9

Piše: dr. Viktorija Aladžić

Kada je građeno Heizlerovo kupatilo u Subotici je već postojalo jedno javno kupatilo, nama najčešće poznato kao Fekete kupatilo – prema imenu njegova vlasnika u međuratnom razdoblju *Danike Feketea*. I ono je, moglo bi se reći, bilo pretežito higijensko-rekreativnoga karaktera. Izgrađeno je 1879. godine,¹ a tadašnji vlasnik je bio *Dezső Jó*.

U to vrijeme mnoge kuće i stanovi u gradu nisu imali kupatonicu. Ona je, zapravo, u stanu ili kući predstavljala izraz luksuza, pa je kupatilo *Dezsőa Jóa* korišteno za održavanje higijene. Kupatilo je dograđivano u više faza, a imalo je mali hladni bazen, parnu kupku odnosno saunu, veliki topli bazen, tuševu, itd. Uz sve ovo bila je izgrađena kotlarnica, prostorija s postrojenjima i radionica u dvorištu kuće *Dezsőa Jóa*, danas u Ulici Dimitrija Tucovića 12.

U SVRHU LIJEČENJA I REKREACIJE

Heizlerovo kupatilo nastalo je tek nakon Prvog svjetskog rata, a izgradio ga je, dio po dio, liječnik *Zoltán Heizler* (1890.-1950.), danas u Ulici Petra Drapšina 9. Heizlerovo kupatilo, budući da je njegov vlasnik bio liječnik, napravljeno je da ima osnovnu funkciju sanatorija i prateću funkciju kupaonice,

odnosno služilo je za saniranje zdravstvenih tegoba i za rekreaciju. Funkcija pukog održavanja higijene nije bila primarna kao u slučaju Fekete kupatila. Na istom mjestu, gdje se danas nalazi parcela s porušenim Heizlerovim kupatilom, 1778. godine, samo godinu dana prije no što je Subotica proglašena slobodnim kraljevskim gradom Maria Theresiopolis, nalazile su se dvije parcele, a na svakoj po jedna skromna seoska kuća.² U planu grada *Gabrijela Vlašića* iz 1799. godine ove dvije parcele već su bile spojene u jednu parcelu u obliku skoro pravilnog petokutnika. Parcela se nalazila u tadašnjem drugom kvartu i nosila je broj 2163. Na njoj se 1779. godine nalazila jedna skromnija prizemna kuća podužno orijentirana prema današnjoj Ulici Petra Drapšina.

U katastarskom premjeru grada iz 1838. godine⁴ nalazimo i njene prve vlasnike, bila su to siročad *Györgya Szemetskeja*. Kuću je s parcelom potom *István Szemetskeji*, vjerojatno jedan od siročadi, prodao ličiocu *Grgi Stojanoviću* 1844. godine, nakon kojega je ona prešla u posjed *Milana Rajića* koji je 1871. godine predao molbu da na posto-

jeću kuću dogradi četiri sobe i prodavaonicu. Projekt je uradio *Sándor Hoffman*⁵. Dogradnja je imala oblik slova L, čime je ova kuća definitivno postala građanska. Fasada nije bila prikazana u projektu. Najvjerojatnije je izvedena jednostavno bez ikakvih dekorativnih ukrasa.

DEKORATIVNI PILASTRI

Prvu reprezentativnu fasadu objekt u Petra Drapšina 9 dobio je 1881. godine, kada je njegov tadašnji vlasnik *Herrman Schulhoff* podnio molbu za preuređenje fasade. Projekt je uradio zidar *Jakob Kniesell*⁶. Fasada je bila projektirana u stilu klasicizma. Bila je podijeljena u osam polja, sedam polja s po dva prozora i jedno polje s pješničkim ulazom. Fasada je na polja bila izdijeljena dekorativnim pilastrima. Pošto fasada iz ove faze adaptacije nije sačuvana do današnjih dana već je bila preuređivana i u međuratnom razdoblju, nije nam poznato je li i izvedena prema Jakobovom projektu, ali je vrlo vjerojatno da je tako bilo. Prema podacima iz Maluševljevoj adresara kuća je do 1906. godine dospjela u vlasništvo Štedionice i narodne banke (*Takarekpenztár és Népbank*).⁷

Kuću je od banke otkupio dr. *Jakab Heizler*, što možemo zaključiti na osnovu toga što je 1907. godine predao molbu da na kući izmijeni vrata⁸, a 1912. i 1913. godine da popravi prozore⁹. *Jakab Heizler* je tada imao ordinaciju u današnjoj Strossmayerovoj ulici 810, a ova se parcela svojim stražnjim dijelom naslanjala na parcelu kuće u današnjoj Strossmayerovoj ulici 8, pa je ova kupovina bila logična posljedica Heizlerovih aktivnosti. Kuća u današnjoj Ulici Petra Drapšina 9 je tada dakako bila već vrlo stara, te je prirodno što je Heizler na njoj radio neophodne intervencije.

Početkom XX. stoljeća liječničko je zanimanje bilo veoma cijenjeno, što je liječnicima donosilo značajne zarade, pa tako Jakaba Heizlera nalazimo na listama najvećih poreznih obveznika u Subotici.¹¹ Ipak, Heizler na ovom placu nije uspio poduzeti neku ozbiljniju izgradnju. Nakon njegove smrti 1916. godine i završetka Prvog svjetskog rata njegov poduzimljivi sin *Zoltán Heizler*, također liječnik, odmah je pristupio izgradnji sanatorija i kupatila, na velikom placu pokraj kuće koju je naslijedio od oca.

8 HAS, F:2, ép. eng. I kör 12/1907.
9 HAS, F:2, ép. eng. I kör 11/1912, HAS, F:2, ép. eng. I kör 10/1913.
10 Malusev, S., Czim és lakjegyzeke, Szabadka: Kladek és Hamburger, 1906, str. 95.
11 Aladžić, V., Vujnović, P.G., Grlica, M., Vaš, G.: Građansko društvo i arhitektura u Subotici od 1867. do 1914., Subotica 1997. Istraživački projekt financirala Research Support Scheme CEU Prag, str. 141.

1 Prčić, V. G., Aladžić, V., Grlica, M.: Gradotvorci i Városteremtők I, Subotica, Gradski muzej, 2004. str. 168-171.

2 Rukopisna karta Marija Tereziopolisa iz 1778. godine Karla Leopolda Kovača. Koreni, Subotica: Istarski arhiv, 1991, 8+II, str. 24.

3 Iványi, István; Szabadka szabad királyi város története II, Szabadka: Bittermann József könyvnyomda, 1892. Kopija plana je priložena u posebnoj košuljici.

4 HAS, F:272, Katastarski premer iz 1838. godine

5 HAS, signatura originalnog projekta poznata autoru.

6 F:2, signatura originalnog projekta poznata autoru.

7 Malusev, S., Czim és lakjegyzeke, Szabadka: Kladek és Hamburger, 1906, str. 139.

Piše: Tomislav Žigmanov

Hrvatska vanjska politika i Hrvati u Vojvodini

Unapređenje odnosa između Hrvatske i SR Jugoslavije uslijedilo je nakon poraza *Slobodana Miloševića* na rujanskom izborima 2000. i dolaskom na vlast Demokratske oporbe Srbije. Nove su vlasti učinile stano-vite otklone u svojim politikama, napose glede odnosa prema vlastitom, a to znači i ratnome, naslijeđu, zatim prema euroatlantskim integracijama, te susjedima i manjinama. Kao izravna posljedica takvih političkih gibanja i navedenih promjena u Srbiji, temeljni kvalifikativ vanjske politike Hrvatske spram svog istočnog susjeda bit će nedugo zatim određen više ne kao »proces normalizacije«, nego kao o »dobrosusjedski odnosi« (2002.) a na koncu i kao »dobrosusjedsko partnerstvo« (konac 2004.).

MEĐUSOBNI SPORAZUMI I HRVATI

No, bez obzira na takvo stanje, Hrvati u Vojvodini imali su mali broj benefita, koji bi se mogao pripisati vanjskoj politici Republike Hrvatske. Razlog tomu treba traži u činjenicama što oni nisu bili njezin integralni dio, što je odsustvovalo strateškog pristupa i što je znalo izostajati kompetencije kod djelatnika. Kao ne nevažno ističemo kako su Hrvati u Vojvodini istodobno svjedoci strateški utemeljenog i proaktivnoga djelovanja srbijanske vanjske politike spram srpske zajednice u Hrvatskoj.

U ekskluzivnom držanju, koji dakle isključuje vojvođanske Hrvate iz vanjsko političkih aktivnosti Hrvatske čak i u situacijama kada se o njima i neposredno radi, vidimo njezin najveći nedostatak. Nakon skoro deset godina od uspostave diplomatskih odnosa, Hrvati u Srbiji postali su predmetom pravnog reguliranja između Hrvatske i Srbije. Naime, koncem 2004. potpisan je »Sporazum između Republike Hrvatske i Srbije i Crne Gore o zaštiti prava hrvatske manjine u Srbiji i Crnoj Gori i srpske i crnogorske manjine u Republici Hrvatskoj«. Ne tek kuriozitetno navodimo da su predstavnici hrvatske zajednice informaciju o potpisivanju sporazuma saznali uzgredno od dopisnika Tanjuga iz Soluna, gdje su se na marginama sumita Europskih pučkih stranaka 21. X. 2004. susreli premijeri *Sanader* i *Koštunica* i to najavili. Još je prijetopnije to što nitko iz hrvatske zajednice nije bio upoznat s konkretnim sadržajem Sporazuma.

KASNO O ASIMILACIJI HRVATA

Ekskluzivno držanje će se dogoditi i kada se budu potpisivali i drugi međudržavni sporazumi o suradnji u pojedinim područjima, koji su od značaja za hrvatsku manjinu – kao što je kultura (»Ugovor između Vlade Republike Hrvatske i Savezne Vlade Savezne Republike Jugoslavije o suradnji u području kulture i prosvjete« od 23. IV. 2002.), zatim znanost (»Memorandum o započinjanju programa znanstveno-tehnološke suradnje između Republike Hrvatske i Republike

Srbije« od 23. XI. 2005.) i jezik (»Memorandum o suglasnosti između Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa Republike Hrvatske i Ministarstva prosvjete Republike Srbije o suradnji u području jezika i književnosti« od 20. III. 2009.) – Hrvati u Srbiji nisu bili poznati niti s planiranim koracima niti, pak, sa sadržajem navedenih sporazuma.

Hrvatska je tek od 2006. počela stavljati na listu pitanja i probleme hrvatske zajednice, i to prije svega nakon nekoliko snažnih poticaja koji su došli iz hrvatske zajednice. Tako je tijekom drugog službenog posjeta Srbiji. 21. VII. 2006. Sanader konstatirano kako je »hrvatske strane zatraženo da se u novom Ustavu Republike Srbije, odnosno izbornom zakonu, predvidi jedno mjesto za predstavnika hrvatske nacionalne manjine u Skupštini Republike Srbije«, što nije ostvareno. Na konferenciji šefova država jugoistočne Europe, koja je održana 16. X. 2006. u Karađorđevu u Vojvodini, predsjednik Hrvatske *Stjepan Mesić* razgovarao je sa srbijanskim predsjednikom *Tadićem* i o zaštiti nacionalnih manjina hrvatske u Srbiji i srpske u Hrvatskoj. Nakon susreta s predstavnicima Hrvata u Srbiji Mesić je izjavio kako je »puno toga učinjeno na planu izgradnje institucija hrvatske zajednice, ali puno toga još treba učiniti jer je asimilacija dobrim dijelom zahvatila upravo hrvatski korpus«. Drugi puta bilo je riječi o »asimilaciji« Hrvata u Vojvodini te pitanju državne potpore izgradnje tzv. bunjevačke nacije tijekom službenog posjeta Ive Sanadera Beogradu 20. III. 2009.

MALA POMOĆ BEZ EVALUACIJE

Kada je, pak, riječ o politici Republike Hrvatske glede pružanja financijske podrške Hrvatima u Vojvodini vrijedi sljedeće. Prvo, od vremena kada se počeo doznati novac iz Republike Hrvatske ovdašnjim Hrvatima, sam način financiranja nekoliko puta je mijenjan. Naime, od netransparentne podrške »izabranima«, što je vrijedilo do sredine druge polovice devedesetih, preko netransparentne raspodjele putem ovdašnjih dužnosnika svim organizacijama i institucijama koncem devedesetih i početkom 2000., do najnovije, transparentne prakse koja je na djelu od 2002. Drugo, postoji strukturalna nepravednost: razmjerno promatrano u odnosu na sredstva koja su namijenjena Hrvatima u Bosni i Hercegovini sredstava koja se dodjeljuju Hrvatima u Vojvodini nisu bila veća od 5%. Ovakva nesrazmjera bit će konstanta do danas, a vremenom će se čak i mijenjati, dakako u nepovoljno po Hrvate u Vojvodini. Treće, ne dodjeljuje se uvijek jednaka visina sredstava.

I na koncu, treba reći kako politika pružanja financijske potpore vojvođanskim Hrvatima od strane Republike Hrvatske nikada nije bila podvrgnuta ozbiljnoj evaluaciji, to jest nikada do kraja nije jasno sagledano jesu li se i kakvi su se nakon utrošenog novca očitivali rezultati, te osobito kakvi su se pomaci događali na planu institucionalnoga razvoja hrvatske zajednice. Istina, velikih pomaka ni ne može biti kada su sredstva premalena.

Personificirani crescendo tamburaške glazbe

Pohod Julija Njikoša u Plavnu 2009. godine i njegovo sudjelovanje u manifestaciji »Dani A. G. Matoša i dr. Josipa Andrića« značilo je i utiranje puta u djelovanju HKUPD-a »Matoš«

U Zagrebu je 28. listopada u 87. godini preminuo muzikolog, skladatelj, dirigent, glazbeni kritičar i organizator *Julije Njikoš*, doajen hrvatske tamburaške glazbe. Tužnu vijest o smrti velikog čovjeka i glazbenog pregaoca čuo sam za vrijeme boravka u Subotici na IX. danima Balinta Vujkova. Čak je i odlazak velikana u vječnost povezan s nekim osobitim događanjima. Prva mi je pomisao bila kako smo izgubili i posljednjeg nasljednika djela *Josipa Andrića* i zasigurno najveću ličnost hrvatske tamburaške glazbe.

BOGATA KARIJERA

Julije Njikoš je rođen u Osijeku 9. travnja 1924. godine. Još kao dječak zavolio je tamburicu koja će ga pratiti do svršetka života, u cijeloj glazbenoj karijeri. 1951. Njikoš postaje urednikom narodne glazbe na Radio Osijeku, gdje ubrzo osniva i tamburaški orkestar. Od 1954. bio je dirigent toga orkestra u sklopu Slavonskog tamburaškog društva »Pajo Kolarić«. Zahvaljujući njegovu djelovanju ovo je društvo nastupalo ne samo u Hrvatskoj, nego diljem bivše Jugoslavije, u zemljama Europe, Kanadi i SAD-u. Na Njikoševu inicijativu društvo »Pajo Kolarić« je 1961. godine osnovalo Festival narodne glazbe u Osijeku, u kome on, kao predsjednik Programskog umjetničkog savjeta festivala, sudjeluje u kreiranju programa i kao dirigent. Slavonija, Bačka, Baranja i Srijem jedno su glazbeno područje, te je i Njikoš poput njegova prethodnika dr. Andrića, skladao brojna glazbena djela tematski povezana s

ovim prostorom. U njegova se djela ubrajaju: »Slavonska rapsodija«, »Podravska rapsodija«, »Šokačka predigra«, »Baranjska rapsodija«, »Bunjevačka grana« i brojna druga.

Julije Njikoš je tijekom 70 godina djelovanja zapisao oko 4000 narodnih pjesama, kola i poskočica, ali i priča iz narodnog života. O njegovu muzikološkom radu svjedoče desetak objavljenih knjiga u kojima je stručno i metodološki obrađena i objedinjena glazbena baština istočne Hrvatske. Napisao je i stotine nezaboravnih pjesama, od kojih je većinu otpjevala njegova supruga *Vera Svoboda*.

Julije Njikoš je djelovao i u Vojvodini, posebice u Bačkoj. U Plavni je boravio tri puta: prvi je put bio na praznovodbi operete »Na vrbi svirala« 1956., potom 1969. prigodom postavljanja biste dr. Josipa Andrića i treći put 2009. godine na »Danima A. G. Matoša i dr. Josipa Andrića«. Time je na neki način označio prošlost, sadašnjost i budućnost ovog bačkog mjesta, u kome još ima ljudi koji ga se dobro sjećaju. U znak zahvale uvaženom i zaslužnom umjetniku Juliju Njikošu, donosimo uvodni dio iz Spomenice što mu je dr. Andrić napisao prigodom praznovodbe »Na vrbi svirala«, 1. veljače 1956. godine:

»NA VRBI SVIRALA« OD PLAVNE DO OSIJEKA

»Kad sam u ljetu 1912. kao požeški maturant komponirao u Moroviću uvertiru 'Na vrbi svirala' i počeo tražiti radnju za operetu prema toj uvertiri, nisam ni slutio da će 43 godine proći, dok tu operetu ne stvorim.

Njen put stvaranja kretno se na liniji Morović-Požega-Zagreb-Prag-Plavna. Rodno selo moje majke, koje je i rodno selo oca pjesnika *Matoša*, dalo mi je kao šezdesetogodišnjaku poleta da oživotvorim glazbenu zamisao svoje mladosti, koja je u tamburaškoj glazbi nalazila svoj glavni glazbeni ideal. Nisam ni pomišljao da će ovo ostvarenje te moje bačke šokačke operete privući na praznovodbu jednakim glazbenim idealizmom prožetog mladog tamburaškog pregaoca Julija Njikoša, koji u duhu osječke tradicije stupa istom tamburaškom stazom kojom sam ja od mladosti stupao, i koji iza mene postaje sve više novi personificirani crescendo u razvoju tamburaške glazbe. U tom, što je dirigent osječke radijske postaje Njikoš s bićem koje mu je najmilije, sa svojom mladom suprugom, pohodio praznovodbu moje 'Na vrbi svirala', koja je izrasla iz mog tamburaškog muzičkog izražaja, vidim svu radosnu simboliku našeg zajedništva i naše ljubavi prema istim glazbenim idealima. Taj pohod znači i utiranje puta toj opereti od Plavne do Osijeka«, piše među ostalim Josip Andrić.

Pohod Julija Njikoša u Plavnu 2009. godine i njegovo sudjelovanje u manifestaciji »Dani A. G. Matoša i dr. Josipa Andrića« značilo je i utiranje puta u djelovanju HKUPD-a »Matoš« i osmišljavanje same manifestacije. Time će Julije Njikoš ostati u trajnom

Julije Njikoš

sjećanju Plavanjaca i putokaz u radu ove kulturne udruge, a u povijesti hrvatske glazbe ostat će zabilježen kao jedan od najzaslužnijih za očuvanje tradicijske glazbe u svim njezinim oblicima.

Kao dobitnik mnogih priznanja i nagrada za svoja brojna djela i zasluge, sigurni smo da neće doživjeti sudbinu svoga prethodnika i glazbenog uzora Josipa Andrića, čije je stvaralaštvo desetljećima zanemarivano. Nažalost, ni Njikoš nije uspio završiti svoju veliku, životnu knjigu, o kojoj nam je ne tako davno govorio na jednom koncertu u Somboru.

Odlazak Julija Njikoša nena-doknadiv je gubitak za sve hrvatske kulturne udruge, ali ostaje im trajna zadaća očuvanja i njegovanja njegova djela.

Zagrebački ispraćaj Julija Njikoša bio je u utorak, 2. studenoga, na Mirogoju, a pokopan je u srijedu, 3. studenoga, na Aninom groblju u Osijeku.

Zvonimir Pelajić

U BEČU ODRŽAN OKRUGLI STOL NA TEMU »MANJINE I IDENTITET«

Jezik je važan čimbenik nacionalne samobitnosti

Bitno je kakav će položaj hrvatskog jezika biti u EU i nipošto se ne smije popustiti navodnoj »ekonomičnosti« te dopustiti službena uporaba nekakvog srpsko-hrvatsko-bošnjačkog jezika, ili neka slična nakaradna kombinacija, rekla je dr. sc. Sanja Vulić

U prostorijama Hrvatskog centra u Beču, Schwindgasse 14, održan je prošlog četvrtka okrugli stol pod nazivom »Manjine i identitet« na kojem su sudjelovali predstavnici hrvatskih manjinskih zajednica s prostora nekadašnje Austro-Ugarske Monarhije.

Hrvatski centar u Beču poznat je kao okupljalište svih Hrvata, počevši od potomaka onih Hrvata koji su na te prostore došli prije pola tisućljeća pa do najnovijega iseljništva, a brojne aktivnosti koje organizira izuzetno su dobro posjećene i uvijek nadahnjuju posjetitelje na vrlo živu raspravu. Tako je bilo i prošlog četvrtka na okruglom stolu, koji je organizirao Hrvatski akademski klub (HAK) u okviru svoga »Hakovskog četvrtka«, u suradnji s Hrvatskim povijesnim institutom u Beču (Institutum historicum Croaticum vindobonense).

Okrugli stol su u ime organizatora otvorile predsjednica Hrvatskog akademskog kluba *Julia Klemen* i voditeljica Hrvatskog povijesnog instituta u Beču doc. dr. sc. *Sanja Vulić*.

IZNIMNA VAŽNOST JEZIKA

»Tema današnjeg okruglog stola su manjine i njihov identitet, odnosno identitet Hrvata na prostoru nekadašnje Austro-Ugarske Monarhije, izvan današnjih hrvatskih državnih granica«, rekla je u uvodu *Julija Klemen*, dok je *Sanja Vulić* istaknula važnost vlastitog jezika za očuvanje nacionalne samobitnosti svakog naroda. »To je bilo jasno i Hrvatima prije više od pola tisućljeća, pa su stoga riječ jazik/ jezik rabili i u značenju narod. Tako je hrvatski pop *Martinac*, u svom glasovitom zapisu nakon tragične Krbavske bitke 1493. godine, s velikom tugom izvi-

jestio kako Turci 'nalegoše na jazik hrvatski', odnosno naveliše na hrvatski narod. Dakako, i danas je hrvatski jezik, kao i njegov položaj u svijetu, iznimno važan za hrvatski narod i hrvatsku državu«, rekla je *Sanja Vulić* i dodala kako je i te kako

centra i član Narodnog savjeta za gradišćanske Hrvate *Stefan Paver* govorili su o iskustvima hrvatskih nacionalnih zajednica u svojim zemljama te o jeziku kao vrijednom svjedočanstvu statusa našega iseljništva i manjinskih zajednica u susjed-

je kako je jezik početak ljudske civilizacije te da je stoljećima predstavljao element koji je bio srž društvenog života i razvijao se kao specifično obilježje jednog entiteta, jednog naroda, te postao kontinuitet njihove tradicijske kulture, snažno uporište identiteta.

»Hrvatska književnost je od početka pluricentrična, a regionalna kultura, a s njome i regionalni identitet, snažno je i duboko ugrađen u matičnu hrvatsku supstanciju. Time se upravo naglašava raznolikost unutar jedinstva, jer hrvatski nacionalni identitet zapravo i tvore mikroidentiteti društvenih zajednica koje ističu regionalne posebnosti kao čuvar razlika i kulture na određenom prostoru, kao što su Hrvati u Vojvodini«, rekao je *Zlatko Žužić* i dodao, kako je čuvanje identiteta posebno važno i ima neprocjenjiv značaj u sadašnjem trenutku globalizacije svijeta, sa svim pozitivnim i negativnim stranama tog nezaustavljivog procesa, čuvajući na taj način vlastiti identitet u zajedništvu europske obitelji naroda, multietničkom okruženju jedinstva u različitosti, jer snaga i postojanost jednog naroda počiva na samobitnosti i poštovanju vlastite tradicije.

Glavna tajnica Hrvatskog centra *Gabriela Novak-Karall* i novinar Hrvatskih novina *Petar Tyran* također su govorili o važnosti čuvanja identiteta manjina, jer on potvrđuje autentičnost kulture manjinskih zajednica tih prostora, njezin višestoljetni kontinuitet, ali i poveznicu među hrvatskim narodom koji je svoje duhovno, a preko njega i nacionalno zajedništvo, gradio uz teritorijalnu i političko-administrativnu odvojenost u pojedinim razdobljima.

Z. D.

Stefan Paver, Julia Klemen, doc. dr. sc. Sanja Vulić, dr. sc. Robert Hajszan i Zlatko Žužić

Okrugli stol održan u Hrvatskom centru u Beču

bitno kakav će položaj hrvatskog jezika biti u EU i da se nipošto ne smije popustiti navodnoj »ekonomičnosti« te dopustiti službena uporaba nekakvog srpsko-hrvatsko-bošnjačkog jezika, ili neka slična nakaradna kombinacija.

Predstojnik Panonskog instituta u Pinkovcu dr. *Robert Hajszan* i potpredsjednik Hrvatskog

nim državama, ali i kao snažnom argumentu u obrani od nasrtaja na njihovu pripadnost hrvatskomu narodu.

ČUVANJE IDENTITETA

Urednik Zova Srijema i glavni tajnik Zajednice protjeranih Hrvata iz Srijema, Bačke i Banata, *Zlatko Žužić*, ustvrdio

SOMBORSKA PODRUŽNICA DSHV-A PROSLAVILA DVADESETI ROĐENDAN

Ponosna sjećanja i svijetli ciljevi

Zadovoljavanje potreba svih manjinskih zajednica bit će preduvjet Srbiji da uđe u EU, a mi smo svojim djelovanjem u proteklih 20 godina pokazali da želimo pomoći Srbiji na tom putu», kaže Mata Matarić

Prije dvadeset godina Hrvati iz Sombora, ponosni nacionalnim ponosom i željom za sudjelovanjem u demokratskim procesima koji su tada zahvatili gotovo sve zemlje istočne Europe, osnivaju političku stranku demokratske opcije – Demokratski savez Hrvata u Vojvodini. Dogodilo se to 4. studenoga 1990. godine, tri i pol mjeseca nakon osnutka stranke u Subotici. DSHV su u ovih dvadeset godina pratili usponi i padovi, a u ratno vrijeme stranka u Somboru prestaje s radom. Želja osnivača i članova ipak je pobijedila sve nedaće te ova stranka postoji i danas, a njeni joj lideri prognoziraju svijetliju budućnost.

Prošloga je petka u Hrvatskom domu somborska podružnica DSHV-a proslavila svoj dvadeseti rođendan, uz nazočnost brojnih članova, gostiju i simpatizera stranke. Govornici, izravni akteri događanja koja su pratila stranku svih ovih godina, rezimirali su proteklo razdoblje, osobito se prisjećajući ratnih devedesetih, najtežih godina za stranku, koje su u sjećanjima ostale svojevrsna golgota i temelj ove političke opcije.

OČEKIVANJA OD DOMICILNE I MATIČNE DRŽAVE

Od tada se puno toga promijenilo, kako u stranci, tako i u hrvatskoj manjinskoj zajednici, mnoge stvari nabolje, a puno toga je pošlo i silaznom putanjom. Svoja sjećanja član prvog odbora podružnice Sombor dr. *Bruno Anušić* veže za određeni datum – 2. svibnja 1991.

»Toga je dana dežurna medicinska ekipa bolnice u Somboru, koja je dočekala prve ranjenike iz Borova Sela, bila u nacionalnom sastavu – petero

Mata Matarić

Hrvata i dvoje Mađara. Danas bi takvu ekipu bilo teško skupiti«, kaže dr. Anušić, ukazujući na još uvijek neriješen problem oko zapošljavanja pripadnika nacionalnih manjina. Njegovo je motrište da je budućnost stranke svetlija, što se osobito vidi u brojnosti mladih članova. S njim se slaže i predsjednik somborske podružnice DSHV-a *Mata Matarić*, koji svih ovih godina ima podršku članova i otuda, kaže, crpi snažnu volju za daljnji rad. Teško je bilo osnovati stranku, ali Mata Matarić je mišljenja da je obnavljanje rada mjesnih organizacija, pa i podružnice Sombor, bilo daleko teže nakon ratnih zbivanja, nego osnivanje devedesetih. On očekuje određene poteze Srbije i matične domovine Hrvatske, ali i hrvatske manjinske zajednice u Srbiji.

»Od strane države Srbije

doneseni su zakoni o nacionalnim manjinskim zajednicama, koje mi ne konzumiramo u potpunosti. Vjerojatno zbog toga što smo nova manjina bez izgrađene infrastrukture i logistike, te tu očekujemo pomoć matične nam domovine Hrvatske, koja je daleko bolje odredila odnose sa svojim novim manjinskim zajednicama. Od države Srbije očekujemo da u izmjenama izbornog zakona omogući da i mi ostvarimo pravo na izravne mandate u republičkoj skupštini. Zadovoljavanje potreba svih manjinskih zajednica bit će preduvjet Srbiji da uđe u EU, a mi smo svojim djelovanjem u proteklih 20 godina pokazali da želimo pomoći Srbiji na tom putu«, kaže Matarić.

POZIV NA RAZVOJ STRANKE

Predsjednik DSHV-a *Petar Kuntić* pozvao je članove da i dalje rade na razvoju stranke u političkom, organizacijskom i kadrovskom smislu.

»Svjesni smo da samo jedinstveni i općem boljitku ovdašnjih Hrvata posvećeni, možemo uzdignute glave ići smjelo naprijed. Razlozi zbog kojih smo osnovani i oni koji dolaze iza nas najveći su zalozi takvih naših nastojanja. Vjerujemo da ćemo za svijetle ciljeve i

Petar Kuntić

dalje nalaziti političke partnere u Srbiji, te razumijevanje, ali i pomoć u Republici Hrvatskoj«, ističe Kuntić.

Nazočnima na obljetničkom skupu obratili su se i rođendan čestitali narodni zastupnik u Skupštini Republike Srbije *Dragomir Cimeša*, predsjednik podružnice Južno Podunavlje *Andrija Adin*, predsjednik podružnice Srijem *Mato Groznica*, potpredsjednik podružnice Subotica *Dužo Runje*, generalna konzulica Republike Hrvatske u Subotici *Ljerkica Alajbeg*, ministar savjetnik Veleposlanstva Republike Hrvatske u Beogradu *Filip Damjanović*, kao i predstavnici mjesnih organizacija.

Voditelji programa pozvali su na pozornicu članove mjesnih organizacija iz vremena početka stranke i najnovije upisane članove. Na koncu je *Ivica Matešić* iz Čonoplje učinio znakovit čin stavivši crvenu ružu na zastavu hrvatske nacionalne zajednice u Srbiji, koja je krasila govornicu. Ona je tu, po riječima ovog nedavno upisanog člana iz Čonoplje, svojevrsan blagoslov svemu što je stranka do sada uradila i kao blagoslov za buduća vremena.

Zlatko Gorjanac

Osnivači i novi članovi

Stipan Kovač, brodomonter, podrijetlom iz Bačkog Monoštora na radu u Rijeci DSHV treba sposobne lidere

DSHV je veoma potreban ovom narodu, ali moramo imati i sposobne lidere, kao što pripadnici srpske nacionalne manjine imaju *Milorada Pupovca* u Hrvatskoj. Ova bi stranka prvenstveno trebala težiti tome da Hrvati u Srbiji imaju ista prava kao i Srbi u Hrvatskoj, ali to još nije u potpunosti ostvareno. Naš bi narod trebalo i više informirati, a koliko je informiran pokazalo se tijekom upisa u posebne biračke popise. Mnogima se nije moglo objasniti da upis u posebne biračke popise nije upis u stranku.

Marija Išpanović iz Nenadića Što nas je više, više ćemo i uraditi

Sretna sam zbog ove obljetnice i podržavam ovakve skupove. Većina članova moje obitelji su članovi DSHV-a, ali pozvala bih i druge da se upišu, jer ako nas je više – više možemo i uraditi.

Janja Pančić iz Bačkog Brega Identitet ne smijemo izgubiti

Od davnina živimo u Bačkom Bregu i potječemo od naših predaka Hrvata koji su se ovdje davno doselili. Naš stoljećima očuvan hrvatski identitet ne smijemo izgubiti. Nedavno sam se upisala u DSHV, a upisala se i moja obitelj. Smatram da je i ovo jedan korak važan za našu budućnost i za budućnost našeg naroda.

Katica Dorotić iz Sombora U stranci od osnutka

Pripadnica sam ove stranke od samog njenog osnivanja. Upisao me je moj muž *Josip Dorotić*, koji je inače bio prvi predsjednik omladine u Hrvatskom domu, još davne 1936. godine. Prvi dani stranke bili su veoma teški, čak smo se morali i skrivati. Ta su vremena hvala Bogu prošla i sada idem uzdignute glave.

Svečani koncert u povodu 107. obljetnice HKPD-a »Matija Gubec« iz Rume

Publika oduševljena prikazanim

Svečani koncert Velikog tamburaškog Orkestra HKPD-a »Matija Gubec« iz Rume u povodu 107. obljetnice postojanja i uspješnog rada udruge održan je u subotu, 6. studenoga, u velikoj dvorani Kulturnog centra u Rumi.

Osim nastupa tamburaškog orkestra gosti na ovogodišnjem koncertu »Gupca« bili su članovi Folklornog ansambla »Brod« iz Slavonskog Broda sa svojom tamburaškom sekcijom, predstavljajući rumskoj publici splet pjesama i plesova iz Slavonije, Bilogore, Međimurja, Baranje, kao i bunjevačke plesove. Goste iz Slavonskog Broda predvodila je umjetnička voditeljica ansambla *Snežana Missoni*, dok su stručni voditelji bili *Mirela Šprajc* i *Nikola Novosel*. Tamburaški orkestar domaćina je i ovom prilikom predstavio svoj dobro poznati repertoar i vokalne soliste *Dunju Divić*, *Mariju Ratančić*, *Katarinu Atanacković* i *Dušana Stupara*. Dodatnu draž ovogodišnjem koncertu dali su dvoje mladih recitatora *Marijeta Rakoš* i *Luka Racković*.

Prije početka programa sve nazočne je pozdravio u ime svih članova predsjednik Društva *Milenko Kulušić*.

Od brojnih gostiju nazočni su, među ostalima, bili i zamjenik predsjednika općine Ruma *Dragan Kardaš*, potpredsjednik Skupštine općine *Vladimir Maletić*, načelnik Odjela društvenih djelatnosti *Svetislav Damjančuk*, zamjenik pokrajinskog tajnika za propise, upravu i nacionalne zajednice *Mato Groznica*, pomoćnik pokrajinskog tajnika za gospodarstvo *Erne Varnju*, župnik crkve Uzvišenja sv. Križa u Rumi vlč. *Željko Tovilo*, ministar-savjetnik u Veleposlanstvu RH u Beogradu *Filip Damjanović*, kao i predstavnici hrvatskih udruga, župnici okolnih župa, te i predstavnici Srpske pravoslavne crkve.

Koncert tamburaškog orkestra, a osobito nastup gostiju iz Slavonskog Broda, naišao je na istinsko oduševljenje rumske publike, o čemu svjedoče i riječi *Julijane Jambrec*, jedne od posjetiteljica koncerta: »Mislim da je večerašnji koncert za cijeli grad Rumu izuzetan događaj kakav ovdje dugo nije viđen. Osobito sam oduševljena sjajnim plesovima i prekrasnim narodnim nošnjama naših gostiju iz Hrvatske i uistinu se nadam da će ovakvih događaja u budućnosti biti češće.«

Nikola Jurca.

U Somboru na zgradu u kojoj djeluje HKUD »Vladimir Nazor« postavljena ploča s natpisom Hrvatski dom

Vrata otvorena svima

Na zgradi Hrvatskog doma u Somboru, gdje je i sjedište HKUD-a »Vladimir Nazor«, prošloga je tjedna postavljena ploča s natpisom »Hrvatski dom«. Prethodno je odluku da se to uradi donio Izvršni odbor HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora, budući da je takav natpis i nekada tamo stajao. Na sadašnjoj zgradi nekoliko je godina unazad stajala kamena ploča s natpisom HKUD-a koji ovdje djeluje, a koju su vandali pokušavali skinuti, te je oštećena. Predsjednik HKUD-a *Mata Matarić* smatra da se takvo što više neće ponoviti, a ovaj natpis – Hrvatski dom – je i znak da u njemu osim HKUD-a »Vladimir Nazor« mogu djelovati i druge udruge i pojedinci. Dom je, po riječima

predsjednika, otvoren svima.

Ploču s natpisom donirala je i postavila somborska tvrtka »Signal d.o.o.«

»Ovim se činom i mi pridružujemo drugim udrugama koje na svojim zgradama imaju svoj natpis, kao što to na primjer imaju Mađarska kasina ili Srpska čitaonica«, kaže *Mata Matarić*.

Z.G.

MANIFESTACIJA »MLADOST PLEŠE« MALOJ BOSNI

Korak prema kulturnoj i nacionalnoj toleranciji

Tijekom večeri moglo se vidjeti bogatstvo folklornog stvaralaštva, prikazanog kroz različitost narodnih nošnji, plesova, običaja, koje stoljećima čuva hrvatski narod ovoga kraja

Članovi Hrvatske udruge kulture »Lajčo Budanović« iz Male Bosne priredili su u subotu, 6. studenoga, osmu po redu folklornu manifestaciju pod nazivom »Mladost pleše«. U mjesnom Domu kulture brojnoj su se publici, osim domaćina, pjesmom i plesom predstavili i članovi Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega, Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva »Matija Gubec« iz Tavankuta, ogranak Hrvatskog kulturnog centra »Bunjevačko kolo« iz Starog Žednika, te gosti iz Republike Hrvatske – Kulturno-umjetničko društvo »Dukati« iz Svinjarevaca i Srpsko kultur-

no društvo »Prosvjeta«, ogranak iz Darde.

Hrvatska udruga kulture »Lajčo Budanović« osnovana je 2002. godine, od kada se kontinuirano održava ova manifestacija, na koju se rado odazivaju kulturno-umjetnička društva iz Vojvodine, ali i Republike Hrvatske, kaže predsjednik Udruge Stipan Dulić i dodaje:

»Uvijek imamo goste iz različitih kulturno-umjetničkih društava, iako neka od njih, poput 'Silvija Strahimira Kranjčevića' iz Bačkog Brega i Hrvatskog kulturno-prosvjetnog društva 'Matija Gubec' iz Tavankuta, sudjeluju na našoj manifestaciji gotovo svake godine. Osim toga, večeras su po prvi puta

kod nas nastupili i članovi dvaju društava iz Republike Hrvatske, kod kojih smo mi gostovali tijekom ove godine«.

Uz domaćina Stipana Dulića prisutne je pozdravio i predsjednik Hrvatskog nacionalnog vijeća Slaven Bačić, pri čemu je naglasio važnost folklornih aktivnosti u seoskim sredinama:

»Iako se ovakve manifestacije možda čine malim, godišnjim događajem, one ipak predstavljaju značajan kulturni element sela, a u HUK 'Lajčo Budanović' to osobito vrijedi, jer udruga okuplja podjednako i mlade, ali i starije mještane Male Bosne«, rekao je Bačić.

Tijekom večeri moglo se vidjeti bogatstvo folklornog stva-

ralaštva prikazanog kroz različitost narodnih nošnji, plesova, običaja, koje stoljećima čuva hrvatski narod ovoga kraja.

SKD »Prosvjeta«, ogranak Darda

HKPD »Silvije Strahimir Kranjčević«, Bački Breg

12. studenoga 2010.

HUK »Lajčo Budanović« Mala Bosna

HKC »Bunjevačko kolo«, ogranak Žednik

Međutim, manifestacija u Maloj Bosni značajna je i s gledišta uspostavljanja suradnje na kulturnom planu između hrvatske i srpske manjine u dvjema državama.

Uzvratni posjet članova ogranka Srpskog kulturnog društva »Prosvjeta« iz Darde svjedoči o uzajamnoj potrebi da se učini korak naprijed u prekograničnoj suradnji, što je

potvrdio i predsjednik pododbora ovoga društva u Dardi, a ujedno i ravnatelj Uprave za nacionalne manjine pri Ministarstvu znanosti, obrazovanja i športa u Republici Hrvatskoj, *Mirko Marković*:

»S obzirom da sam član Mješovitog odbora za zaštitu nacionalnih manjina, smatrao sam kako bi trebali poraditi na prekograničnoj suradnji, te su tako folklorasi iz Male Bosne bili naši gosti u lipnju, prilikom proslave Dana općine Darda, a mi smo sada uzvratili posjetom, te vjerujem da je publika imala prilike vidjeti nastup jednog dobrog društva i veselim se budućoj suradnji«, rekao je Marković i dodao, da je smisao sastanaka Mješovitog odbora upravo uspostavljanje što bolje suradnje između srpske i hrvatske zajednice, koje imaju sličnu manjinsku problematiku, te je suradnja u području kulture prva instancija za uspostavljanje dobrih odnosa, jer kulturno-umjetnička društva pomažu u

očuvanju nacionalnog identiteta, kulture, jezika.

U Dardi djeluju hrvatsko, srpsko, mađarsko i romsko kulturno-umjetničko društvo. Ogranak Srpskog kulturnog društva »Prosvjeta« okuplja članove različitih nacionalnosti u folklornu, glazbenu i likovnu sekciju, a osobito se ponose titulom prvaka Europe u srpskom folkloru dijaspor.

Što se tiče izvora financiranja rada manjinskih kulturno-umjetničkih društava u Republici Hrvatskoj, Marković ističe da je situacija u određenoj mjeri bolja nego u Srbiji, s obzirom na postojeće ekonomsko stanje u državi. Društva se, kaže, financiraju iz državnog proračuna, putem Savjeta za nacionalne manjine, u čijem sastavu djeluju saborski zastupnici nacionalnih manjina, koji raspodjeljuju sredstva za očuvanje kulturnog amaterizma, među kojima su i nastupi kulturno-umjetničkih društava. Osim toga, društva mogu apli-

cirati i na općinske i županijske natjecanje«, naveo je Marković.

Publiku su tijekom večeri osobito razveselili šokački običaji, te nasmijao i poneki bećarac, koji su izveli članovi HKPD-a »Silvije Strahimir Kranjčević« iz Bačkog Brega. Dugogodišnja suradnja s društvom iz Male Bosne je na obostrano zadovoljstvo, kaže predsjednica bereškog društva *Tamara Lerić*:

»Volimo tu doći, jer nas uvijek lijepo dočekaju, te se ugodno osjećamo. Prikazali smo večeras šokačke igre i pjesme, koje su izveli članovi u dobi od 7 do 77. Bakice koje nastupaju su pune elana, jer vole naše običaje i, za razliku od mladih, redovito dolaze na probe. Očekujemo uzvratni posjet djece iz Male Bosne na našoj, već tradicionalnoj proslavi Sv. Nikole, koju ćemo u Bačkom Bregu prirediti 4. prosinca«, najavila je Tamara Lerić.

Marija Matković

HKPD »Matija Gubec«, Tavankut

KUD »Dukati«, Svinjarevci

KRONOLOGIJA od 12. do 18. studenoga

12. STUDENOGA 1928.

Rođen je *Geza Vuković*, novinar, publicist, prevoditelj. Više godina bio je glavni i odgovorni urednik dnevnih novina »Magyar Szó«.

12. STUDENOGA 1939.

Rođen je *Grgo Bačlija*, pravnik, spisatelj i javni djelatnik. S *Markom Peićem* koautor je »Rečnika bačkih Bunjevaca«, »Imenoslova bačkih Bunjevaca« i »Narodnih umotvorina bačkih Bunjevaca«. Prve dvije knjige tiskane su nakladom »Subotičkih novina« i novosadske Matice srpske.

12. STUDENOGA 1952.

U 73. godini umro je *Aleksandar Ljifka*, pionir srednjoeuropske kinematografije.

13. STUDENOGA 1918.

U večernjim satima, točno u 18:35, kroz susnežicu je na subotički kolodvor stigao vlak u kojem je doputovala srpska vojska. Zapovjednike, potpukovnika *Antu Živulovića* i *Mihajla Bodija*, pričekali su predstavnici Narodnog odbora Bunjevaca i Srba, Mađarskog nacionalnog vijeća i skupina građana. Na ovom dočeku govorili su: dr. *Šime Milodanović*, dr. *Jovan Manojlović*, dr. *Lajos Dembitz*, dr. *Emil Havas* i župnik *Blaško Rajić*. Komandant srpske vojske, potpukovnik *Ante Živulović*, učinio je tom prigodom protokolarni posjet komesaru mađarske vlade – dr. *Luki Pleskoniću*.

14. STUDENOGA 1920.

Rođen je *Berislav Deželić*, arhitekt, više godina scenograf pr-

vog profesionalnog subotičkog teatra – Hrvatskog narodnog kazališta, utemeljenog 19. kolovoza 1945. godine. Tijekom umjetničke karijere potpisao je oko 300 scenografija u vodećim kazalištima Jugoslavije, a također je bio i zapažen filmski scenograf. Umro je u Zagrebu 22. lipnja 1982.

15. STUDENOGA 1793.

Ivan Lučić naimenovan je za župnika katoličke župe u slobodnom kraljevskom gradu Maria Theresiopolis. Zahvaljujući njegovom umješnom, smirenom i razumnom djelovanju, izgladen je spor između gradskih vlasti i mjesne župe.

15. STUDENOGA 1918.

Predstavnik mađarske vojske u Subotici, bojnik *Imre Radvay*, predao je sve vojarne i druge vojne objekte komandantu srpske vojske, potpukovniku *Vladislavu Krupeževiću*. Utvrđena je demarkacijska linija sjeverno od Kelebije kod tzv. Kis-salaša. Oko stotinjak mađarskih vojnika (zadnja skupina ljudstva iz sastava četiri puka), zajedno s časnicima, posebnim vlakom, pod stražom, sprovedena je do demarkacijske linije.

15. STUDENOGA 1964.

Umrla je poznata spisateljica *Marica Vujković Cvijin*. Piše prozu: priče, novele i romane, a izradila je i srpsko-mađarski rječnik (*Szerb-magyar nyelvtár Subotica*, 1931.). Značajnija djela su joj romani: »Tereza se obratila« (1931.), »Vera Novakova« (1934.) i »Valjda je moralo bit ...« (1935.), te druga djela. Rođena je u Subotici 20. svibnja 1900.

16. STUDENOGA 1913.

Rođena je *Matija Skenderović*, udana Stipić. Po završetku glazbenog obrazovanja kraće vrijeme predaje solo pjevanje u subotičkoj Muzičkoj školi i nastupa na koncertima, a od 1951. je članica Opere u Ljubljani, dok je od 1954. članica novosadske Opere u kojoj s manjim prekidima ostaje do mirovine. Tijekom svoje iznimno uspješne i bogate karijere, tumačila je gotovo sve važnije i veoma zahtjevne likove junakinja iz operne literature. Preminula je 7. rujna 1984. godine.

16. STUDENOGA 1918.

Poslije četverogodišnje prinudne šutnje, u popodnevnim satima pojavilo se najstarije bunjevačko glasilo »Neven«, ali ne više kao tjednik, već je sada dnevni list. Ovaj, prvi broj XXXI. godišta uredili su dr. *Josip Prčić*, *Šandor Rajčić*, *Lazar Stipić* i *Marko Protić*.

16. STUDENOGA 1920.

U Tavankutu je rođen *Ante Sekulić*, pjesnik, književni povjesničar, znanstvenik, sveučilišni profesor, znanstveni savjetnik, dopisni član Hrvatske akademije znanosti i umjetnosti, redoviti član Papinske marijanske akademije, Katoličkog instituta za kulturu, povijest i

duhovnost »Ivan Antunović« u Subotici i dr. Objavio je desetak zbirki pjesama, preko pedeset znanstvenih djela, a u periodici oko osamsto znanstvenih radova, studija, rasprava i dr. Među ostalim, posebno se ističe trotomno djelo o književnosti podunavskih Hrvata, kao i više puta ponovljeno sveobuhvatno izdanje »Bački Bunjevci i Šokci«, odnosno »Bački Hrvati«.

17. STUDENOGA 1800.

Izabrani su novi čelnici grada. *Bruno Skenderović* po treći put uzastopno je glavni sudac Subotice. Gradonačelnik je *Jakov Sarić*, kapetan *Ivan Rudić*, dok je predsjednik Vanjskog vijeća *Petar Kujundžić*. Dodajmo, *B. Skenderović* je još dva puta biran za glavnog suca.

17. STUDENOGA 1894.

Nakon dužih priprema, u Keru su po drugi put započeli radovi na podizanju crkve svetog Roka. Temeljni kamen položio je gradonačelnik *Lazar Mamužić*. Glavni građevinski radovi završeni su 1896. godine, a unutarnje uređenje i opremanje crkve prosinca iste godine.

18. STUDENOGA 1699.

U sjedištu Bačke županije proglašeno je plemstvo obitelji *Miković*, koja je plemićku povelju i grbovnicu stekla 31. svibnja iste godine, za svoje zasluge u dugogodišnjim ratovima protiv Turaka. Imena plemenitaša *Ivana* i *Jure Mikovića*, nalaze se na listi plemenitaša iz 1770. Potomci ove obitelji danas žive u Subotici, Bačkoj, Hrvatskoj, Mađarskoj i Austriji.

Najnoviji roman Dražena Prčića predstavljen u Umagu

UMAG – U okviru programa »Mjesec hrvatske knjige« prošloga je tjedna u Gradskoj knjižnici Grada Umaga predstavljen najnoviji roman »Come&back« subotičkog pisca i novinara »Hrvatske riječi« *Dražena Prčića*. Na promociji je bilo riječi o vezama između Vojvodine i Istre, odnosno Subotice i Umaga, što je u svojim dvjema knjigama »Wild Card« i »Come&back« Prčić opisao kroz priču o glavnom liku, tenisaču *Borisu Božjakoviću*.

Predstavljanju knjige, među ostalim, nazočio je i gradonačelnik Umaga *Vili Bassanese* te gimnazijalci iz Buja, koji su imali zadaću napisati esej na temu ove književne večeri. Moderator večeri bio je ravnatelj Gradske knjižnice u Umagu *Neven Ušmović*.

Subotičko Dječje kazalište na Reviji lutkarstva u Rijeci

RIJEKA – Dječje kazalište iz Subotice gostovalo je u Rijeci s predstavom na srpskom jeziku »U tami«, na jubilarnoj 15. reviji lutkarstva, održanoj od 5 do 7. studenoga. Subotičani su odigrali dvije predstave u Hrvatskom kulturnom domu na Sušaku, koje su, kako nam kažu u subotičkom kazalištu, riječki mališani odlično primili. Revija lutkarstva u Rijeci nije natjecateljskog karaktera, a manifestaciju prati održavanje izložbi i radionice za najmlađe.

Film »Vjerujem u anđele« dobio nagradu publike u Leskovcu

LESKOVAC – Hrvatski film »Vjerujem u anđele« u režiji *Nikše Sviličića* osvojio je Nagradu publike za najbolji film na trećem Međunarodnom festivalu LIFE, koji je održan u Leskovcu od 27. do 31. listopada, piše Hina. Tom je nagradom Sviličić po šesti put, nakon iste nagrade osvojene na Puli te na međunarodnim festivalima u Portugalu, Rusiji, Srbiji i Njemačkoj, potvrdio da je taj njegov film miljenik publike, postavši najnagrađeniji cjelovečernji igrani film od strane publike u povijesti hrvatske kinematografije. U programu »Migracije« festivala u Leskovcu, uz Sviličićev film prikazan je i film »72 dana« redatelja *Danila Šerbedžije*.

Predstavljanje NIU »Hrvatska riječ« u Vinkovcima

VINKOVCI – Ogranak Matice hrvatske u Vinkovcima i Hrvatska matica iseljenika - podružnica Vukovar organiziraju predstavljanje Novinsko-izdavačke ustanove »Hrvatska riječ« iz Subotice, koje će se održati večeras (petak, 12. studenoga) u dvorani Ogranka Matice hrvatske u Vinkovcima (J. Dalmatinca 22) u 19 sati. O radu i djelovanju NIU »Hrvatska riječ« govorit će ravnatelj *Ivan Karan*, o tjedniku i drugim izdanjima, odgovorna urednica *Jasminka Dulić*, dok će urednik nakladničke djelatnosti *Milovan Miković* predstaviti izdanja te kuće i časopis »Klasje naših ravni«.

Orguljski recital Alena Kopunovića Legetina

SUBOTICA – Orguljaš podrijetlom iz Subotice koji živi u Požegi u Republici Hrvatskoj, *Alen Kopunović Legetin*, održat će večeras (petak, 12. studenoga) orguljski recital u katedrali sv. Terezije Avilske u Subotici. Na programu će biti djela *Boëllmanna*, *Guilmanta*, *Bacha*, *Johna Stanleya*, *Charlesa Tournemirea* i *Marie Theresie von Paradies*. Početak je u 19 sati.

»Večer prijatelja« u Gradskoj kući u Somboru

SOMBOR – Osnovna škola »Sesvetski Kraljevec« i KUD »Prigorec« iz Sesvetskog Kraljevca priredit će večeras (petak, 12. studenoga) u Gradskoj kući u Somboru kulturno-umjetnički program pod nazivom »Večer prijatelja«. Osnovnoškolci će izvesti djela *C. Debussyja*, *L. van Beethovena*, *R. Fabbria*, *M. Giulania*, *Bercousa*, *J. K. Mertza* i drugih autora, a plesnu točku će izvesti plesačice plesnog studija »Lana«. KUD »Prigorec« predstaviti će se blokom pjesama, tamburaškim intermezzom i drugim točkama, predstavljajući kulturnu baštinu Sesvetskog prigorja. Organizator večeri je UG »Urbani Šokci«. Početak programa je u 19 sati, a ulaz je slobodan.

Z. G.

Dado Topić i Retro Party Bend u Subotici

SUBOTICA – Sutra (subota, 13. studenoga) u dvorani HKC »Bunjevačko kolo« nastupit će poznati pjevač *Dado Topić* u pratnji Retro Party Benda pod vodstvom *Gabora Lendela*. Na koncertu će pjevati i *Gordana Vidaković*, poznata po suradnji s mnogim glazbenicima, među ostalim i s *Akijem Rahimskovskim*, koja najavljuje dobru žurku. »Bend je odličan, Dado Topić je veliki glazbenik, a uz njegov autorski repertoar, dio svog repertoara ovom će prigodom izvesti i Retro Party Bend. S nama će također nastupiti i neafirmirani mladi izvođači iz Subotice«, najavljuje *Gordana Vidaković*.

Ulaznice se mogu kupiti u Sax-u, Bash kući, Antiqui i HKC »Bunjevačko kolo«. Početak koncerta je u 21 sat.

»Šokačko veče 2010.« u Sonti

SONTA – KPZH »Šokadija« iz Sonte organizira manifestaciju folklornih tradicija, tambure i starinske ikavice »Šokačko veče 2010.« koje će biti održano u subotu 20. studenoga, u Velikoj dvorani Doma kulture u Sonti, s početkom u 19 sati.

Osim članova »Šokadije«, nastupit će: HKUD »Osijek 1862.« iz Osijeka, TS HKPD »Tomislav« iz Golubinaca, folklorci OKUD-a »Ivo Lola Ribar« i TS »Tandora« KUD-a »Mažoret« iz Sonte. Na večeri će biti proglašena i pobjednička pjesma s natječaja »Za lipu rič«. Svečanu pjesmu »Šokadija« skupa će izvesti zbor kulturno-prosvjetnih udruga Šokaca iz Podunavlja.

Ulaznice po cijeni od 100 dinara mogu se kupiti u pretprodaji ili na dan koncerta na blagajni Doma kulture.

Izložba slika Julije Stantić u »Kolu«

SUBOTICA – Članica likovnog odjela HKC »Bunjevačko kolo« *Julija Stantić*, koja živi i radi u Kanadi, priređuje svoju prvu samostalnu izložbu slika koja će biti otvorena u utorak, 16. studenoga, u 18 sati, u Velikoj dvorani Centra. *Julija Stantić* već više od deset godina nostalgiju za rodnim zavičajem ublažava kistom i bojama slikajući vojvođanske motive.

Gibonni 1. prosinca u Subotici

SUBOTICA – Popularni hrvatski pjevač *Zlatan Stipišić Gibonni* održat će koncert u Subotici 1. prosinca u Dvorani sportova. Ulaznice za koncert koštaju 2200 dinara, a mogu se kupiti u prostorijama HKC »Bunjevačko kolo« (telefon 024/555-589) ili putem interneta na adresi www.gigstix.com. Koncert organizira Organizacijski odbor »Dužijance«.

IZLOŽBA SLAVENA TOLJA I SANDRA ĐUKIĆA U SUBOTIČKOJ GALERIJU »DR. VINKA PERČIĆA«

Intimni performansi i propitivanje digitalnih medija

Nastavljajući praksu čije je strateško opredjeljenje prezentacija suvremene vizualne umjetnosti u regiji, subotička Galerija »dr. Vinka Perčić« je prošloga petka priredila izložbu dvojice hrvatskih umjetnika iste generacije – Slavena Tolja i Sandra Đukića

Multimedijalni umjetnik, kustos, ali i voditelj Art radionice Lazareti u Dubrovniku, te predsjednik Vijeća za nove medije pri hrvatskom Ministarstvu kulture *Slaven Tolj* (Dubrovnik, 1964.) poznato je ime na europskoj sceni, što potvrđuje njegovo sudjelovanje na mnogim važnim izložbama. Na izložbi u Subotici

nih scena iz filma »Posljednji tango u Parizu« – odlazak glavnog lika (Marlona Branda) pri kojem na rub balkona lijepi žvakaću gumu što, po tumačenju umjetnika, simbolizira »njegov posljednji dah«.

SUICID I PLAMEN

U performansu »Upaljač/Plamen« nastoji ukazati na sve veću entropiju (neuređenost sustava) koja nas okružuje: Tolj je u potpunom mraku galerijskog podruma držao upaljač upaljenim dok se u potpunosti nije istrošio plin, pritom njegovo lice niti u jednom trenu nije iskazalo grimasu bola zbog zapečenog prsta.

Performans »Priroda i društvo«, koji se bavi raščišćavanjem s njegovom intimnom obiteljskom i supružničkom prošlošću, predstavljen je video-projeksijom. Dubrovački je umjetnik izložio i video-zapis performansa »Globalizacija« što ga je 2001. izveo u New Yorku, u kojem simbolički spaja istok i zapad – ispijajući bocu ruske vodke i

američkog viskija (nakon čega je dva dana proveo u besvjesnom stanju!). Posjetitelji mogu vidjeti i foto-dokument iz performansa »Hrana za preživljavanje« (što ga je izveo 1993. s tadašnjom suprugom *Marijom Grazio*), jedan od radova u kojem na umjetnički način obrađuje život ljudi tijekom vojne blokade Dubrovnika.

NAVIGACIJA KROZ FOTO-ARHIV

Sandro Đukić (Zagreb, 1964.) se u svom radu bavi prostornim i fotografskim instalacijama, konstruiranim filmovima, te problemom samih medija. Time se, kako bilježi kritika, određuje kao umjetnik s izuzetnom sklonošću prema kritičkoj interpretaciji prostora i vremena nastanka rada. Kada je riječ o Đukiću, važno je spomenuti kako je nakon svršetka Akademije likovnih umjetnosti u Zagrebu bio polaznik umjetničke akademije u Düsseldorfu u klasi glasovitog *Nama Juna Paika* te *Nan*

»Autoportreti« Sandra Đukića

Hoover, kod koje je pohađao i postdiplomski studij.

Na subotičkoj izložbi Đukić se predstavio radovima vezanim za istraživanje vlastite foto-arhive i probleme transformacije digitalne informacije u analognu.

»Digitalni mediji imaju zavodljivost opsesivnog snimanja te mi se u tom smislu javio problem pronalaženja zapisa. Kako bih riješio taj problem, smislio sam metodu navigacije kroz dokumentaciju tako što sam za svaku situaciju snimio jednu referentnu fotografiju. S vremenom je nastala gomila autoportreta, te ih ovdje u radu »Autoportreti« ima oko 1400. Oni su moja osobna, ali i povijest suvremene likove scene u Hrvatskoj, budući da su na njima i akteri te scene te da je to kontekst u kojem se krećem, živim i stvaram«, kaže Sandro Đukić.

U radu »2 minute i 10 sekundi Galerije Dante - Marino Cettina« bilježi jednu scenu vezanu za spomenutog pionira privatnog galerizma u Hrvatskoj. »Cettina je djelujući u maloj sredini kakva je Umag, učinio značajnu stvar za scenu, okupivši umjetnike. Oko njega je vladala jedna uzbuđljiva atmosfera. U radu je zabilježena situacija nakon njegova sprovoda, gdje zapravo osim članova njegove obitelji u galeriji ima samo nekoliko poznatih umjetnika. Uvidio sam da mi tu nešto nedostaje te sam pretvarajući jedan medij u drugi – video u frameove, tj. fotografije – pokušao pronaići neku drugu informaciju o toj situaciji«, objašnjava Đukić.

U podrumskom prostoru Galerije Sandro Đukić je posjetiteljima priredio ambijentalnu projekciju digitalnih crteža, koja se, ako ćemo inzistirati na ekskluzivitetu, mogla vidjeti i na svečanoj otvorenju Muzeja suvremene umjetnosti u Zagrebu.

Izložba Slavena Tolja i Sandra Đukića u Galeriji dr. Vinka Perčića traje do 22. studenoga, i može se pogledati svaki radni dan od 10 do 14 sati i od 15 do 18:30.

D. B. P.

Slaven Tolj: Performans »Suicid«

predstavio je dio iz dosadašnjeg opusa svojeg umjetničkog interesa i istraživanja, kako kroz video dokumentaciju, tako i izvedbom samih performansa.

U »Suicidu« Tolj, namjesto tableta, stavlja u usta šaku žvakaćih guma (40 komada) i žvače ih, čime parafrizira jednu od završ-

IZLOŽBA LEE VIDA KOVIĆ »SPLENDID ISOLATION« U GALERIJU SC-A U ZAGREBU

Bezvremenska priča o osjećaju (ne)sigurnosti

Mlada umjetnica se ovom video instalacijom diskretno pridružuje ostalim revolucionarima koji, nezadovoljni kategorizacijama i konvencijama koje susreću u umjetničkom svijetu, teže novom i drugačijem ostvarenju

Mlada umjetnica *Lea Vidaković* (Subotica, 1983.) je »još uvijek« apsolutnica zagrebačke Akademije likovnih umjetnosti (grafički smjer u klasi prof. *Roberta Šimraka*), a kako najavljuje, planira diplomirati iduće godine u veljači. Taj njezin status posljedica je toga što je posljednje dvije godine provela u Norveškoj, gdje je nedavno diplomirala animaciju na Volda University College-u. U tom norveškom gradiću uključila se i u lokalnu kulturnu scenu, kao direktorica festivala Animation Volda (skupa s kolegicom *Ivanom Bošnjak*).

Lutke iz rada »Crossed Sild« (koautorica *Ivana Bošnjak*) s kojim je diplomirala u Voldi trenutno se izlažu u Norveškoj, a kako autorica najavljuje, na proljeće će stići i do Zagreba, Karlovca, Pančeva, Novog Sada, Subotice. U međuvremenu je u svoj bogat izlagački dosije (izložbe i projekcije

u: Hrvatskoj, Srbiji, Češkoj, Austriji, Norveškoj, Velikoj Britaniji, Japanu) Vidakovićeva ovih dana dodala izložbu »Splendid Isolation« (raskošna izolacija) u Galeriji Studentskog centra u Zagrebu.

»STOP MOTION« ANIMACIJA

»Splendid Isolation« je video instalacija koja se sastoji od tri »stop motion« animacije približno jednakih trajanja, autoričinih prvijenaca u toj tehnici. Kroz rad se provlači misao »što ako«, ideja koja izlazi na vidjelo tek iz međusobnog suprotstavljanja triju priča koje, ponavljajući se i vrteći se u neprekidnim krugovima, nalikuju ritualu, a zbog neznatnih razlika u trajanju susreću se i preklapaju u različito vrijeme. Te razlike u trajanju utječu i na zvuk animacija, ponekad stvarajući buku nalik šuštanju ili ostavljajući potpuni muk.

Autorica ovim radom, kako bilježi u pratećem tekstu *Ivona*

Pavković, na melankoličan način uprizoruje bezvremensku priču o osjećaju (ne)sigurnosti i želi za promjenom: unutar staklenika, koji služi kao utočište, sve se odvija po unaprijed poznatim pravilima i ne postoji strah od neizvjesnosti koji bi nastupio njegovim napuštanjem, te tako daje osjećaj lažne sigurnosti i sputava želju za promjenom.

SUVREMENA BAJKA

Govoreći o svom radu mlada autorica naglašava kako je upravo animirani film s lutkama medij u kojem je sažela iskustva drugih medija: grafike, slike, instalacije i performansa, a kojima se bavila tijekom školovanja. »Kombinacijom stečenih znanja i njihovom primjenom nastao je ovaj rad osebnijim izričajem. Meditativan učinak dijelom proizlazi iz magičnih i poetičnih interijera kojima je umjetnica dočarala sjevernjački krajolik, a dijelom iz tehnike koja kori-

sti u njemu. Na kreativan način upravlja procesom »stop motion« animacije, koji zahtijeva da se sličicu po sličicu opipljivi objekti fino i detaljno manipuliraju, prikazujući odsustvo radnje u vidu zamrznutih krajolika i setova. U današnje vrijeme kada filmovi, pa tako i animirani, publiku privlače dinamikom i brzom izmjenom prizora, ekstremno smiješnom ili nasilnom pričom, rijetko tko obraća pažnju na tehniku. No, upravo vještom izvedbom *Lea Vidaković* se izdvaja iz takve produkcije i stvara ovu suvremenu bajku koja svojim polaganim izmjenama prizora ne dopušta velike pogreške te nam ujedno, kao i sve bajke, svojim maštovito oblikovanim alternativnim svijetom pomaže da, bar na trenutak, zaboravimo na teškoće suvremenog života i vraća nam izgubljeni mir. Zanimljivo je i autoričino predstavljanje animacije kao jednog od oblika performansa – performansa s lutkama. Takva interpretacija je moguća zbog heterogenog karaktera performansa i njegovih transmedijalnih osobina koje usložnjavaju i čine problematičnom jednoznačnu definiciju. *Lea* se pri argumentiranju referira na *Jensu Hoffmanna* i *Joana Jonasa*, zapravo na njihovu knjigu »Perform« koja izražava neslaganje s vrlo raširenom idejom da performans može biti bilo što i ukazuje na to kako se on različito manifestira od djela do djela i kako pristaje različitim oblicima ekspresije. Mlada umjetnica se ovim radom diskretno pridružuje ostalim revolucionarima koji, nezadovoljni kategorizacijama i konvencijama koje susreću u umjetničkom svijetu, teže novom i drugačijem ostvarenju«, zapisala je *Ivona Pavković*.

Izložba »Splendid Isolation« u Galeriji SC-a u Zagrebu priređena je u okviru programa »Oni dolaze«, koji ima za cilj javnosti predstaviti nove nade hrvatske suvremene umjetnosti.

D. B. P.

KONCERT »GLASOVI ORGULJA U RAVNICI« ODRŽAN U ĐAKOVAČKOJ KATEDRALI

Zapostavljena djela stigla i do publike u Hrvatskoj

Ovim koncertima otimamo od zaborava nepravredno zapostavljene hrvatske autore, posebice Stanislava Prepreka

Nedjeljna večer, gotovo polovica studenoga i čovjek ne može vjerovati da je ugodnih 18 stupnjeva, Celzusa. Velebna đakovačka katedrala, istina tek polovično popunjena, ali sudionici nekako poznati. Đakovačani, Vinkovčani, Podunavci, ali i nešto Subotičani i Novosađani. Razlog okupljanja – orguljaški koncert pod lijepim naslovom »Glasovi orgulja u ravnici«.

Počasćeni su Slavonci nastupom mladoga umjetnika iz Subotice, *Saše Grunčiča*, koji je ljubiteljima orguljaške glazbe iznjedrio ponajbolja djela vojvodanskih Hrvata – Bunjevca *Albe Vidakovića* iz Subotice, Šokca *Josipa Andrića* iz Bukina i Srijemca *Stanislava Prepreka* koji je službovao diljem Srijema, od Karlovca, Krčedina do Petrovaradina, a rođen je u Šidu i kršten u župi sv. Ivana Nepomuka u Gibarcu.

ČESTITKE I DOJMOVI

Kako vrijeme leti! Snažan i dugotrajan pljesak za kraj koncerta, a sa zvonika Strossmayerove katedrale otkucava 9 sati. Netko će reći 21 sat. No, zadržali smo se još koji tren u razgovoru ugodnom. Najprije čestitke za maestralnu izvedbu, pa riječ dajemo mladom umjetniku. Skroman i

samozatajan, nevoljko govori o sebi, a zasluge pripisuje Zavodu za kulturu vojvodanskih Hrvata.

»Bilo bi posesivno reći da je ideja moja, jer nakana je to već spomenutog Zavoda i *Tomislava Žigmanova*, a prvenstveno prof. *Rajkovića*, ponajboljeg poznavatelja orguljaške glazbe u nas, a posebice života i djela Stanislava Prepreka. Ja sam tu, kako da kažem, sredstvo, prihvatio sam tu inicijativu i pošteno 'odrađujem' ovaj zahtjevan posao. Tim prije, jer ovim koncertima otimamo od zaborava nepravredno zapostavljene hrvatske autore, posebice Prepreka. Albu Vidakovića Hrvatska poznaje, djelovao je u Zagrebu, ali Preprek je vrlo plodan autor, glazbenik i orguljaš i godinama je svirao u crkvi sv. Jurja u Petrovaradinu. *Josip Andrić* u biti i nije orguljaški skladatelj, ali je vrlo plodan publicist, pripovjedač i muzikolog, koji je glazbenik koji je melografski zabilježio više od 2 tisuće pučkih skladbi po Bačkoj Srijemu i Slavoniji.«

PRVO PREDSTAVLJANJE U HRVATSKOJ

Profesor Đuro Rajković bio je vidno uzbuđen u Đakovu. Kako i ne bi, kada je mladi umjetnik na ovom, petom po redu koncertu, bio najbolji do sada. Čestitao

Zaboravljena, ali dragocjena literatura

Kantor u katedrali sv. Petra u Đakovu vlč. Vinko Sitarić je nakon koncerta izrazio zahvalnost Zavodu za kulturu vojvodanskih Hrvata i mladom umjetniku Grunčiču što je došlo do ovoga susreta. »Đakovo je izazov za mnoge umjetnike, jer imamo snažne orgulje i zahvalni smo Bogu što nam je preko biskupa Strossmayera puno dao. Impresioniran sam izvedbom mladoga umjetnika i literaturom prof. *Rajkovića* glede Stanislava Prepreka, zaboravljena je to literatura ali dragocjena i dokaz je koliko ja na našem području praćena europska glazbena scena. Tu nismo zaostajali, mada su nam neki zamjerali da smo bili na rubu carstva, ali uvjeren sam da se taj rub jako dobro držao.«

je mladom kolegi na uspješnoj registraciji i tempu i općenito na cijelom pjevanju i fraziranju od početka do kraja. »Jednostavno, ja mu se divim i čestitam od

miješaju, sudaraju, mnogo je odjeka što poglavito smeta basovima. I Tomislav Žigmanov je bio zadovoljan, budući da je jedna od nakana projekta da se ova glazba,

srca!«, kaže on. Profesor je jedino uputio zamjerku akustici đakovačke katedrale, jer zvukovi se

osim u Vojvodini, čuje i diljem Hrvatske i Mađarske.

Slavko Žebić

Temeljem osnovu članka 10. i članka 29. Zakona o procjeni utjecaja na životni okoliš (»Službeni glasnik RS« broj 135/04 i 36/09) Gradska uprava, Služba za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, Subotica - Trg slobode br. 1

OBAVJEŠTAVA

da je »TERMIX« D.O.O. Subotica, Nade Dimić 14/4, podnio zahtjev za odlučivanje o potrebi procjene uticaja projekta »Sakupljanje, transport, tretman i skladištenje neopasnog otpada« u Ulici Bore Stankovića br. 37, na katastarskoj čestici 954 KO Stari grad, Subotica.

Uvid u podatke, obavijesti i dokumentaciju iz zahtjeva nositelja projekta može se obaviti u prostorijama Službe za komunalne poslove, poduzetništvo i zaštitu životnog okoliša, II. kat Gradske kuće, soba 226, od 12. 11. do 22. 11. 2010. godine u vremenu od 10 do 12 sati.

MONODRAMA »TOMA NIGER: O MARULU« GOSTOVALA U SUBOTICI

Licem u lice s Marulovim vremenom

Kroz sjećanja starog biskupa na njegova najboljeg prijatelja, predstavljen je životopis oca hrvatske književnosti

»Ako je toskanski jezik cvit talijanskog jezika, onda je naš jezik biser naše Dalmacije. Jezik ditiinjstva se mora čuvati dokle si god živ. I sve što sam napisao, sve te knjige bez iskrenosti i volje za jezik ništa ne bi značile. Svaki vladar ako ne zna cijeniti svoj jezik, izvornost svoga jezika i ako mu sva narječja, dijalekti u srcu nisu, takav ne može vladati svojim narodom.«

Čule su se ove riječi u monodrami »Toma Niger: O Marulu«, kojih se prisjeća biskup *Toma Nigris* da ih je izgovorio *Marko Marulić* za vrijeme njihova boravka u

subotičkog Narodnog kazališta. Redatelj predstave, scenograf i kostimograf je *Zlatko Bourek*, dramaturgiju potpisuje *Jasen Boko*, a glumi prvak Drame HNK Split *Ratko Glavina*. Organizatori gostovanja predstave su Generalni konzulat Republike Hrvatske u Subotici, Grad Subotica i Zavod za kulturu vojvodanskih Hrvata, a pokrovitelji Ministarstvo kulture Republike Hrvatske i Grad Split.

Kroz sjećanja starog biskupa Tome Nigera na njegova najboljeg prijatelja, pjesnika Marka Marulića, predstavljen je životopis oca hrvatske književnosti, od školovanja u

tradicijske. Stari biskup se sjeća Marulića sa svim njegovim moralnim i etičkim vrijednostima, a prisjeća se i svoga sudjelovanja u buni pučana na Hvaru s *Matijom Ivanićem*, kao i obrane Klisa od Turaka s kapeptom *Petrom Kružićem*.

Glumac *Ratko Glavina* ostvario je snažnu komunikaciju s gledateljstvom prilikom scena suočenja dramskog lika s Bogom, u kontekstu mogućeg grijeha koji nosi, jer se dramski junak pita je li pogriješio zbog ljubomore. Pred Gospodinom, Tome Mirčić se sjeća zaljubljenosti u mladićkim danima i tragične smrti njegova prijatelja *Dominika Papalića*. Samopreispitujući se, stari biskup govori o potencijalnom zločinu i kazni, ali i o mogućnosti da je u pitanju bila slučajnost kada je Pape poginuo. Tako se cijela priča pretvara u dramu.

Izvedena monodrama je slikama o velikom Marku Maruliću, ali i o znamenitom

Tomi Nigrisu, približila publici teatarskim izrazom povijest, kulturu i duhovnost Marulićeva vremena, a predstava se završava riječima naratora: »1882. godine došli su narodnjaci na vlast, a do tada se u pučkim školama učio kao obvezni i dalmatinski i talijanski jezik. Od tada se uči hrvatski, a dalmatinski postaje narječje.«

Zvonko Sarić

Školska tabla i kazalište

»Vrlo često govorim i tvrdim, jer sam već dovoljno godina u nastavi i vjerujem da sam praktičar prvenstveno, kako nastava nije samo ono što se uči iz udžbenika. Svatko tko je pismen može koristiti udžbenik za učenje, ali prava nastava je i ono što se uči izvan školske klupe. Dakle, u školskoj klupi se naučimo koristiti udžbenikom i svim onim što nam daje znanje, a primjerice, gledanje kazališne predstave je u stvari napredak u našem učenju, vrsta nastave. Škola je baza koja daje smjernice, udžbenik je potpora, no čini mi se kako smo sveli naše školstvo na ono što piše na tabli, eventualno na računalu, a zaboravili smo kako se znanje razvija i odlaskom u kazalište, na književne večeri, likovne izložbe, ili gledanjem filma, dakle taj odnos prema kulturi, historiji ili umjetnosti treba razvijati kod učenika. I ova predstava na specifičan način omogućuje upoznavanje mladih s jednim razdobljem hrvatske kulture i historije, ali isto tako i onih starijih«, rekla je ravnateljica Osnovne škole »Matija Gubec« u Tavankutu *Stanislava Stantić-Prčić*, nakon završene predstave.

Padovi. Kronika života i vremena Marka Marulića prepričana je u ovoj monodrami iz perspektive njegova prijatelja Tome Mrčića, odnosno Thomasa de Nigrisa, kako ga kao trogirskog biskupa bilježi povijest.

Monodrama »Toma Niger: O Marulu« splitskog pisca *Vedrana Matošića* izvedena je 8. studenoga, na sceni »Jadran«

splitskoj humanističkoj školi, zatim školovanja u Padovi i povratka u Split, gdje nastavlja život do smrti. Monološka kontemplacija Marulićeva prijatelja Tome Nigera predložila je publici da su u oblikovanju pjesnikova svjetonazora i književnog opusa najveću važnost imali kršćanski moralistički nauk, humanizam i renesansa, te hrvatska pučka pjesnička

Čupanje iz života

»Kazalište je kolektivna umjetnost i mi glumci, partneri u predstavi, oslanjamo se jedan na drugoga i to je sigurno jako važno«, rekao je glumac *Ratko Glavina* nakon odigrane predstave. »A taj fenomen s monodramom, koji se dogodio u bivšoj Jugoslaviji prije 25-30 godina s *Josipom Pejakovićem*, *Ljubom Tadićem*, *Fabijanom Šovagovićem*, kada su oni ulazili u monodramu, pretpostavljam kako se to onda dogodilo zbog nemogućnosti da se s istom snagom i istim entuzijazmom radi predstava u kojoj igra više glumaca. Nije isto kada sam igrač ili kada u predstavi ima tri-četiri glumca, pa se dogodi da se jednome ne radi, drugi misli na Hajduka i balun, a treći misli na malu plaću. Ima naravno u Splitu sjajnih kolektivnih predstava, dogodi se nešto u zraku pa se napravi velika, dobra predstava. Monodrama slovi za najteži oblik scenskog nastupa, no naš je glumački život takav da stalno čupaš nešto iz svoga života, a kako ćeš dovesti sebe u to stanje muke dramske osobe, ako ne čupaš?«

DAN ZAHVALNOSTI U VAJSKOJ

Doživljaj ljudskog dostojanstva

Vjernici u župi sv. Jurja u Vajskoj 7. su studenoga obilježili dan zahvalnosti i zahvalili Bogu za ubrane plodove zemlje i završetak renoviranja crkve. Lijepo i ugodno nedjeljno jutro u Vajskoj okupilo je na

Dan zahvalnosti u Bođanima

U župi sv. Ilije u Bođanima 14. studenoga u 9 sati služit će se sv. misa zahvalnica za ubrane plodove zemlje. U Vajskoj je ove godine crkva sv. Jurja završena, a crkva sv. Ilije u Bođanima čeka još jednu obnovu, koja se uz Božju pomoć očekuje iduće, 2011. godine kada će biti i posvećena. Misu će predvoditi svećenici iz Bačkog dekanata, a osim Bođanaca, sadašnjih i bivših, i mještani Vajske su pozvani uveličati ovaj veliki dan.

P. P.

sv. misi mnoštvo vjernika. U Vajsku su stigli i Vaištanci koji su se odselili iz Vajske, a rado se vraćaju na svaku proslavu u svojoj crkvi, u kojoj su primili sakramente, u kojoj su pjevali, molili, bili u crkvenom odboru i sudjelovali na mnogim crkvenim slavljinama.

Misno je slavlje predvodio generalni vikar preč. *Slavko Večerin*, s još šest svećenika iz Bačkog dekanata, te župnikom iz Bošnjaka *Vladimirom Mikrutom*, koji je bio i donator za renoviranje crkve. Bio je tu i đakon *Đuka Pejčić*, rodnom iz Vajske, koji sada djeluje i služi u Austriji, te časne sestre iz Hrvatske, među njima časna sestra *Emilija* koja je nekada radila u ovoj župi i služila ovdje. Na sv. misi zahvalnici nazočan je bio i predsjednik općine Bač mr. *Tomislav Bogunović* sa suprugom.

Božju riječ – evanđelje pročitao je đakon, a prigodnu propovijed je održao preč. Večerin: »Zajednička patnja ovih bolesnika povezala ih je u zajedništvo odbačenih iz ljudskog društva. Svi su očišćeni, a samo je jedan spašen i došao je zahvaliti, a to je Samaritanac, a ta je zahvalnost duboko ganula Isusa iz Nazareta. Zahvalnost Bogu je u prvom redu ispovijest naše vjere, da od Boga sve dolazi, da je Bog prisutan u svijetu i da smo po svemu ovisni

o Bogu. Zahvalnost stvara osjećaj dubokog mira, njome doživljavamo ljudsko dostojanstvo i stvaramo ozračje velikog prijateljstva. Nema ljepšeg prizora nego kad vidimo kako dijete zahvaljuje roditeljima na darovima, tako i mi moramo i trebamo zahvaljivati Bogu na svim darovima, a on će nam reći, kao Samaritanac: Idi, vjera te tvoja spasila.«

Darove su na oltar prinijeli članovi crkvenog odbora iz Vajske obučeni u lijepe šokačke nošnje, a prigodnu molitvu za darove čitao je *Pavle Pejčić*. Na svetoj misi pjevao je crkveni zbor sv. Jurja pod ravnanjem *Marije Ihase*. Na kraju je slijedila pjesma »Tebe Boga hvalimo« kojom je i završena sv. misa. Domaći župnik vlč. *Josip Kujundžić* zahvalio je svim svećenicima i prisutnima koji su došli u tako lijepom broju.

Nakon sv. mise jedan od iseljenih Vaištanaca *Vinko Šimunović* je rekao: »Još dok sam bio u Vajskoj, uvijek sam sanjao da se nešto ovakvo dogodi. Ovdje sada postoji hrvatski KUD, emisija na hrvatskom jeziku, obnovljena mjesna organizacija DSHV-a, obnovljena je i crkva, ali živu Crkvu treba obnavljati više. Živim i radim u Hrvatskoj, ali srce mi je tu u Vajskoj i uvijek se veselim kad dođem ovamo. Želim vam da na svemu ovome što ste ostvarili ustrajete i da radite, neka se vidi da nas još ima.«

P. P.

Vicai Optika

* 24000 Subotica, Vladimira Nazora 8 *

* Tel.: 024/521 100, 064 00 777 40 *

* Kompjutorski pregled i provjera vida *

* Leća: s dioptrijom i u boji *

* Brza nabava specijalnih stakala i kvalitetna ugradnja istih *

* Odloženo plaćanje umirovljenicima *

* Sindikalni krediti *

* Mogućnosti plaćanja: karticom, čekovima građana, virmanska uplata, gotovina *

* Radno vrijeme: 8-12, 17-19
Subotica: 9-12 *

BOLEST NAŠEGA VREMENA – SAMO NEGATIVNO I NEGATIVNO

Zabrana iz ljubavi

Piše: mons. dr. Andrija Kopilović

Redovita je pojava da stariji ljudi hvalje prijašnja vremena, a kude svoje suvremenike. Redovito za njih postoji bolje vrijeme i gore. Bolje je ono koje su oni stvarali, a gore je ovo koje sada žive. Kažu psiholozi da je to znak starenja kada se hvali prošlost, a kudi sadašnjost. I ja sam u trećoj dobi svoga života, pa nekako dovodim u pitanje istinitost te tvrdnje.

Ne osjećam se toliko starim da bih kudilo sadašnje vrijeme a hvalio prošlo, i u tim kritički gledajući ipak ima razlike koje moraju svi priznati. Čini mi se kako smo sada više »negativci« nego što je to bilo ranije. Pokušajmo o tome zajednički razmišljati.

BEZ JASNIH ORIJENTIRA

Za nas kršćane postoji biblijski izvještaj koji opisuje tzv. izvorni ili istočni grijeh. Konačno, sve negativno u kasnijim vremenima ima svoje izvorište u tom grijehu. Čovjek je bio savršen samo u vremenu prijateljstva s Bogom kada nije bilo grijeha. U sebi, dakle, nosimo jednu sklonost koja je naslijeđena u samoj naravi, a to je sklonost na »ne«. Prvi »ne« je rečen u raju zemaljskom. Zaboravljamo, međutim, kako je davno u prapočecima bio taj grijeh i sada prenosimo njegove posljedice do danas.

Koja nam je prva roditeljska riječ koju smo zapamtili? Nije li »ovo ne smiješ«, »ono ne smiješ«, »ne diraj«, »nemoj« itd.? Nije li kod male djece prije svega »ne« i »neću« nego bilo kakva riječ, pa čak i slatka riječ mama ili tata. Mali negativci. Ali, tko ih je učio takvima? Oni koji su u svoj odgoj stavili »zabranu iz ljubavi«. Da bi sačuvali svoje dijete od svega što je opasno, oni su zabranjivali. Tako je čovjek – taj mali čovjek – prvo zapamtio ono što ne smije. Pohvale i priznanja bila su rjeđa. »Maženje« međutim nije izostalo. Tako se u ranom djetinjstvu sukobljavaju osjećaji, principi, načela, pedagoške metode. S jedne strane svojju djecu mazimo, s druge strane im zabranjujemo, konačno ih zbunjujemo i jedva tko iziđe iz roditeljske kuće, a da su mu jasni »orijentiri«.

To je, dakle, prva faza, ako hoćete prvi čin do šeste godine života kada se odgaja potencijalni »negativac«. Nastavlja se život dalje. U meto-dama se puno toga ne mijenja. Za svaki prekršaj, za svaki krivi korak, za svaki čin koji nije dobar, dobit ćemo prigovor. Recimo da je to u redu. Međutim, vrlo rijetko slijedi priznanje ili pohvala odmjerena ili razborita. Tako se raste u svijesti da se možda i ne treba biti jako dobar nego treba sakriti ono što je negativno učinjeno

i tako gradimo oko sebe i masku i lažni svijet. Kada već ulazimo u život sa kako-tako odgovornim »ja«, onda već imamo u temeljima te iste stavove da prvo uočimo ono što je negativno, ružno, loše, a nitko nas ne odgaja da se divimo onome što je lijepo, veliko, herojsko. Jednom riječju – što je vrednota.

ODRASLI »NEGATIVCI«

U odrasloj dobi susrećemo ljude – nas danas. Pogledajmo, počevši od medija, bilo da su pisani, a napose elektronički, naići ćemo prvo na negativnu vijest. Na nedavnom susretu Programskog vijeća RTS-a bilo je o tom riječi. O hijerarhiji vijesti. Zašto prvo negativno, razorno, skandalozno, a jedva malo onoga dobrog, herojskoga, skrivenoga. Odgajamo se u mentalitetu ne samo zapaziti nego i prenijeti prvo negativno. Dakle, postajemo odrasli »negativci«. Kod susreta sa svojim bližnjima, bilo to mali lili veliki susreti, naše oko je tako podešeno da prvo zapažamo ono što je manjkavo, negativno, defektno, a tek onda uzdahnemo ili primijetimo diveći se nečemu lijepom. Kad prijedemo na područje komunikacije, tek nam onda biva jasno koliko je čovjek prijenosnik negativnoga. Redovito se tijekom ogovaranja savjesnija osoba već kada je duboko u ogovaranju sjeti: ovo nije dobro! Kritika, osuda, pa čak i kriva se prvo registrira i prenosi. Pohvala, divljenje je vrlo rijetko. Tako se stvara mentalitet nepovjerenja i čak jedan obrambeni mehanizam »jake maske« da bismo kako-tako »isplivali« u društvu kao pozitivne osobe. Morate priznati kako je to bolest našega vremena. Samo negativno i negativno.

Ovih sam dana u jednoj grupi mladih preporučio ovaj model. Ispit savjesti je osobni čin večernje molitve. Svaki zrelo čovjek, pa i dijete, mora stati pred zrcalo svoje savjesti dnevno. U tom zrcalu vidimo što je negativno u našem danu i za to se kajemo. Međutim, preporučam prvo pogledajmo u protekli dan i postavimo pitanje sebi: što je Bog danas po meni učinio dobra? Pogled, stisak ruke, osmijeh, dobro djelo, rad, susreti... i daleko više pozitivnoga ima u danu za što treba reći hvala jer sam bio i na korist i na radost drugima. U tom svjetlu zahvaljivanja vidjet će se automatski sjena onoga što je negativno i tako se dan završava zahvalom i kajanjem. Tako jastuk našega sna biva mekana, očišćena savjest, a mi postajemo pozitivni. Mirno spavamo i sanjamo sutra kao novu lijepu šansu. Pokušajte i vidjet ćete da je preporuka dobra.

Pogledajmo u prote-

kli dan i postavimo

pitanje sebi: što

je Bog danas po

meni učinio dobra?

Pogled, stisak ruke,

osmijeh, dobro djelo,

rad, susreti... i daleko

više pozitivnoga ima

u danu za što treba

reći hvala jer sam bio

i na korist i na radost

drugima. U tom

svjetlu zahvaljivanja

vidjet će se automat-

ski sjena onoga što

je negativno i tako se

dan završava zahva-

lom i kajanjem.

PUNJENI PEČENI KRUMPIR

Potrebno za 4 osobe: 8 krumpira srednje veličine, 2 češnja češnjaka, 1-2 žlice kiselog vrhnja, 50 g gorgonzole, 100 g mozzarelle, 1 žličica vegete, 200 g svježih paprike, 150 g svježih rajčice, 2-3 žlice ulja.

Priprema: Krumpir u ljusci operite i posušite, stavite ga na kalup obložen aluminijskom folijom i pecite u pećnici ugrijanoj na 180 stupnjeva oko jedan sat (da krumpir omekša). Pečeni krumpir ogulite do pola, a zatim oguljeni dio krumpira izdubite tako da dobijete male ladice. Izdubljene komadiće krumpira usitnite, dodajte im protisnuti češnjak, vrhnje, naribane sireve i vegetu. Svježu papriku i rajčicu očistite od sjemenki, narežite na kockice, popecite na ulju i dodajte mješavini s krumpirom. Ovim nadjevom nadjenite pripremljeni pečeni krumpir i još kratko zapecite u pećnici. Poslužite uz zelenu salatu.

PURETINA S TIKVICAMA

Potrebno za 4 osobe: 300 g filea puretine, 20 g maslaca, 200 g tikvica, 200 g rajčica, 1 fant mješavina za puretinu s tikvicama, 500 ml mlake vode, vrhnje za kuhanje.

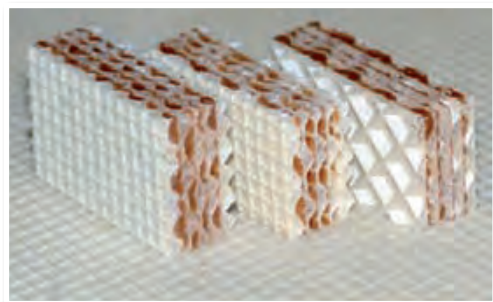
Priprema: Puretinu narežite na kockice i pirjajte na maslacu dok tekućina ne ispari. Dodajte narezane tikvice i rajčicu te pirjajte 3 minute. Sadržaj vrećice fanta otopite u vodi i vrhnju te dodajte mesu i povrću. Kuhajte oko 10 minuta. Potkraj kuhanja možete dodati oko 50 ml bijelog vina. Poslužite toplo uz kuhanu rižu.

OBLATNE S ORASIMA

Potrebno: jedno pakiranje oblatni, 3 jajeta, 300 g šećera, 3 dl mlijeka, 3 žlice brašna, 200 g margarina, 3 rebra čokolade i mljevenih oraha po želji.

Priprema: Mlijeko, margarin i čokoladu samo prokuhajte. Umutite jaja, šećer i brašno drvenom žlicom i dobivenu smjesu sipajte u prethodno prokuhanu mliječnu smjesu, te kuhajte još 10-15 minuta na laganoj vatri uz stalno miješanje. Nakon kuhanja smjesu ostaviti da se ohladi na sobnoj temperaturi. Tako ohlađenu smjesu mažite po listovima oblatne i pospite mljevenim orasima po premazu, prema želji. Kad su svi listovi oblatne premazani i posloženi, malo ih treba pritisnuti i pustiti da odstoje neko vrijeme. Oblatne izrežite na oblike po vašoj želji.

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20

KOD GLAVNE POŠTE

Piše i uređuje: Željka Vukov

ZDRAVE NAMIRNICE za hladne dane

Svi smo svjedoci toga kako su ljeti tržnice prepune svežeg voća i povrća, pravo blago za zdravu prehranu i šarenu ponudu na stolu, te se tada lako možemo zdravo hraniti. Međutim, već pred kraj jeseni i u zimu je sasvim drugačiji meni koji je nalazi na našim stolovima. Na tržnicama se smanjuje izbor svježih namirnica, ili ukoliko ih i ima koštaju pravo malo bogatstvo, pa bi tijekom zime trebali brižljivo planirati jelovnik.

Stručnjaci američkog državnog Instituta za zdravlje i prehranu izdvojili su namirnice koje štite od kardiovaskularnih bolesti i karcinoma. No, ove namirnice će svako dobro doći i najzdravijima.

PORILUK

Pripada istoj porodici biljaka kao luk i češnjak, pa samim tim ima i slična ljekovita svojstva. Zbog visokog postotka vitamina C, magnezija i željeza poriluk snižava nivo lošeg kolesterola (LDL), povećava nivo dobrog kolesterola (HDL) u krvi, stabilizira nivo

šećera i sprečava nastanak karcinoma prostate i debelog crijeva. Listovi poriluka imaju blaži i slađi okus od luka, pa se preporučuju za pripremu čorbi, umaka, paprikaša, salata...

BROKULA

Naučno je dokazano da je brokula sjajan borac protiv karcinoma, srčanih bolesti, katarakte, čireva i artritisa. Obiluje vitaminima C, A, B2, B6, magne-

zijem, željezom i triptofanom. Kako god je jedete - u juhama, salatama, u kombinaciji s drugim povrćem, ali i samu, nećete pogriješiti.

KELJ PUPČAR

Zbog velike količine vitamina K, A, C i B6, kelj pupčar spada u skupinu namirnica za koje je znanstveno dokazano da imaju veliku ulogu u prevenciji nastanka karcinoma. Zahvaljujući ovom povrću, imat ćete lijepu i zdravu kožu, jak imunološki su-

stav i jake kosti. Najbolje ga je jesti kao prilog, i to s maslacem, sirom ili limunom, a nećete pogriješiti ni ako ga dodate u juhu ili paprikaš.

KIVI

Ova mala, kiselkasta voćka sadrži veliku količinu antioksidanata, vitamina i minerala koji reguliraju nivo šećera u krvi, čuvaju srce i debelo crijevo, snižavaju rizik od nastanka astme i tromba. Najbolje je kivi jesti sam, ali njegovo blagotvorno dejstvo dolazi do izražaja i ako ga stavite u voćnu salatu i kombinirate s drugim voćem.

PATLIDŽAN

Bogat vlaknima, kalijem, magnezijem, vitaminima grupe B, patlidžan je sjajan borac protiv malignih i srčanih bolesti. Osim toga, kora ovog povrća sadrži nasunin, sjajan izvor antioksidanata i slobodnih radikala koji

čuvaju stanice od propadanja. Patlidžan možete jesti kuhan, pečen, dinstan...

ŠPINAT

Popaj je ipak bio u pravu – špinat nam daje snagu i moć. Naime, znanstvenici su u njemu pronašli 13 različitih antioksidanata koji su se sjajno pokazali u borbi pro-

tiv karcinoma. Osim toga, špinat sadrži i vitamin K koji čuva kosti, srce, oči i čuva nas od starenja. Špinat se najčešće jede kao prilog – kao varivo ili u nekim salatama.

JABUKE

Ovo tradicionalno jesenje voće bogato je antioksidantima koji sprečavaju nastanak karcinoma dojke, karcinoma debelog crijeva i kamena u bubregu. Istraživanje je pokazalo da dvije jabuke dnev-

no smanjuju rizik od nastanka astme i dijabetesa tipa dva. Uvijek ih jedite svježe.

KRUŠKE

Kruške su bogate voćnim šećerom, vitaminima A, B, C i organskim kiselinama. Vitamin B grupe pomažu organizmu u borbi protiv stresa i sudjeluju u procesu dobijanja energije iz ugljenih hidrata. Ovo voće je korisno jer sadrži magnezij, kalij, fosfor, kalcij, natrij, željezo i sumpor. Kruške su bogate i biljnim vlaknima – taninom i pektinom, a ona pružaju dugotrajan osjećaj sitosti. Kruška daje snagu, jača srce, a njeno sjeme pomaže kod bolesti pluća. Trebaju je izbjegavati dijabetičari i osobe s oboljenjem žučnih puteva. Kao i ostalo voće, kruške uvijek jedite svježe.

POLIKLINIKA

Jelene Čović 28, 24000 Subotica, 024/553-774, 024/567-495, 064/222-14-20, 063/508-813
www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com

Kućne posete, prevoz pacijenata

Badawi

Pedijatrija, Ginekologija, Urologija, Neurologija, Gastroenterologija
Kardiologija, Ultrazvuk, Gastroskopiya, Laboratorija, Alergotest

Budwig protokol, Akupunktura, Biorezonanca-SCIO, Detox, Eilman-Radiotalasna hirurgija

Tehnika emocionalne slobode-EFT, Masaža, Bahove kapi, Bloptron, Magneti i ostalo...

Poliklinika za vašu porodicu

IX. POKRAJINSKA SMOTRA RECITATORA

Govorim hrvatski i time se dičim

Prošle je subote, 6. studenoga, u čitaonici Gradske knjižnice u Subotici održana deveta po redu Pokrajinska smotra recitatora na hrvatskom jeziku. Organizator je bila Hrvatska čitaonica. Oko sedamdesetak recitatora je s velikim žarom na standardnom hrvatskom jeziku, ili na dijalektu hrvatskog jezika, govorilo stihove nama poznatih pjesnika. Nastupili su recitatori iz Vajske, Svetozara Miletića, Bačkog Monoštora, Sombora, Bača, Bačkog Brijega, Starog Žednika, Tavankuta, Đurđina, Male Bosne, te iz subotičkih škola i Hrvatske čitaonice.

Natjecatelji su podijeljeni u tri dobne skupine: mlađu (učenike od 1. do 4. razreda osnovne škole), srednju (učenike od 5. do 8. razreda osnovne škole) i stariju skupinu (učenici srednjih škola i studenti).

Smotru su svojom nazočnošću pratili i uzvanici: generalna konzulica RH u Subotici **Ljerka Alajbeg**, konzulica-savjetnica **Vesna Njikoš-Pečkaj**, te zamjenik gradonačelnika Subotice i član Izvršnog odbora HNV-a zadužen za obrazovanje **Pero Horvacki**. Iako su svi re tajništvo za propise, upravu i nacionalne zajednice te Hrvatsko nacionalno vijeće.

B. I.

Stručno povjerenstvo: Katarina Čović, Katarina Čeliković i Marija Šeremešić

Davorin Horvacki prima nagradu

Katarina Piuković

NAJBOLJI RECITATORI

Pobjednici u mlađem uzrastu: Anastazija Balatinac (HKPD »Silvije S. Kranjčević«, Bački Brijeg), Lucija Buza (OŠ »Matija Gubec«, Tavankut), Mario Evetović (OŠ »Matko Vuković«, Subotica), Aneta Firanj (Udruženje građana »Urbani Šokci«, Sombor), Petar Huska (OŠ »Ivan Milutinović«, Subotica), Zdenko Ivanković (Hrvatska čitaonica, Subotica), Kristina Kemenj (HBKUD »Lemeš«, Svetozar Miletić), Leona Matković (OŠ »Matko Vuković«, Subotica), Miljana Pejnak (OŠ »22. oktobar«, Bački Monoštor), Katarina Piuković (OŠ »Matko Vuković«, Subotica), Ivana Tikvicki (OŠ »Ivan Milutinović«, Mala Bosna) i Milica Vuković (OŠ »Matija Gubec«, Tavankut).

Pobjednici u srednjem uzrastu: Miroslava Bijelić (HKUPD »Dukat«, Vajska), Sara Dulić (OŠ »Ivan Milutinović«, Subotica), Emina Firanj (Udruženje građana »Urbani Šokci«, Sombor), Davorin Horvacki (Hrvatska čitaonica, Subotica), Josip Jaramazović (Hrvatska čitaonica, Subotica), Marina Mačković (OŠ »Ivan Milutinović«, Subotica), Katarina Skenderović (OŠ »Matko Vuković«, Subotica) i Nataša Vojnić Tunić (OŠ »Pionir«, Stari Žednik).

Stariji (pohvaljeni i putuju na izlet): Gordana Cvijin (Hrvatska čitaonica, Subotica), Andrea Dulić (Gimnazija »Svetozar Marković«, Subotica), Dejana Jakšić (Udruženje građana »Urbani Šokci«, Sombor), Lea Jevtić (Udruženje građana »Urbani Šokci«, Sombor), Ivan Kovač (Hrvatska čitaonica, Subotica), Ivana Rudić (Hrvatska čitaonica, Subotica), Ivan Škravan (HKUPD »Dukat«, Vajska) i Bernardica Vojnić Mijatov (Hrvatska čitaonica, Subotica).

PRIČA O FOTOGRAFIJI

Pišu: Grgo Bačlija i Dražen Prčić

Radijalac

Uz Gradsku kuću, šetaliste na Radijalnom putu, popularno prozvano Radijalac, zasigurno je najpoznatija subotička gradska odrednica. Ovo satelitsko stambeno naselje, u kojemu su uz dva prometna kolnička traka u smjeru prema i od gradske Dvorane sportova, koja se nalazi u blizini Dudove šume, izgrađene višekratnice, počelo se graditi 1961. godine, nakon što je na tom velikom prostoru porušeno na desetine zgrada u ulicama Cara Lazara, Luke Pljeskovića i drugima. U staro vrijeme ovaj dio grada je bio svrstan u tzv. VII. kvart (grad je bio podijeljen u

XII kvartova – preteče današnjih mjesnih zajednica). Gradnja je započeta u vrijeme mandata tadašnjeg gradonačelnika *Ivana Vukovića* (1960.-1964.), a nastavljena i dovršena tijekom službovanja sljedeća dva »prva gradska čovjeka« Marka Poljakovića i Matije Sedlaka.

Projekt stambenih zgrada koje se i danas, nakon gotovo pola stoljeća, nalaze s obje strane Radijalnog puta (16 s lijeve i 17 s desne strane) djelo je subotičkog arhitekta *Karla Denegrija* i njegovih kolega iz gradskog Zavoda za urbanizam. Danas, gledano s tolike vremenske distance, problem mnogih zgrada iz

tog vremena je njihov ravni krov, koji je tada bio u trendu, a sada se, nažalost, pokazuje kao veliki promašaj zbog brojnih pritužbi mnogih stanara s najviših katova. Ipak, dogradnjom dodatnih katova na nekim četverokatnicama i taj problem se postupno rješava. S druge strane, glavna odrednica tadašnjeg i današnjeg Radijalca je jamačno prelijepa šetnica u dužini nepunog kilometra od početne točke iz smjera grada sve do krajnjeg dijela nasuprot sportske dvorane, koja je u međuvremenu doživjela i promjenu betonskih i kamenih ploha u svom središnjem dijelu. Uz kontinuiranu skrb o zelenim površinama s obje strane šetnice, te njege četinarskih i ostalih stabala posadenog drveća, šetači, a osobito brojne mlade majke s malenom dječicom, imaju uvijek priliku uhvatiti i hlada tijekom vreljih ljetnih mjeseci sjedeći na nekoj od brojnih klupa postavljenih duž cijele trase. Od svoga postavljanja, pa sve do danas, nastavlja se i tradicija »noćnog života« na tim klupama, koje su do ranih jutarnjih sati »zauzete« od strane omladine koja nije samo s Radijalca, već i iz svih drugih gradskih kvartova. Naravno, zbog preglasnih tonova i buke bude i čestih pritužbi starijih stanara iz obližnjih zgrada, ali i to je ustaljena tradicija koja se ne mijenja od kada je izgrađena jedna od najljepših šetnica u državi.

Zasigurno nema Subotičana koji se barem jednom nije prošetao Radijalcem, a zasigurno ni brojni posjetitelji ovoga grada svoj boravak u njemu nisu propustili začiniti jednom šetnjom od grada do Dudove šume i natrag. Pogotovo danas kada je Radijalni put umiven i sreden, te u međuvremenu obogaćen dodatnim sadržajima – kao što je spomen-česma s imenima subotičkih osvajača olimpijskih odličja koja se nalazi u prvom dijelu, potom simpatična slastičarna »Daraboš Nova« na granici prvoga i drugoga dijela u kojoj nakon kraćeg ili duljeg pješaćenja odmor i okrijepu znaju potražiti brojni šetači tijekom svih godišnjih doba. Središnji, tzv. drugi dio Radijalca već godinama krase velika samoposluga s lijeve strane i mali trgovački centar uz nju, u kojemu se nalazi nekoliko radnjica i kafića, dok su posljednja dva dijela čisto šetačka. U posljednjem deceniju sve je više i četveronožnih kućnih ljubimaca koji naseljavaju ovaj dio grada, pa su i oni redoviti šetači skupa sa svojim vlasnicima, što još više doprinosi šarolikosti ukupnog dojma.

Fotografija pred vama snimljena je 1962. godine i predstavlja razglednicu koja je, prije skoro pola stoljeća, poslana iz Subotice, a sačuvana je u kolekcionarskoj kolekciji *Ljudevita Vuković Lamića*

www.supijace.co.rs

OD NJIVE DO TRPEZE.

JKP СубОТИЧКЕ ПИЈАЦЕ
Szabadkai Piacok KK
JKP Subotičke pijace

HRVATSKA RIJEČ OD BROJA 1

**DO BROJA 400
8 GODINA UZ VAS**

U NEKOLIKO REDAKA

Kiseliš

Sve je manje svježeg sezonskog povrća, jer se dolaskom studenoga osjetno smanjuje ponuda na našim tržnicama. Stiže vrijeme »kiseliša«, odnosno zimnice u obliku kiselog kupusa, cikle, krastavaca i ostalih ukiseljenih stvari. Nažalost, i naš izraz lica postaje pomalo kiseo kada čujemo njihovu cijenu.

FOTO KUTAK

Može i ovako!

KVIZ

Slava Raškaj

Koje je godine i gdje rođena glasovita hrvatska slikarica Slava Raškaj?

Što je predstavljalo njezinu slikarsku specijalnost?

Po čemu je ova slikarica bila specifična u odnosu na druge?

Kako se zove njezin najpoznatiji slikarski ciklus?

Što je utjecalo na njezin kasniji slikarski opus?

Kada je i gdje umrla?

2. siječnja 1877. godine u Ozlju.
Akvareli.
Bila je gluhoonižma od rođenja.
»Lopoci«.
Duševna bolest (1902. godine).
29. ožujka 1906. godine u Zagrebu.

VICEVI

Mladić ponosno upita svoju zaručnicu:

- Kako su tvoje prijateljice komentirale zaručnički prsten?
- Dopada im se. Dvije su ga prepoznale...

Autobus juri na velikoj strmini, putnici uzdišu u svakom zavoju.

- Radite isto što radi i naš vozač - smiruje ih vodič.
- A što on radi? - upita jedan od putnika.
- Žmiri!

- Riješio sam se punice - pohvali se Ivica prijatelju.
- Što si uradio?
- Rastao sam se!

KUP TOLERANCIJE 2010. – KVALIFIKACIJSKA NATJECANJA U SUBOTICI

Sportsko nadmetanje i nova prijateljstva

Piše: Dražen Prčić

Sportski projekt pod nazivom »Kup tolerancije«, koji za cilj ima njegovanje i razvoj vrijednosti multietničkog i multikulturalnog društva Vojvodine, i ove je godine okupio veliki broj školaraca (oko tri tisuće sudionika) iz 40 općina iz pokrajine, uključivši ih u sportska nadmetanja u četiri sportske discipline. Prema organizacijskoj shemi ovoga jedinstvenog kupa, učenici osnovnih i srednjih škola se isprva nadmeću u malom nogometu, stolnom tenisu (osnovci), muškoj i ženskoj košarci, te odbojci mješovitih sastava (srednjoškolci) na kvalifikacijskim natjecanjima u Subotici, Bačkoj Topoli, Srijemskoj Mitrovici, Pančevu, Somboru i Novom Sadu, a pobjednici stječu pravo nastupa na završnom, finalnom natjecanju kojemu je ove godine, od 3. do 4. prosinca, domaćin Zrenjanin.

Subotica je, kao jedan od gradova domaćina kvalifikacijskih natjecanja, ugostila u utorak, 9. studenoga, školarce iz Sente,

Čoke i Novoga Kneževca, koji su se u zadanim sportskim disciplinama natjecali s predstavnicima subotičkih osnovnih i srednjih škola. Natjecanja su održana u sportskim dvoranama nekoliko subotičkih škola: OŠ »Sonja Marinković« (ženska košarka), OŠ »Majšanski put« (muška košarka), Gimnazija »Svetozar Marković« (odbojka), Tehnička škola »Ivan Sarić« (mali nogomet) i u dvorani na Ekonomskom fakultetu (stolni tenis), a dodjela priznanja najboljim ekipama kvalifikacijskog nadmetanja u Subotici obavljena je u restoranu »Madera« gdje je upriličena

i zajednička večera za sve sudionike.

POBJEDNICI KVALIFIKACIJSKIH TURNIRA U SUBOTICI

MALI NOGOMET: OŠ »Stevan Sremac« (Senta), sudjelovali su još i OŠ »Jovan Popović« (Čoka), OŠ »Sveti Sava« (Subotica), OŠ »Jovan Jovanović Zmaj« (Novi Kneževac) i OŠ »Vuk Karadžić« (Bajmok).
STOLNI TENIS: OŠ »Jovan Popović« (Čoka) – OŠ »Jovan Jovanović Zmaj« (Novi Kneževac), OŠ »Matko

Vuković« (Subotica), OŠ »Jovan Jovanović Zmaj« (Kanjiža), OŠ »Stevan Sremac« (Senta).

KOŠARKA (muški): EŠ »Bosa Miličević« (Subotica) – Gimnazija (Senta), Gimnazija (Novi Kneževac), PTSC »Besedeš Jožef« (Kanjiža).

KOŠARKA (djevojke): EŠ »Bosa Miličević« (Subotica) – Ekonomska škola (Senta).

ODBOJKA (mješovito): Gimnazija »Svetozar Marković« (Subotica) – SŠ »Dositej Obradović« (Novi Kneževac), Hemijskoprehrabna srednja škola (Čoka), Medicinska škola (Senta).

Nemanja Simović, član GV Subotice za sport, mladež i turizam Dogodine možda i finale u Subotici

Kup tolerancije svake godine opravdava svoje postojanje, a posebno me raduje vidjeti na jednom mjestu djecu kojoj nije problem iz kojeg su grada, niti koje su nacionalnosti i koja će se družiti i natjecati na sportskim borilištima. Ove je godine Subotica domaćinom jednog od kvalifikacijskih turnira, a sve ćemo učiniti da dogodne finalni turnir ponovno dovedemo u Suboticu.

Milorad Ivković, predsjednik Saveza za školski sport i olimpijski odgoj Vojvodine

Organizacija odlična

Subotica je šesti grad regije u kojem se održava ovogodišnji Kup tolerancije i mogu kazati kako smo zbilja prezaodovljni načinom organizacije u svim gradovima domaćinima ove vrijedne manifestacije. Iskustvo koje smo stekli za proteklih pet godina organiziranja ovog vida natjecanja, doprinosi jačanju masovnosti koja je ove godine izražena kroz sudjelovanje više od četrdeset vovodanskih općina i preko 3000 učenika osnovnih i srednjih škola, a najbolji od njih nastupit će na finalnom natjecanju početkom prosinca u Zrenjaninu.

Danica Pešin, košarkašica (Kanjiza)

»Na rezultatskom planu ne očekujem nešto posebno, ali mi je drago što sudjelujem u jednom ovako lijepom projektu razvoja prijateljstva među školarcima.«

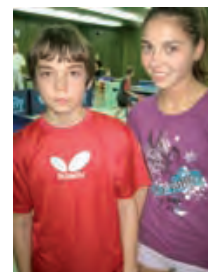

Noemi Gyomrei, odbojkašica (Čoka)

»Lijepo je biti dio jednog ovakvog projekta, upoznati se s novim osobama iz Subotice i ostalih mjesta koje su sudjelovale na ovom odbojkaškom turniru.«

Marko Gabrić, stolnotenisač (Subotica)

»Imali smo lijep turnir u kojemu smo se pored igre i družili s vršnjacima iz nekoliko osnovnih škola kojima smo bili domaćini u Subotici.«

Árpád Horvát, nogometaš (Novi Kneževac)

»Trenirali smo u školi i pripremali se za nastup, ali najvažnije je što smo u prilici upoznati vršnjake iz drugih mjesta i družiti se s njima na terenu i izvan njega.«

Gimnazija »Svetozar Marković«, Subotica

OŠ »Sveti Sava«, Subotica

EŠ »Bosa Miličević«, Subotica

12. studenoga 2010.

POGLED S TRIBINA

Eduardo da Silva

Susret 4. kola Lige prvaka između Šahtara i Arsenala, u kojemu su pobjedu slavili »rudari« iz Donjecka, obilježila su dva hrvatska reprezentativca u majici višestrukog prvaka Ukrajine – kapetan Darijo Srna i povratnik na veliku nogometnu scenu, Eduardo da Silva brazilski Hrvat ili hrvatski Brazilac, kako vam drago. Za Srnu i njegove odlične partije po desnom boku ne treba trošiti previše riječi, dovoljno je reći kako se za njega zanimaju velikani europskog klupskog nogometa (Chelsea prije svih), ali junak današnje priče je Dudu, kako glasi nadimak nekadašnjeg prvog topnika zagrebačkog Dinama.

Nakon nesretnog, nasilničkog loma noge braniča Birminghama Martina Taylora, koji ga je na dulje vrijeme udaljio od travnjaka, isprva se vratio u redove londonskog Arsenala, ali je ubrzo izgubio mjesto u svim postavama Arsena Wengera i bio primoran promijeniti sredinu. Njegov ljetošnji transfer u redove »narančastih rudara« odjeknuo je Europom, ali mnogo je sumnjičavaca vrtjelo glavom glede uspješnog nastavka njegove nogometne karijere.

Odlazak iz Premiershipa u Ukrajinu nije se činio korakom naprijed, osobito što se isprva nije uspio izboriti za mjesto u startnoj postavi trenera Luceskua, no sve je sumnje u svoju neupitnu kvalitetu Eduardo demantirao dvama pogocima svome bivšem klubu. Istina, prvi u Londonu bio je utješni u uvjerljivom porazu od 1-5, ali je zato drugi bio pobjedonosni u domaćoj pobjedi u Donbas Areni u Donjecku. Dudu se nije radovao niti jednom od njih, barem ne javno, ali je duboko u sebi likovao u slatkoj osveti treneru koji ga je nemilosrdno odbacio. Nakon golova u Champions league očekujemo njegove pogotke i u reprezentativnoj majici.

D. P.

MEĐUOPĆINSKA LIGA SOMBOR – APATIN – ODŽACI – KULA

Toplo-hladno

SONTA – U 12. kolu Međuopćinske nogometne lige Sombor – Apatin – Odžaci – Kula u Bačkom Bregu je odigran treći u nizu šokačkih derbija jesenskoga dijela prvenstva. Nogometaši Dinama bili su domaćini Sonćanima, koji su i na ovo gostovanje doputovali u izmijenjenoj postavi u odnosu na duel s Monoštorcima u prethodnom kolu. U utakmici niske razine kvalitete domaćini su bili manje loši i rezultatom 2-1 (poluvrijeme 2-1) uspjeli ubilježiti tri boda na svoj konto.

O igri se ne može reći puno lijepoga. Napadi obiju ekipa u većini su bili mlaki, bezidejni. Na kratkom, uskom i neravnom terenu, najlošijem u ovoj skupini natjecanja, igralo se tehnički nedotjerano, s puno grešaka nogometaša obiju ekipa. Domaćini su povelili u 21. minuti zgoditkom koji je pripisan Stevici Tomaševu, iako je lopta ubačena s boka šetala petercem gostiju poput bilijarske kugle i na koncu odbila se u mrežu od noge jednog obrambenog igrača Sonćana. Plavi su poravnali nakon grube greške domaće obrane zgoditkom Mihaljevića u 37. minuti, a konačni rezultat 2-1 postavljen je dvije minute kasnije pravim eurozgoditkom Marka Krizmanića. Jak i precizan udarac s oko 30 metara »počistio je paučinu« iz gornjeg lijevog kuta. Nitko od obrambenih igrača Sonćana nije niti pokušao omesti ovaj šut, a mladi vratar Klecin samo je nemoćno ispratio loptu. U opće sivilo uklopio se i sudac Dušan Lukić iz Sombora, koji je svojim mlakim i nepravo-

dobnim odlukama iritirao igrače obiju ekipa, a na samom koncu, iako je pokazao kako će se igrati dodatne dvije minute, uz burne prosvjede gostujuće klupe kraj utakmice označio je u 89. minuti.

Dinamo (Bački Breg): Radičev, M. Krizmanić, Petrešev, Đ. Krizmanić, Nikolin, D. Gorjanac, Mandić, D. Ilić, Praštalo, S. Tomašev, U. Ilić.

Dinamo (Sonta): Klecin, Krstin, M. Vidaković, Smiljanić, Vuković, Bačić, K. Vidaković (Nesvanulica), Duraković, Mihaljević (Kovač), Iliš, Mihaljev (Stojković).

I. A.

NOGOMET

Pobjede lidera

Skromna pobjeda Dinama (1-0) protiv Zadra bila je dovoljna Zagrepčanima da zadrže četiri boda prednosti nad drugoplasiranom momčadi Hajduka koji je doma slavio protiv Zagreba (4-1).

Ostali rezultati 14. kola: Karlovac – Osijek 1-0, Rijeka – Inter 0-2, Varaždin – Šibenik 2-2, Cibalia – Lokomotiva 2-1, Slaven – Istra 1961 2-1, Hrv. dragovoljac – Split 0-4.

Tablica: Dinamo 35, Hajduk 31, Cibalia 27, Split 26, Varaždin 23, Rijeka 21, Slaven, Zagreb, Inter 20, Karlovac 19, Osijek 17, Zadar 16, Lokomotiva 15, Šibenik 14, Istra 1961 6, Hrv. dragovoljac 3.

NAMA JE DOVOLJNO DA ZNATE ZA NAS FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće
- Subotica, Karađorđev put 2,
- Telefon (danonoćno):
(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na
Internetu: www.funero.co.rs
e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

IVONA ŠARIĆ, SKAKAČICA U VIS

Želja mi je otići na EP u Estoniju

Talentirana juniorka iz Srijemske Mitrovice postiže sve bolje rezultate i kontinuirano popravlja svoj osobni rekord

Razgovor vodio: Dario Španović

Dobri rezultati u posljednjih nekoliko godina i brojni naslovi prvakinja Vojvodine i Srbije u skoku u vis za juniorku, svrstavaju talentiranu *Ivonu Šarić* iz Srijemske Mitrovice u sami atletski vrh na ovim prostorima. Nastupi na velikim natjecanjima i stalan napredak u svladavanju većih visina jamče još bolje rezultate u godinama koje su pred njom.

Kada si se počela baviti atletikom, je li to ljubav od djetinjstva?

Kada sam krenula u prvi razred osnovne škole roditelji su me počeli voditi na treninge atletike. Međutim, nisu mogli stići voditi me na svaki trening, pa sam u drugom razredu prestala trenirati. Zatim sam u četvrtom razredu počela sama ići na treninge. Prvo sam trčala razne krošve, a na kraju sedmog razreda mi se svidio skok u vis i od tada treniram baš tu disciplinu. Tek sam tada zavoljela

atletiku. Osim skoka u vis često za klub skačem u dalj i trčim štafetu.

U kojem klubu treniraš?

Prvo sam trenirala u AK Srijemu, trener mi je bio *Dragiša Đorđić*, a zatim sam u drugoj godini gimnazije prešla u AK Sirmium, kod trenera *Gorana Pavlovića*, a oba kluba su iz Srijemske Mitrovice. Osim trenera *Gorana Pavlovića* trenira me i *Ferenc Kamasi*, koji radi za AK Vojvodinu iz Novog Sada, i koji je najbolji trener u Srbiji za skok u vis.

Kakvi su uvjeti za treniranje?

Kada sam počela trenirati nije bilo atletskog stadiona u Srijemskoj Mitrovici, trenirali smo na nogometnom stadionu klubova Srijem i Trgovački. Sada u Mitrovici postoji jedini pravi atletski stadion u Srbiji. Što se tiče uvjeta, stadion puno pomaže, nedavno smo dobili i novu opremu za skok u vis, mislim na skakalištima, ali ipak ima dosta nedostataka, a

jedan od najvažnijih je to što nemamo baš dobru teretanu i što zimi treniramo u školskim dvoranama, gdje nema ništa od opreme.

Kakvi su odnosi s kolegama u klubu?

Odnosi s kolegama su izvrsni, ja sam jedna od 2-3 djevojke u klubu, ostalo su uglavnom dječaci, ali se svi trude pomoći mi i olakšati mi treninge. Najviše od svega mi znači to što su uvijek tu pomoći i u stvarima koje se ne odnose na atletiku, uvijek su za druženje.

Koji su tvoji najveći uspjesi na natjecanjima?

Od VIII. razreda sam svake godine uglavnom bila prvakinja Vojvodine i Srbije. Godine 2008., 2009. i 2010. sam bila prvakinja Srbije i Vojvodine, a 2006. i 2007. godine prvakinja Vojvodine, dok sam na republičkom natjecanju zauzela 2. i 3. mjesto. Najvažnija natjecanja na kojima sam nastupala je Balkanijada za starije

juniore u Grčkoj 2009. godine i Kup europskih prvaka u Moskvi 2009. Na Kupu europskih prvaka sam nastupala kao pozajmnica za AK Novi Zagreb i bila sam četvrta. Na Balkanijadu za starije juniore otišla sam kao pričuvna, bila sam mlađa juniorka, ali ipak su treneri u posljednjem trenutku odlučili da ja skačem. Tada je moj osobni rekord bio 166 cm i to mi je bilo prvo veće natjecanje. Po rezultatu sam bila na 5. mjestu. Međutim, na iznenađenje svih, na tom sam natjecanju završila na trećem mjestu sa 160 cm, iza Bugarke i Turkinje, koje su bile 2 godine starije od mene. Ove godine nije bilo nekih velikih natjecanja, ipak osobni rekord sam popravila na 170 cm.

Uspijevaš li uskladiti treninge s ostalim obvezama?

Atletika mi oduzima prilično vremena, to je nešto bez čega ne mogu zamisliti život i to se odražava na moj uspjeh u školi, ali ipak nije tako loše, uvijek završim s vrlo dobrim uspjehom. Možda mi se to ne bi toliko odražavalo na uspjeh da sam upisala neku lakšu školu, a ne mitrovačku gimnaziju i to prirodno-matematički smjer.

Koji su tvoji planovi za budućnost?

Što se tiče sljedeće sezone, imam cilj skočiti normu za Europsko prvenstvo koje će se održati u Estoniji, i nadam se da će me zdravlje poslužiti, sve ostalo je u glavi. Na proljeće, kad završim gimnaziju, planiram upisati Fakultet za sport i fizičko vaspitanje u Novom Sadu, smjer sportski menadžer. **Što bi poručila mladima koji se žele baviti ovim sportom?** Preporučila bih svim mladima da počnu trenirati nešto, ne mora to biti atletika, ali smatram da je veoma važno baviti se sportom. Bavljenjem sportom život se počne mijenjati na bolje, uglavnom ta djeca ne upadnu u loše društvo i imaju lijepo djetinjstvo i zdravija su od onih koji to ne rade.

PETAK
12.11.2010.

06.00 - Najava programa
 06.05 - Trenutak spoznaje (R)
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.12 - Lugarnica 18, serija
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Vijesti iz kulture
 10.15 - Putovanja željeznicom:
 Vlakom do Velikoga
 koraljnoga grebena -
 australski Sunlander-
 ekspres,
 dokumentarni film
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - More ljubavi
 13.20 - Praskozorje 2, serija
 14.05 - Vijesti uz hrvatski
 znakovni jezik
 14.20 - Drugo mišljenje
 15.00 - Luda kuća 3,
 humoristična serija
 15.35 - LADO u Americi - 60
 godina LADA,
 dokumentarna emisija
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.00 - Vijesti
 17.15 - Hrvatska uživo
 17.30 - Proces
 17.55 - Iza ekrana
 18.31 - Odmori se, zaslužio si
 4 - TV serija
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Mobitel, američki film
 21.50 - Dnevnik 3
 22.20 - Vijesti iz kulture
 22.30 - Peti dan, talk-show
 23.25 - Filmski maraton:
 Velika bijela prijevarena,
 njemačko-kanadsko-
 novozelandsko-
 američki film (R)
 01.05 - Filmski maraton:
 Cobb, američki film (R)
 03.10 - Filmski maraton:
 Legenda o motoru,
 novozelandsko-
 američki film (R)
 05.15 - Peti dan, talk-show (R)

06.15 - Najava programa
 06.20 - More ljubavi, (R)
 07.05 - Johnny Bravo
 07.30 - Batman i hrabri super
 junaci, crtana serija
 07.55 - Mala TV:
 ---- - TV vrtić: Lopta
 ---- - Profesor Baltazar:
 Izgubljeni zec
 ---- - Tajni dnevnik patke
 Matilde: Razbijena vaza

08.25 - Dvorac igračka, serija
 za djecu (R)
 08.50 - Školski program: S
 druge strane crtića
 ---- - Puni krug
 ---- - Glazbeceda: Na slovo U
 09.35 - Mega Mindy, serija
 10.00 - Beverly Hills 4, serija
 10.45 - Euromagazin (R)
 11.15 - Fotografija u Hrvatskoj
 11.20 - LADO u Americi - 60
 godina LADA,
 dokumentarni film
 11.55 - Pola ure kulture (R)
 12.25 - Znanstvene vijesti (R)
 12.35 - Na rubu znanosti:
 Krugovi nove
 budućnosti (R)
 13.25 - Zvezdana vrata:
 Svemir 1, serija
 14.10 - Školski program: S
 druge strane crtića (R)
 ---- - Puni krug (R)
 ---- - Glazbeceda: Na slovo U
 14.55 - Kojak 1, serija
 15.45 - Kojak 1, serija
 16.40 - Tree Hill 6, serija
 17.25 - U uredu 4,
 humoristična serija
 17.50 - Briljanteen
 18.30 - Županijska panorama
 19.00 - Putovanja željeznicom:
 Vlakom do Velikoga
 koraljnog grebena -
 australski Sunlander-
 ekspres, dok.film (R)
 19.45 - Hit dana
 20.00 - Filmovi naših susjeda:
 Lavirint, srpski film
 22.05 - Gavin i Stacey 1,
 humoristična serija
 22.40 - 39 stepenica,
 mini-serija
 00.15 - Pravi igrači, serija
 00.55 - Kraj programa

05.05 Naši najbolji dani, serija
 05.55 Naša mala klinika
 07.00 Gospodin Magoo
 07.25 Graditelj Bob
 07.35 Roary, crtana serija
 07.45 Peppa, crtana serija
 08.00 Mini kviz ep. 1
 08.10 Mini kviz ep. 2
 08.30 Zauvijek zaljubljeni,
 serija
 10.35 Slomljeno srce, serija
 12.30 IN magazin
 13.15 Provjereno,
 informativni magazin
 14.15 Zauvijek zaljubljeni
 16.00 Slomljeno srce, serija
 17.00 Vijesti Nove TV
 17.25 Slomljeno srce, serija
 18.20 IN magazin
 19.15 Dnevnik Nove TV
 20.05 Supertalent uživo,
 polufinale
 22.30 Lova do krova, film
 00.30 Izravni udar, igrani film
 02.20 U sjeni mača, film

03:55 Ezo TV, tarot show
 05:25 IN magazin
 06:10 Kraj programa

06.15 Miffy, animirana serija
 06.30 RTL ritam zona - Urban,
 glazbena emisija
 08.30 Zabranjena ljubav,
 sapunica (dvije epizode)
 09.50 Večera za 5, lifestyle
 emisija (R)
 11.00 Ekkluziv Tabloid,
 magazin (R)
 11.30 1001 noć, serija
 (dvije epizode) (R)
 12.55 Klon, (dvije epizode)
 14.45 Andeo i vrag, telenovela
 15.35 Kućanice, serija
 16.25 Heroji iz strasti, serija
 17.15 Bibin svijet, serija
 18.00 Ekkluziv Tabloid,
 magazin
 18.30 RTL Danas
 19.05 Večera za 5
 20.00 1001 noć, dramska
 serija (dvije epizode)
 21.30 Alibi, igrani film,
 humorna drama
 23.15 Specijalci, igrani film,
 komedija (prvi dio)
 23.55 RTL Vijesti
 00.10 Specijalci, igrani film,
 komedija (drugi dio)
 01.15 Čuda, igrani film,
 akcijska komedija
 03.10 Astro show, emisija uživo

SUBOTA
13.11.2010.

06.00 - Najava programa
 06.05 - Drugo mišljenje (R)
 07.00 - Iza ekrana (R)
 07.25 - LADO u Americi - 60
 godina LADA,
 dok. emisija (R)
 08.00 - Vijesti
 08.10 - Kinoteka - ciklus
 klasičnog vesterna:
 Belle Star, američki film
 09.35 - Jelovnici izgubljenog
 vremena: Agrumi
 09.55 - Vijesti iz kulture
 10.00 - Vijesti
 10.09 - Vrijeme danas
 10.10 - Kućni ljubimci
 10.43 - Normalan život, (R)
 11.23 - Opera box
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Veterani mira, emisija
 13.20 - Prizma
 14.05 - Duhovni izazovi
 14.40 - Skica za portret
 14.55 - Eko zona
 15.25 - Život: Kukci,
 dokumentarna serija
 16.20 - Euromagazin
 16.55 - Vijesti

17.05 - Reporter: Obama i
 Bijela kuća - kroz
 objektiv
 18.10 - U istom loncu,
 kulinarski show
 18.45 - Potrošački kod
 19.15 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - Ples sa zvijezdama,
 1.dio (3/8)
 21.45 - Ples sa zvijezdama,
 2. dio (3/8)
 22.05 - Vijesti
 22.20 - Vijesti iz kulture
 22.30 - Momci s Madisona
 3, serija
 23.20 - Neustrašivi, hongkonško
 -kinesko-američki film
 01.05 - Filmski maraton:
 Empire Records,
 američki film
 02.35 - Filmski maraton:
 Domaćin,
 južnokorejski film
 04.30 - Filmski maraton:
 Operacija Strah,
 talijanski film

07.00 - Panorame turističkih
 središta Hrvatske
 08.10 - Trolovi, crtana serija
 08.35 - Plesne note, serija
 09.00 - Vrijeme je za Disneyja:
 Little Einsteins
 ---- - Vrijeme je za Disneyja:
 Moji prijatelji Tigar
 i Pooh
 09.50 - Levi: Svjetski skijaški
 kup (Ž) - slalom,
 prijenos 1. vožnje
 10.50 - Pustolovine Sare Jane
 2, serija za djecu
 11.15 - Ni da ni ne
 12.10 - Briljanteen (R)
 12.50 - Levi: Svjetski skijaški
 kup (Ž) - slalom,
 prijenos 2. vožnje
 13.55 - Abu Dhabi: F1 -
 kvalifikacijska utrka
 za VN Abu Dhabija,
 prijenos
 15.10 - Dani domovinskog
 ponosa, snimka
 16.35 - Fotografija u Hrvatskoj
 17.00 - Plivački Miting
 Mladosti, prijenos
 18.15 - Rukomet, LP (Ž):
 Krim - Podravka,
 prijenos
 20.00 - HNL: Split - Dinamo,
 prijenos
 21.55 - HNL - emisija
 22.45 - Nebo - japanska
 ratnica, serija
 00.15 - Vrijeme je za jazz: Jure
 Pukl New York
 Connection
 01.15 - Kraj programa

PREMIJERA
HRT2, NEDJELJA,
14.11.2010., 20.05
STUDENGORA - američki film
(COLD MOUNTAIN, 2003.)

Povijesna drama. Srpanj, 1864.
 Američki građanski rat približava se
 raspletu i sve je izvjesnije da će Jug
 doživjeti poraz. Među
 malodušnim je vojni-
 cima Konfederacije
 i Inman (J. Law) koji
 počne planirati bijeg
 s bojišnice u Virginiji
 na kojoj je sve više
 mrtvih. Inman ne bježi
 samo od smrti nego
 se želi vratiti volje-
 noj Adi (N. Kidman)
 koja ga čeka na svom
 opustošenom imanju
 u Sjevernoj Carolini...
 Kada je najavljeno

06:20 Ne kao svi drugi, film
 07:50 Bračne vode, serija
 08:20 Dora istražuje
 08:45 Timmy Time
 08:55 Winx, crtana serija
 09:20 Chuggington
 09:35 Ben 10: Alien Force,
 crtana serija (23/26)
 10:05 Kinder surprise memori
 kviz
 10:15 Televizijska posla, serija
 10:45 Frikovi, serija
 11:45 Smallville, serija
 12:45 Zbogom, bivši, serija
 13:45 Ne kao svi drugi, film
 15:25 Lova do krova, film
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:10 Lova do krova,
 igrani film - nastavak
 17:35 Lud, zbunjen, normalan
 18:25 Lud, zbunjen, normalan
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Zavrsta 1 i 2, igrani film
 23:25 Posljednji posao,
 igrani film
 01:25 Ubojiti strojevi,
 igrani film
 03:00 Ezo TV, tarot show
 05:30 Izravni udar, igrani film
 07:00 Kraj programa

06.10 Miffy, crtana serija
 06.50 YooHoo i prijatelji,
 crtana serija (R)
 07.20 Bakugan, crtana serija
 07.45 Crvene kapice,
 crtana serija
 08.15 Učilica, kviz za djecu
 (uživo)
 08.45 Sinovi i kćeri,
 humoristična serija
 09.15 Bibin svijet,
 humoristična serija (R)
 10.05 Malcolm u sredini,
 humoristična serija
 (dvije epizode)
 11.00 Slučajni turist, putopisni
 show (R)

da će redatelj i scenarist Anthony Minghella ekranizirati roman Studengora Charlesa Fraziera, moglo se očekivati da će film postati oskarovski materijal. Devet Oscara za Minghelin film »Engleski pacijent«, uključujući i nagrade za najbolji film i najbolju režiju, bili su dovoljan razlog da novi spoj ratne epopeje, ljubavne priče i besprijetorne produkcije bude proglašen jednim od najščekivanih američkih filmova 2003.

Uloge: Jude Law, Nicole Kidman, Renée Zellweger, Donald Sutherland, Philip Seymour Hoffman, Natalie Portman, Giovanni Ribisi, Kathy Baker
Scenarist i redatelj: Anthony Minghella (prema romanu Charlesa Fraziera)

- 12.05 Ezel, dramska serija (R) (dvije epizode)
13.45 Specijalci, igrani film, komedija
15.35 Alibi, igrani film, humorna drama (R)
17.25 Zvijezde Ekstra: Usher, zabavna emisija
18.30 RTL Danas
19.10 Bibin svijet, serija
19.50 Žuta minuta, zabavni show
20.00 Harry Potter i Kamen mudraca, film, akcijski/obiteljski/avanturistički
22.40 Družba pravih gentlemana, igrani film, avanturistički
00.35 Smokey i bandit, film, akcijska komedija (R)
02.20 Astro show, emisija uživo
03.20 Čuda, film, akcijska komedija (R)

**NEDJELJA
14.11.2010.**

- 05.40 - Najava programa
05.45 - Duhovni izazovi (R)
06.15 - Euromagazin (R)
07.00 - Mala TV:
--- - TV vrtić
--- - Ninin kutak
--- - Danica: Danica i puž (R)
--- - Tajni dnevnik patke Matilde: Razbijena vaza
--- - Bembove priče: Čuvari zemlje
--- - Čarobna ploča - 7 kontinenata: Antarktika (R)
08.00 - Vijesti
08.05 - Prijatelji, zabavni show za djecu
09.00 - Nora Fora, TV igra za djecu
09.55 - Vijesti iz kulture
10.00 - Vijesti
10.10 - Lewis 4, mini-serija

- 11.40 - manjinski MOZAIK
12.00 - Dnevnik
12.25 - Plodovi zemlje
13.20 - Rijeka: More
14.00 - Nedjeljom u dva
15.05 - Mir i dobro
15.35 - Vijesti
15.45 - Požega: Hoćemo i mi svoj centar - humanitarna akcija
17.45 - Lijepom našom: Sarajevo (1.)
18.45 - Globalno sijelo
19.15 - LOTO 6/45
19.30 - Dnevnik
20.10 - 1 protiv 100, kviz
21.05 - Stipe u gostima 3, serija
21.45 - Ničiji sin, hrvatski film
23.20 - Vijesti
23.35 - Vijesti iz kulture
23.45 - Desenchantee, francuski film
01.00 - San ivanjske noći, talijansko-britansko-američki film (R)
02.55 - Sophie Scholl - posljednji dani, njemački film
04.50 - Plodovi zemlje

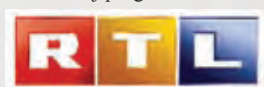

- 07.00 - Panorame turističkih središta Hrvatske
07.30 - Schubert i Papandopulo
08.30 - Zlatna kinoteka: Zbogom oružje, američki film
09.50 - Levi: Svjetski skijaški kup (M) - slalom, prijenos 1. vožnje
10.50 - Portret crkve i mjesta
11.00 - Kalinovac: Misa, prijenos
12.00 - Biblija
12.15 - Magazin LP
12.50 - Levi: Svjetski skijaški kup (M) - slalom, prijenos 2. vožnje
13.45 - Studio F1
13.50 - Abu Dhabi: F1 za Veliku nagradu Abu Dhabija, prijenos
15.40 - Studio F1
15.55 - Olimp - sportska emisija
16.00 - Vaterpolo, EL: Mladost - Partizan, prijenos
17.20 - Vaterpolo, EL: Jug - Primorje, prijenos
18.45 - Plivački Miting Mladosti, prijenos
20.05 - Studengora, američki film
22.40 - Posebni dodaci, emisija o filmu
23.10 - Filmski butik: Jednoruki mačevalac, hongkonški film
01.05 - Garaža
01.35 - Odbojka SP Japan (ž) - finale, snimka

03.05 - Kraj programa

- 07:25 Brza blagajna, serija
07:55 Dora istražuje
08:20 Timmy Time
08:30 Winx, crtana serija
08:55 Chuggington
09:10 Ben 10: Alien Force, crtana serija
09:40 Kinder surprise memori kviz
09:50 Automotiv, auto-moto magazin
10:20 Magazin Lige prvaka
10:50 Novac
11:20 Heroji, serija
13:10 Sedam godina u Tibetu, igrani film
16:25 Supertalent polufinale, show
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Supertalent - polufinale, show-nastavak
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Periferija city, serija
21:05 Nacionalna sigurnost, igrani film
22:45 Red carpet, showbiz magazin
00:20 Poljubi mladu, film
02:05 Kralj Hollywooda, film
03:40 Red carpet
04:55 Kraj programa

- 06.40 Miffy, animirana serija
07.20 Yoohoo i prijatelji, (R)
07.55 Bakugan, crtana serija
08.20 Crvene kapice
08.50 Malcolm u sredini, humoristična serija (dvije epizode)
10.00 Ezel, dramska serija (R)
11.40 Columbo: Ubojstvo pod dirigentskom palicom, kriminalistička serija
13.25 Tajna mog uspjeha, igrani film, komedija
15.30 Družba pravih gentlemana, igrani film, avanturistički (R)
17.30 Discovery: Preživjeti divljinu - Rumunjska, dokumentarni film
18.30 RTL Danas
19.05 Ekkluziv s Tatjanom Jurić, magazin
20.00 Hrvatski top model by Vanja Rupena, reality show
21.45 CSI: Miami, serija (dvije epizode)
23.25 Prijeteća čistina, igrani film, drama
01.10 Astro show, emisija uživo
02.10 Smokey i bandit, film, akcijska komedija (R)

**PONEDJELJAK
15.11.2010.**

- 05.45 - Rijeka: More (R)
06.15 - Mir i dobro (R)
07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
07.05 - Vijesti
07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
07.35 - Vijesti
07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
09.05 - Lugarnica 18, serija
09.50 - Vijesti iz kulture
10.00 - Vijesti
10.10 - Tvorci promjene: Inovirati znači oponašati, dokumentarna serija
11.10 - Treća dob, emisija
12.00 - Dnevnik
12.30 - More ljubavi
13.20 - Praskozorje 2, serija
14.05 - Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14.20 - Normalan život, emisija o obitelji
15.00 - Luda kuća 3, humoristična serija
15.40 - Glas domovine
16.15 - Hrvatska uživo
17.00 - Vijesti
17.15 - Hrvatska uživo
17.35 - 8. kat, talk-show
18.30 - Odmori se, zaslužio si 4 - TV serija
19.30 - Dnevnik
20.15 - Latinica, 1. dio
21.20 - Latinica, 2. dio
21.55 - Poslovni klub
22.30 - Dnevnik 3
23.00 - Vijesti iz kulture
23.10 - U potrazi za svetim: Bog živih, dokumentarna serija
00.00 - Il Giardino armonico - Varaždin 2010.
01.00 - Zvezdana vrata: Svemir 1, serija (R)
01.45 - Praskozorje 2, serija
02.30 - Fringe - Na rubu 1, serija (R)
03.15 - Skica za portret
03.30 - Glas domovine (R)
04.00 - Poslovni klub (R)
04.30 - Latinica

- 06.15 - Najava programa
06.20 - More ljubavi, (R)
07.05 - Johnny Bravo
07.30 - Batman i hrabri super junaci, crtana serija
07.55 - Mala TV
--- - TV vrtić
--- - Brlag
--- - Profesor Baltazar
08.25 - Dvorac igračaka, serija za djecu (R)
08.50 - Školski progrma:
--- - Ton i ton (9/10)
--- - Na glasu
09.35 - Mega Mindy, serija
10.00 - Beverly Hills 4, serija

- 10.45 - Rijeka: More
11.15 - Lijepom našom: Sarajevo (1.)
12.15 - Reporteri: Obama i Bijela kuća - kroz objektiv
13.30 - Zvezdana vrata: Svemir 1, serija
14.15 - Školski program: (R)
--- - Ton i ton (9/10) (R)
--- - Na glasu
15.00 - Kojak 1, serija
15.50 - Kojak 1, serija
16.45 - Tree Hill 6, serija
17.30 - U uredu 4, humoristična serija
17.55 - Ritam tjedna, glazbeni magazin
18.30 - Županijska panorama
19.00 - Tvorci promjene: Inovirati znači oponašati, dokumentarna serija (R)
19.50 - Hit dana
20.00 - TV Bingo Show
20.45 - Maska, amečki film
22.25 - Fringe - Na rubu 1, serija
23.20 - Kalifornikacija 2, serija
23.50 - Retrovizor: Obavještajci 6, serija
00.35 - Retrovizor: Prikračeni 3, humoristična serija
00.55 - Retrovizor: Ksenia - princeza ratnica 1, serija
01.40 - Kraj programa

- 04.45 Naši najbolji dani, serija
05.40 Naša mala klinika, serija
06.30 Gospodin Magoo
06.55 Bumba, crtana serija
07.10 Graditelj Bob
07.20 Fifi i cvjetno društvo
07.30 Roary, crtana serija
07.45 Peppa, crtana serija
08.00 Mini kviz ep. 1
08.10 Mini kviz ep. 2
08.30 Zauvijek zaljubljeni, serija
10.35 Slomljeno srce, serija
12.30 IN magazin
13.15 Najbolje godine, serija
14.15 Zauvijek zaljubljeni
16.00 Slomljeno srce, serija
17.00 Vijesti Nove TV
17.25 Slomljeno srce, serija
18.20 IN magazin
19.15 Dnevnik Nove TV
20.05 Najbolje godine, serija
21.05 Lud, zburjen, normalan
21.50 Lud, zburjen, normalan
22.35 Connorov rat, film
23.45 Večernje vijesti
00.00 Connorov rat, igrani film - nastavak
00.35 Nacionalna sigurnost, igrani film
02.05 Seks i grad, serija
02.35 Bračne vode, serija
03.00 Ezo TV, tarot show

04:00 Kraj programa

06.05 Miffy, animirana serija
 06.20 RTL ritam zona - Pop hitovi, glazbena emisija
 08.20 Zabranjena ljubav, sapunica (dvije epizode)
 09.35 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 10.45 Ekkluziv s Tatjanom Jurić, magazin (R)
 11.40 1001 noć, dramska serija (dvije epizode) (R)
 13.05 Klon, telenovela (dvije epizode)
 14.55 Andeo i vrag, telenovela
 15.45 Kućanice, serija
 16.35 Heroji iz strasti, serija
 17.25 Bibin svijet, serija
 18.00 Ekkluziv Tabloid, magazin
 18.30 RTL Danas, informativna emisija
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 20.00 1001 noć, dramska serija (dvije epizode)
 21.30 Ezel, dramska serija
 22.20 Desperado, film, akcijski
 00.10 RTL Vijesti
 00.25 Instruktor, serija (R)
 00.55 Astro show, emisija uživo
 02.55 Smokey i bandit 3, film, akcijska komedija (R)

UTORAK
16.11.2010.

05.55 - Najava programa
 06.00 - Treća dob, emisija za umirovljenike (R)
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 - Lugarnica 18, serija
 09.50 - Vijesti iz kulture
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Tvorci promjene: Čovjekoljublje i kapitalizam - Bezizgledan spoj?, dokumentarna serija
 11.10 - Debbie Travis preuređuje 1
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - More ljubavi
 13.20 - Praskozorje 2, serija
 14.05 - Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14.20 - Među nama
 15.00 - Luda kuća 3, humoristična serija
 15.40 - Znanstvena petica
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.00 - Vijesti

17.15 - Hrvatska uživo
 17.35 - 8. kat, talk-show
 18.31 - Odmori se, zaslužio si 4 - TV serija
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Škrinja: Konvoj Libertas - Barjak, dokumentarna serija
 21.10 - Država, selo, grad
 22.30 - Dnevnik 3
 23.10 - Lica nacije
 00.00 - CSI: Las Vegas 9
 00.45 - Zvezdana vrata: Svemir 1, serija (R)
 01.30 - Praskozorje 2, serija
 02.15 - Fringe - Na rubu 1, serija (R)
 03.00 - Završni udarac 2, serija (R)
 03.45 - Skica za portret
 04.00 - 8. kat, talk-show
 04.40 - Znanstvena petica (R)
 05.10 - Lica nacije (R)

05.35 - More ljubavi, (R)
 06.20 - Kurban (hadži) bajram, prijenos iz Islamskog centra u Zagrebu
 08.05 - Mala TV:
 ---- TV vrtić
 ---- Ninin kutak
 ---- Crtani film
 ---- Danica
 08.35 - Dvorac igračaka, serija
 09.00 - Školski program:
 ---- Navrh jezika
 ---- Kratki spoj
 09.45 - Mega Mindy, serija
 10.10 - Beverly Hills 4, serija
 10.55 - Globalno sijelo
 11.25 - Prizma
 12.10 - U istom loncu
 12.45 - Euromagazin
 13.15 - Proces
 13.40 - Zvezdana vrata: Svemir 1, serija
 14.20 - Školski program:
 ---- Navrh jezika (R)
 ---- Kratki spoj
 15.05 - Kojak 1, serija
 15.55 - Kojak 1, serija
 16.50 - Tree Hill 6, serija
 17.30 - U uredu 4, serija
 18.30 - Županijska panorama
 19.00 - Tvorci promjene: Čovjekoljublje i kapitalizam - Bezizgledan spoj?, dokumentarna serija (R)
 19.50 - Hit dana
 20.00 - Ronin, američki film
 22.05 - CSI: Las Vegas 9
 22.50 - Fringe - Na rubu 1
 23.45 - Završni udarac 2, serija
 00.30 - Retrovizor: Obavještajci 6, serija
 01.15 - Retrovizor: Bez oduševljenja, molim 6 - humoristična serija (R)
 01.35 - Retrovizor: Kseno - princeza ratnica 1, serija

02.20 - Kraj programa

04:45 Naši najbolji dani, serija
 05:40 Naša mala klinika, serija
 06:30 Gospodin Magoo
 06:55 Bumba, crtana serija
 07:10 Graditelj Bob
 07:20 Fifi i cvjetno društvo
 07:30 Roary, crtana serija
 07:45 Peppa, crtana serija
 08:00 Mini kviz ep. 1
 08:10 Mini kviz ep. 2
 08:30 Zauvijek zaljubljeni
 10:35 Slomljeno srce, serija
 12:30 IN magazin
 13:15 Najbolje godine, serija
 14:15 Zauvijek zaljubljeni
 16:00 Slomljeno srce, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 Slomljeno srce, serija
 18:20 IN magazin
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Najbolje godine, serija
 21:05 Lud, zburjen, normalan
 21:40 Fantastična petorka, film
 23:45 Večernje vijesti
 00:00 Connorov rat, film
 01:35 Seks i grad, serija
 02:05 Bračne vode, serija
 02:30 Gusar, igrani film
 04:30 Ezo TV, tarot show
 05:30 Kraj programa

06.30 Miffy, animirana serija
 06.45 RTL ritam zona - Priča o..., glazbena emisija
 07.45 RTL ritam zona - Top 40 domaći, glazbena emisija
 08.45 Zabranjena ljubav, sapunica (dvije epizode)
 10.00 Večera za 5, (R)
 11.10 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
 11.40 1001 noć, dramska serija (dvije epizode) (R)
 13.05 Klon, telenovela
 14.55 Andeo i vrag, telenovela
 15.45 Kućanice, serija
 16.35 Heroji iz strasti, serija
 17.25 Bibin svijet, serija
 18.00 Ekkluziv Tabloid
 18.30 RTL Danas
 19.05 Večera za 5
 20.00 1001 noć, dramska serija (dvije epizode)
 21.30 Ezel, dramska serija
 22.20 Slučajni turist, putopisni show
 23.20 Instruktor, serija
 00.00 RTL Vijesti
 00.15 Desperado, film, akcijski
 02.00 Astro show, emisija uživo
 03.00 Smokey i bandit 3, film, akcijska komedija (R)

SRIJEDA
17.11.2010.

06.00 - Najava programa
 06.05 - Među nama (R)
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti
 07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 - Lugarnica 18, serija
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Tvorci promjene: Stvoreno da traje, dokumentarna serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - More ljubavi
 13.20 - Praskozorje 2, serija
 14.05 - Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14.20 - Riječ i život, religijski program
 15.00 - Luda kuća 3, serija
 15.40 - Indeks, emisija o školstvu
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.00 - Vijesti
 17.15 - Hrvatska uživo
 17.30 - 8. kat, talk-show
 18.25 - Odmori se, zaslužio si 4 - TV serija
 19.15 - LOTO 7/39
 19.30 - Dnevnik
 20.10 - Hrvatska kinoteka: Visoki napon
 22.00 - Paralele
 22.40 - Dnevnik 3
 23.20 - Drugi format
 00.10 - CSI: Las Vegas 9
 00.55 - Zvezdana vrata: Svemir 1, serija (R)
 01.40 - Praskozorje 2, serija
 02.25 - Fringe - Na rubu 1, serija (R)
 03.45 - 8. kat, talk-show (R)
 04.30 - Drugi format (R)
 05.15 - Indeks, emisija o školstvu (R)

06.15 - Najava programa
 06.20 - More ljubavi, (R)
 07.05 - Johnny Bravo
 07.30 - Batman i hrabri super junaci, crtana serija
 07.55 - Mala TV
 ---- TV vrtić
 ---- EBU drama
 08.25 - Dvorac igračaka, serija
 08.50 - Školski program:
 ---- EBU dokumentarac za mlade
 ---- Ta politika
 09.35 - Mega Mindy, serija
 10.00 - Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
 13.20 - Zvezdana vrata: Svemir 1, serija
 14.00 - Školski program: (R)
 ---- EBU dokumentarac za mlade (R)
 ---- Ta politika

14.45 - Kojak 1, serija
 15.35 - Kojak 1, serija
 17.00 - Nogomet, kvalifikacije za EP: Hrvatska - Malta, emisija
 17.30 - Nogomet, kvalifikacije za EP: Hrvatska - Malta, prijenos
 19.20 - Nogomet, kvalifikacije za EP: Hrvatska - Malta, emisija
 19.50 - Hit dana
 20.00 - Izmišljeni prijatelj, američki film (R)
 21.55 - CSI: Las Vegas 9
 22.40 - Fringe - Na rubu 1
 23.35 - Nove avanture stare Christine 4, humoristična serija
 23.55 - Retrovizor: Obavještajci 6, serija
 00.40 - Retrovizor: Bez oduševljenja, molim 6 - humoristična serija (R)
 01.00 - Retrovizor: Kseno - princeza ratnica 1, serija
 01.45 - Kraj programa

05:30 Naši najbolji dani, serija
 06:20 Gospodin Magoo
 06:45 Bumba, crtana serija
 07:00 Graditelj Bob
 07:10 Fifi i cvjetno društvo
 07:20 Jagodica Bobica
 07:45 Peppa, crtana serija
 08:00 Mini kviz ep. 1
 08:10 Mini kviz ep. 2
 08:30 Zauvijek zaljubljeni
 10:35 Slomljeno srce, serija
 12:30 IN magazin
 13:15 Najbolje godine, serija
 14:15 Zauvijek zaljubljeni
 16:00 Slomljeno srce, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 Slomljeno srce, serija
 18:20 IN magazin
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Najbolje godine, serija
 21:05 Lud, zburjen, normalan
 21:45 Lud, zburjen, normalan
 22:30 Periferija city, serija
 23:30 Večernje vijesti
 23:45 Bijeg, igrani film
 01:50 Seks i grad, serija
 02:20 Bračne vode, serija
 02:45 Čelija straha, igrani film
 04:10 Ezo TV, tarot show
 05:10 Kraj programa

06.25 Miffy, animirana serija
 06.40 RTL ritam zona - Retro, glazbena emisija
 08.40 Zabranjena ljubav, sapunica (dvije epizode)
 10.00 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 11.05 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)

11.35 1001 noć, dramska serija (dvije epizode) (R)
 13.05 Klon, telenovela (dvije epizode)
 14.50 Andeo i vrag, telenovela
 15.45 Kućanice, dramska serija
 16.35 Heroji iz strasti, dramska serija
 17.25 Bibin svijet, humoristična serija
 18.00 Ekkluziv Tabloid, magazin
 18.30 RTL Danas, informativna emisija
 19.05 Večera za 5, lifestyle emisija
 20.00 1001 noć, dramska serija (dvije epizode)
 21.30 Ezel, dramska serija
 22.20 Kosti, serija
 23.10 Put osвете, kriminalistička serija
 00.05 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija
 01.00 RTL Vijesti
 01.15 Sybil, igrani film, drama (R)
 02.50 Astro show, emisija uživo
 03.50 Zaboravljeni slučaj, kriminalistička serija (R)

**ČETVRTAK
18.11.2010.**

06.00 - Najava programa
 06.05 - Riječ i život, religijski program (R)
 07.00 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.05 - Vijesti

07.10 - Dobro jutro, Hrvatska
 07.35 - Vijesti
 07.40 - Dobro jutro, Hrvatska
 09.05 - Lugarnica 18, serija
 09.50 - Vijesti iz kulture
 10.00 - Vijesti
 10.10 - Tvorcji promjene, dokumentarna serija
 11.10 - Oprah show
 12.00 - Dnevnik
 12.30 - Herojna Vukovara - dr. Vesna Bosanac, dokumentarni film
 13.00 - Vukovar: Dan sjećanja - prijenos mise
 14.20 - Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14.35 - Trenutak spoznaje
 15.20 - Vukovar, osvrti i sjećanja - dok. film
 16.15 - Hrvatska uživo
 17.00 - Vijesti
 17.35 - 8. kat, talk-show
 18.31 - Odmori se, zaslužio si 4 - TV serija
 19.30 - Dnevnik
 20.15 - 1 protiv 100, kviz
 21.15 - Siniša, zaustavljeni glas - dokumentarni film
 22.55 - Dnevnik 3
 23.35 - Harrisonovo cvijeće, francusko-američki film
 01.35 - Zvezdana vrata: Svemir 1, serija (R)
 02.20 - Fringe - Na rubu 1, serija (R)
 03.05 - Oprah show (R)
 03.50 - Fotografija u Hrvatskoj
 04.15 - Vukovar, osvrti i sjećanja - dokumentarni film (R)
 05.05 - Znanstvene vijesti (R)
 05.15 - 8. kat, talk-show (R)

06.15 - Najava programa
 06.20 - More ljubavi, (R)
 07.00 - Johnny Bravo
 07.25 - Batman i hrabri super junaci, crtana serija
 07.50 - Mala TV
 --- - TV vrtić
 --- - Crtani film
 --- - Čarobna ploča - 7 kontinenata
 08.25 - Dvorac igračkaka, serija za djecu (R)
 08.50 - Školski program:
 --- - Kokice
 --- - Abeceda EU
 09.35 - Mega Mindy, serija
 10.00 - Prijenos sjednice Hrvatskog sabora
 13.30 - Zvezdana vrata: Svemir 1, serija
 14.15 - Školski program: (R)
 --- - Kokice (R)
 --- - Abeceda EU
 15.00 - Kojak 2, serija
 15.50 - Kojak 2, serija
 16.45 - Tree Hill 6, serija
 17.30 - U uredu 4, na serija
 17.55 - Mijenjam svijet: Nalazimo se u Vukovaru
 18.20 - Znanstvene vijesti
 18.30 - Županjska panorama
 19.00 - Tvorcji promjene, dokumentarna serija (R)
 19.50 - Hit dana
 20.00 - Ne pucajte, idu Vukovarci - dok. film
 20.50 - Kraljevstvo nebesko, američki film
 23.20 - Fringe - Na rubu 1, serija

00.05 - Zovem se Earl 4, humoristična serija
 00.25 - Retrovizor: Obavještajci 6, serija
 01.10 - Retrovizor: Bez oduševljenja, molim 6 - humoristična serija (R)
 01.30 - Retrovizor: Ksenia - princeza ratnica 1, serija
 02.15 - Kraj programa

05:30 Naši najbolji dani, serija
 06:20 Gospodin Magoo
 06:45 Bumba, crtana serija
 07:00 Graditelj Bob
 07:10 Fifi i cvjetno društvo
 07:20 Jagodica Bobica
 07:45 Peppa, crtana serija
 08:00 Mini kviz ep. 1
 08:10 Mini kviz ep. 2
 08:30 Zauvijek zaljubljeni
 10:35 Slomljeno srce, serija
 12:30 IN magazin
 13:15 Najbolje godine, serija
 14:15 Zauvijek zaljubljeni, serija (39-40/140)
 16:00 Slomljeno srce, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 Slomljeno srce, serija
 18:20 IN magazin
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Najbolje godine, serija
 21:05 Lud, zbunjen, normalan
 21:45 Provjereno, informativni magazin
 22:50 Večernje vijesti
 23:05 Borba bez pravila, igrani film
 00:35 Seks i grad, serija
 01:05 Vjerovali ili ne, serija
 01:30 Bijeg, igrani film

03:30 Na rubu zakona, serija
 04:15 Ezo T, tarot show
 05:15 Kraj programa

06.30 Miffy, animirana serija
 06.45 RTL ritam zona - Dalmatinski libar, glazbena emisija
 07.45 RTL ritam zona - Top 40 strani, glazbena emisija
 08.45 Zabranjena ljubav, (dvije epizode)
 10.00 Večera za 5, lifestyle emisija (R)
 11.10 Ekkluziv Tabloid, magazin (R)
 11.40 1001 noć, dramska serija (dvije epizode) (R)
 13.05 Klon, (dvije epizode)
 14.55 Andeo i vrag, telenovela
 15.45 Kućanice, serija
 16.35 Heroji iz strasti, serija
 17.25 Bibin svijet, serija
 18.00 Ekkluziv Tabloid, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.05 Večera za 5
 20.00 1001 noć, dramska serija (dvije epizode)
 21.30 Ezel, dramska serija
 22.20 Kućanice, dramska serija (dvije epizode)
 00.10 RTL Vijesti
 00.25 Hrvatski top model by Vanja Rupena, reality show (R)
 02.00 Kosti, serija (R)
 02.50 Astro show, emisija uživo
 03.50 Put osвете, serija (R)
 04.35 Kraljev pirat, igrani film, avanturistički

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radiotelevizije Vojvodine. Osim novosti iz života hrvatske manjinske zajednice, emisija donosi i informacije o događajima u zemlji i okruženju.

Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Stanišića emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 18 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 19 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 Mhz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 subotom od 7,20 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Populame melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kultuma povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »Razgovor s povodom« (ponedjeljkom) • 'Stazama agrara' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
 • 18,15 'Vojvodanski tjedan'
 • 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
 • 20,00 'Omladinska emisija', narodna glazba
 • 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
 • 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
 • 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
 • 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
 20,55 Odjava programa

104, 4 Mhz

KRIŽALJKA

www.kvistikoteka.hr

50	SVOSTVO DUKMANA- TA I DVALE JEVIH SUKA	SUPPUG	BRIGI CLANDON OKRITA	SLOVO ALI- TOŠKOLE	EMILE ZOLA	GRAD ZA NA VILLO VELIKOM PODRUGU	PULJEV AUTO ILI HCHUMAC VERCOV ROUD	13 LIGAS- TOPNIK MAJESKEI MALENDARA	50	ZEMANICA	IGOR TUDOR	SUMI DESPOT	ORVUČLO SUGVO
RUSKI GRAD NA DNIEPRU									POČNIKA RAZLIČI PACIFIČNA CROČNA DETRAVA				
NAS KIL SARKAS DAVOR				ZAPOJASA TI ZALUZEI BIVSI EK- VADORSKI NOVIM									DRUJKA 13
STRAWA I					AMERICI NOVAC "HANGING UNDER LIVE"						DCERE NADE RESPLAT MO ZDE GLASLO		
"TANIT"		PUEVAC SERGE ZOVSKI CHERILYN SABRISMAN								MOGRANU SIFAK			
OGORNI CYTAN			KOVE SE COWOSI NA KULT SILINA SLOA							PUEVARI TVAL SE DECKO RUTHERMAN COVIER			
ITEME- LITELJ TEORIE EVOLUCIJE													
VISTA ČETINARA JAVLEZI					KENT KOFF BALL ASSO CLADON OVO PO NAŠICE				CHARLES DVO LUTA LEONAI AZORNIK MURE				
8 DINDGA JAVLEZI				FRANCISKO GLUMAC PHILIPPE NAGLI ULAZAK							GLUMAC CHIMNEY	"LASE" ESORAC	
NORVEŠKA		OL GLUMI- CA U "CAROLINE" PUPAN DAR GAS											
SREDNJE VITINE			POTANNU TOST NA STO RESE ROITE										
SESTINA DORVAL SEJA					NEPARO- VITE ODO- SE ANTI- SALONI								
YUNIKA TKANINA IFWELDI					SESTINA BAJE BRKATA SESTINA						AZORNIK DRODI	RUSKA STOTICA DEKALJE DANI	
50	EMMA THOMPSON NAPRAVILA ZA ORANJE			PURNO S GARFUNK- KILOM PRAZITELI SNOTRE						RUEČNI OTOK "UNION NATIONS"			
RENEBANSKA									MAJA DE KARLOVA STROJNICA LARIKA (PUSIN I)				STO ČESI (CAI)
UTU			NEPOHREI- LIVOST "UNION STATES"										
SIRON I KOBERN SIV					VELIKA AZUSKA DRŽAVA "NAZIK"					MUSITO BLAZEN- STVA "TERNICA"			
PREKOD JERNA PROČON- LIVOST TUDU													

RIJEŠENI KRIŽALJKE

JÖVÖ
VODA POWER
ENERGIA
WATER
BUDUĆNOST
VÍZ FUTURE
ENERGIA

